GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0790
4	Work Number	R 2598
5	Page No (From... To)	1 to 72
6	Name of the Work	BHANUMATHI PARINAYAMU
7	Subject	BHANUMATHI

R. 2598

భానుమతీపరిణయము.

Bhanumati pariṇayamu

Restored from the library MS. D. 602
in the year 1964-65.

Copied by:-
T. Sreedhara Murty,
Telugu Pandit.

శుభమస్తు.

భాషామతీపరిణయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

ఇష్టదేవతాస్తుతి

సీ. కలితంబు సద్ఘతపారణము, త్రిప్పవే సదా-
చారధారేంతు హుంకారరవము,
లసదనుష్ఠానవేళల సుదర్శనాగ్రము
మే మహత్త్వనిసేవ కెదురుకొనును,
ఫణిచుంబిత గభీర పాదాగ్రణికి సుధా
పానమేంతయాచార్య భక్తరజము
సకల మతోద్ధారక కళాధురంధరం
వేధస్సు కరుణార్ద్ర వీక్షణంబు

గీ. వట్టి దేశికమణి భావనాస్పదమయు-
రత్నమై తేజరిల్లు, శ్రీరంగధాము
హైమలబ్జోపవీత తిలాపతారు,
ధరణిఁ గందాళ శ్రీరంగగురుఁ దలంతు.

సీ. బహుదేశికులు చూడ బ్రహ్మరాక్షసిఁ బాపు
రంజిత శ్రీపాదరజము వాఁడు
పుట్టుమూఁగను దవ్వి పుట్టుగా గైచేసి
పఱఁగు ప్రసాద వైభవము వాఁడు
సకల దిగంత విశ్రాంతంబు లగు నిరం
తర తదీయారాధనముల వాఁడు
పరమదయాదృష్టి భక్తలోకములకు

స్వచ్ఛంబు వేదాంతంబు తానగువాఁడు

సీ. సన్నుతాచార్యవర్య ప్రియాత్మజుండు
వసుధ వెన్నెల కందాళ వంశ జలని-
ధాన శుభద సుధాధార ధాళధళ్య
సురుచిరంబగుండు శ్రీరంగ గురువిభుండు. 2

కం. తెలియుండు సంతతము ని
ర్మల కుమారాగోప బాల మంజీర ఝళం
ఝళ నినద వచన రచనల
నలమాంతుద్ధంకి సింగరాచార్య విభున్. 3

సీ. సరసమహాశాస్త్ర శబ్దార్థములు మించ
నలసదాలంకృతాన్వయము తనరఁగ
పసమీఱి తెలియంగ నసమర్థములు మీఱ
ఘన పునఃపునరుక్తి గరిమ మెఱయ
పరఁగు సదా కృష్ణ పదరాజి చెలఁగంగ
నవ గుణావృత్తి వైభవము దనర
సర్వదా సందిగ్ధ సరణి రాజిల్లంగ
నుపమారహిత భావ మొదవు చుండ

గీ. కవిత నిర్మించు వాల్మీకి భవ పరాశ-
రాత్మభవ కాళిదాస శబ్దానుశాసి
శంభుదాసాది సుకవుల సంస్తుతించి
మూర్ఖమానస కుకవుల మ్రొక్కి తలఁతు. 4

వ. అని యిష్టదేవతానుతియును శిష్టగురుజనాళి నుతియును
సుకవి కవితా పురస్కృతియును కుకవి కవితా తిరస్కృతియును
గావించి హృద్యంబులును సాధ్యంబులును బరిశుద్ధంబులును హరివంశ
ప్రసిద్ధంబులును నై నడిపించుఁగాఁ దలంచి బుధజనానుగ్రహంబున 5

కం. మానితజన సన్నుతంబును
మానవ శుభదంబు గనుక మది వేడుకతో
నే నాడువఁగ సముకట్టితి
భానుమతీ పరిణయము ప్రబంధము గాఁగన్. 6.

వ. ఆసమయంబున 7

సీ. ఘనజయంతు శ్రీభామ కళవి నెవ్వని వీర-
నారాయణాంక మున్నతి వహించు
హిత మహానంద చింతల దాల్చి యెవ్వని
గంధ గోపాలకాంకంబు మెఱయుఁ
దత సింహబల సముద్ధతిచేత నెవ్వని
రాహుత భీమాంక మతిశయిల్లు
సకలార్థ సంధాన చాతురి నెవ్వని
చతుర్థి మందారాంక మలరియుండు

గీ. నతఁడు మతి గాంచు రాయ చౌహత్తి మల్ల
రాజ వెంకట భుజంగ ధారావరాహ
గాంగ గోపాల కేశాది రాయ బిరుద
ఘనుఁ గుణాకరి వెంకటాద్రి రాయశౌరి. 8

చం. అమరసుధాన్నదానగుణహారిలసన్నవనీతపాణియయు
త్తమవరవేణుధారి హరిదారకపోషకభాస్వదీతిగా
నమరు శఠారి (ఠా?) సూక్తుల రహస్యము తీ వెలుగోటిరాయభూ
రమణుఁడె యింక సమ్మధురకావ్యవిహారము తెలదెల్పుచున్ 9

శా. ఏకాంగుల్ పంయుకొండుకల్గు పదివే తెణ్ణూరు సన్మానిధా
మాకుల్ డెబ్బది వల్లురాశ్వలగు సింహాసన్ధులం గాల్పఁగా
ల్పైకుమ్మ్రుండెడి యుత్తంద్రుసాత్మయుతియంహాప్లాదించు సాహాశ్వసే
హాకౌతూహలి రాయభూవిభుఁడు శ్రీవత్సాంకు చందంబునన్ 10

మ. ధ్వజకూర్మాసక సింహతల్పజని కందాళస్నముఖ్యోష్టది
గ్గజముల్ గాల్పఁగ నెఱ్ఱశరాబ్దపదవిం దైకొంచు సుప్తింపుచు
నిజసాధీశ్వరు దివ్యవైభవ సుకావ్యకంబు వర్ణింపుచు
న్విజయంబుంతే గాను రాయభూరమణుఁడుర్విం గీతవిజ్ఞానుఁడై. 11

సీ. ప్రతిపాదితార్థానుభవపూర్ణహర్షలా
కత్రయంబగు రహస్యత్రయంబు
పాలకృతేతర విగ్రహైకాంతి మూర్ధన్య
భూషణంబగు మహాభూషణంబు
వికలచిత్తధురీణ సకలజీవికలంక
పంచకంబగు సర్థపంచకంబు
విదుర వైష్ణవజాల హృదయము మత్తమరాళ
మానసంబగు గురుమానసంబు.

గీ. నాదిగాఁగల్గినను రహస్యములు భక్తి
నధికరించి శఠారి దివ్యప్రబంధ
ముఖరితార్థాదన రహస్యముల్వ పఠన
రతుఁడేన మాతె వెలుగోటిరాయ (ప్రభుఁ) శౌరి. 12.

మ. కలిదన్తాచర్ దేవరాజనృపుఁ డాకందాళ శ్రీరంగస
ద్గురుకంఠీరవునందు న్వస్తభరుఁడై దుర్వార తత్ప్రీరణా
దిరపుష్ప్వైలగోటి రాయవసుధాధీశాబ్జబంధుండు ని
ర్భరతన్ భూతలమెల్ల వేఁడకఁ ప్రతాపంబు ల్విజృంభింపఁగన్ 13.

సీ. అరుణాదిదండార్హకృత్యములు దీర్చుచు మహా
పరమభాగవతాధిపతుల కెలమిఁ
కర్పూరవీటిక లర్పించి బహువస్త్ర
సంగ్రహంబున రమాజాని తనిందుఁ
దక్షైతవ తుల (త్ర)యాధర్మములు మించ
సారగించి చతురాసు కాదికథల
వర్తించి తదనుభవసూక్తి గని పంచ
కాలపరాయణుల సమరు
గీ. భక్తపదరేణు (రే?) పద్రకాల భట్టనాథ
లోకగురు మిత్రపతి సరసాప లోకసాక
పద్మభవ కులశేఖర భక్తిసార
భూతమహదాఖ్యపతి రాయభూవిభుండు. 14

వ. మఱియు సకలదిగంత విశ్రాంతి విపుల ధురంధర
బంధుర కీర్తి కదంబ కేతకీ కుసుమ సముదయ సముద్యోతక
సంపాదిత ప్రతాప శంపాలతా సంపతద్ఘనకధారా సంపాత వర్ష
ఘనాకార సువర్ణ వేషాఘలోత్కటా కల్పితాఖండ తాండవ బుధజన
హృదయ జనమయూర మండలుండును నాటిత సంకల్పమయ
మకరందాంకుర సంకలిత నటనపటుతర కృపారసతరంగితాంతరంగ
రంగధామ ప్రముఖ నిఖిల మహావతార సమాగమ సంగమిత
ప్రమద హృదయానుసార భాగవత కంఠీరవంబగు బహువిధ
కథితయుధారా విశ్వద్రుహస్య గరిష్ఠ కోదండరామ ప్రతిష్ఠాపనుం-
డును సాప్రతిమల్ల శాత్రిమల్ల సముల్లసిత బలవిలాసపారీణ
నిజభుజాదండ పరాక్రమ నిర్జిత సామంత మండలాఖండల ధన
కనక సహిత సమర్పిత శ్రీరంగాచార్య పురాది మహాగ్రహార
విశేష పరితోషిత వైష్ణవ కుటుంబ సహస్ర సంఖ్యాకుండును
పరితోషిత బహులక్ష పరిమిత పారిజాత ప్రతీకాశ రసాల
నారికేళాది ఫలిత తరునికర పరిమళ మహానీల శిలాఘటిత
గవ్యూతిద్వయ వలయిత సేతు సమంచత్ప్రంచ మహావళదష్ఠ
గంభీర జల తరంగ రంగత్ప్రకరాంగాది విహంగ కలకలాంచిత మీన
చక్ర సుకావ్యాంచు తటాక తటవిరచిత నిత్యాన్నదాన ధౌరేయుం
డును ప్రదాస్యదిత శ్వేతాచల పుండరీకాక్ష ధ్వజస్తంభ విజృంభ
మాణ హాటక పాటనాటోప వైభవుండును కల్పిత శ్రీభాష్యకార
నిలయ మారుజానుజ్ఞాంబుపానద చర్చా విశేషుండును నానాదేశ దివ్య
తీర్థావతార పుష్పమాలికా కైంకర్య ధురీణుండును నతుల ధర-
ణ్యన్నదర్శన ప్రవీణుండును హిందూరాయసురతాణుండును

నగుచు మందిబృందంబులు కీర్తింప నెచట గురుజన వైభ-
వంబుల శోభిల్ల నచట విబుధ మహా ప్రసంగంబులు నే-
చాంతు సరసులకులంబులు విలసిల్ల నాచాయ రాజచక్రంబుల
వేడుక సదానందకుమార విలసనంబు లమరు నాదారి బలభద్ర
సముత్సవంబులు నేవంక పద్మగంధి కదంబంబులు కందళించు
నావంక గాయకాళి ప్రకాశంబులు రాణింప నమందానంద
కందళిత మందహాస చంద్రికాహాస సాంద్ర వదనచంద్రుండై
బదరాసనంబునం బేరోలగంబుండి యుచితప్రబంధ కథా
ప్రసంగంబుల వినోదింపుచు నసారభ్పించి సంభావించి సమం-
చిత సముచితాసనంబునం గూర్చుండ నియమించి మించిన
వేడ్క ననంతరంబ. 15

సీ. సత్ప్రబంధంబు ఫలవృక్షజాలమధుర
జలతటాకాది సంతతులే వెలయఁజేయు
గంధవాహంబు జగ మెల్లఁ గలయఁ బర్వ
సరసచందనవాసన చల్లగతిని. 16.

కం. ఇటులని నిరుపమ కరుణా
పటుదీక్షల నన్నుఁ జూచి పలికెను విశదో
త్కటరుచి రుచిర సుధా వి
స్ఫుటవాక్యముల నామనంబు శోభిల్లంగన 17

సీ. వ్యాసాక్షరీధుర్య విస్తీర్ణభావంబు
క్రమక సంఖ్యాఖ్యాన కౌశలంబు

సారస్వతావతారమున తేజున వెలసి
యుగ్రపద్య ప్రవాహాభిరక్తి
అనవతానీక కావ్యాభిషేలనరతి
పరసమస్యా పూర్తి వైభవంబు
సముదగ్రశిక్షిత చతురశరబలకేళి
కావిలాసము నేకకాలమునను

గీ. ఒతులరఁ బ్రకటింప నేర్చు నష్టావధాన
కలిత శతలేఖినీ పద్య గద్య శక్తిఁ
బాటి విూఱితి వంద్ర కర్ణాటచాళ
రాజ సభలను శేంటూరి రంగశాస్త్రి! 18

క. అనుచుఁ జేరఁగ శోభితాస్థానమునను
సరసపద్యానుబంధ బంధురముగాఁగఁ
దలఁచి నిర్మించు నీ ప్రబంధంబు మాకుఁ
జెలువముగ నంకితంబుగఁ జేయుమలంతు. 19.

వ. అని సభవారు మానంబుగా గంధకర్పూర తాంబూల పట్టాం-
బర హారాద్యాభరణాదుల నాదరించుచుండు నేను నంగీకరించి
పల్లవిత నల్లలిత ప్రమదహృదయుండనై కృతిపతి వంశావ-
తారం బభివర్ణించెద. 20

సా.

శా. వేమారుం బ్రభుతింప యోగ్యమనుచున్ వేదాంత విద్యా పదూ
శ్రీమంతోజ్జ్వల భూషణాస్త్ర పదవీ సింహాసనేశ్వరాంచిత

శ్రీమద్గంధ పరాగ బంధుర హరి శ్రీపాద పద్మోద్భవం
బై మించున్ భువి పద్మనాయక కులం బానంద విఖ్యాతమై. 21

సీ. ఏవంశ మేనాని యుద్ధతేజోరాశి
హితధనంజయ జయోన్నతి వహించు
ఏ భాగ్య భూషణాల శేషాధృతి గుణాబు
తుహినాద్రి జాత సంస్తుతి భరించు
ఏ వంశ్యభూపాల బాహువిక్రమతల
గర్భాంధకచ్ఛద కలన దాల్చు
ఏ మహాధర ధర్మ సాపోష యుత్నంబు
సిద్ధ సంకల్ప రాజాని మెలంగు

గీ. నే సమాశ్రిత విద్వద్ధరేంద్ర శక్తి
సుగణ గణపాలనాశ్రిత సుజ్ఞాతి గాంచు
నట్టి సర్వజ్ఞమూర్తి నా నలరుచుండుఁ
జిత్రకళ విూఱి సర్వజ్ఞ సింగ శౌరి. 22

శా. ఆ భూభృద్వర వంశవి సతుల్యముసం దావిర్భవించెన్ బ్రతా
పాభివ్యక్త విభావిభాసిత మహోయుచ్ఛత్రవాళావృత
క్ష్మాభాగుం డతివీర దుర్వ్యసన హృన్మందేహ జిద్విక్రమ
శ్రీ భద్రుండగు ఒరాచధీరుఁడు ధరిత్రీనాథ మార్తాండుఁడై. 23

మ. హరి శౌర్యోజ్జ్వల బాహుదండ విభవుండై నట్టి ఒరాచన్యతే
న్ద్రుఁ నవుదుండ జనియించె సంగ విభుఁ డంచ తేజస్రి గాంచె న్మహో
గురునేతినే గళధార సద్విజయ భంగుల బంధురం జోవహిం

స్ఫురణంబున్ నిరసింపఁగా మెఱయుచునే భూలోకదేవేంద్రుఁడై. 24

ఉ. ఆనృపలోకబాంధవున కచ్యుతతిమ్మ జనించె రంగభూ
జానిపదాబ్జసేఖరుఁడు సన్నుతకంబుకకుండలద్వయీ
మానితసచ్ఛదేంద్రుఁ డసమానబలాఢ్యుఁడు రాజరాజతి
లానిధి రూపశౌర్యఖని లాలితకర్ణహితప్రబాహుఁడై. 25

మ. అమలాత్ముండగు నట్టిధీరునకు సింగాధీశ తిమ్మాంబనే
రమణీసాధ్వి కుమారతిమ్మమనుజేంద్రస్వామి రంగక్ష్మాపా
రమణుల్ గాంచె ధరిత్రి దాశరథి సౌరద్ధాత్రినా శాంతనవే
రమణాస్త్రించరి పద్మనాభుక కులానందానుసంధానమై. 26

సీ. శరణాగతత్రాణ మాధరదార్ఢ్యమానశక్తి
నతిశయిల్లిన చతురంబునిధులు
వరధరేంద్ర నిష్పృష్టఁ బరఁగు నైరావత
కుంభిచతుర్దంతకోరకములు
తిలలక్ష్మీదృష్టాలింగనక్రీడల
బలసిన హరిచతుర్బాహులతలు
సముచితసరసభాషాచుంబనక్రీడఁ
దుదతేని బ్రహ్మచతుర్ముఖములు
సకలధర్మప్రవర్తకాశయధురీణ
మహిమ నసుపట్టి చతురాననములసంగ
వెలయుచుండు సింగవిభు తిమ్మవిభుకుమార

తిమ్మపార్థివ రంగధాత్రీరమణులు. 27

ఉ. పారలలోన నెంచ బుధవర్ణితుఁడైన కుమారతిమ్మధా
త్రీరమణుండు ధీరసుత ధీరమణీంతునలు ప్రవర్తనన్
ధారుణిఁ దాల్చుచుండు భుజదండమునన్ సుహృదావరాహది
గ్వారణవృద్ధకూర్మఫణిపల్లవ సైలకుతేంద్రవైఖరిన్. 28

చం. అరుదుగ శాత్రవాలికి సతారియుసుమ్ము బెదకాంతధీరుఁడున్
సరసగుణాధికుం డనఁగఁ జాలిన ంతరాచిన తిమ్మశౌరివి
స్ఫురదుదంతాప్తుఁడై రుచులఁ జూడఁదగుం జిన కొండధారుణీ
శ్వరుఁడును గల్గ మించి రనిశంబుఁ ద్రిమూర్తుల చంద మొందుచున్. 29

కం. ఆకీర్తిధనుల లోపల
భీకరభుజశౌర్యుఁడైన పినకొండవిభుం
డాకోసతేంబు విధమున
నేకచ్ఛత్రముగ ధరణి నేలుచునుండెన్ 30

సీ. గంభీరమగు సంబు గర్భంబున ఘటిల్లు
కూర్మాసనంబుపైఁ గుదురు కొనియుఁ
దీక్ష్ణమైన వరాహ దేహదంష్ట్రాంకుర
సూచికాగ్రంబున సొంపు గనియు
ఘోరమై నంతునంత కుండలి యోగప్రు
దీప్తభావంబునఁ దేజరిలియుఁ

గరిసంబులైన దుర్గమహామహైతేంద్ర
వికటకూటంబుల విరివిగనియు
తే. ధీరతపమాచరించి ధాత్రీవధూటి
విలసె వెలుగొంటి పెనకొండ నృపశశాంక
సంకుమదపంక సంకీర్ణ కుంకుమాంబు
మిళిత కేంతూర మణిభూషాశ్లభము నందు. 31

మ. అలధీరుండగు పిన్నకొండయకు రమ్యాకార తిమ్మాంబ ని
ర్మలధర్మాఖిన్నల యుక్తరమాంబ తరుణీరత్నంబు సింగాంబయున్
గలరంబత్తరుణాక్షమామణిహితైకశ్రీల శ్రీభూమితి
లల చందంబున నాత్మభర్తకు మహోల్లాసంబుగ గళ్యంబుమన్ 32

శా. ఆతిమ్మాంబ కుమారకుత్మ దిపిరల్ప్యైశ్వర్య మాత్రాంతలే
లాతేజుండు కుమారతిమ్మఘనుఁడేలా గంధి బారాముడే
చేతన్ జాతుఁడు కోన ధీరుఁడు బుధశ్రేణీనుతఖ్యాతి వి
పెద?
ఖ్యాతుండా పి.న. కొండశౌరి సుబలుం డారాంతభూపాలుఁడున్. 33

శా. ఆకాంచాచమణిగాంచె రంగవిభుచే బాధీశుఁ దిమ్మక్ష్మపా
భుకోదారుఁ కిరి, సింగమాంబ మదనాభ్యుం బెద్ద తిమ్మప్రభున్
దికోటిలసత్ సాంద్ర చంద్రరుచికీర్తిం జిన్నతిమ్మప్రభుం
దాకాంతాపతిఁ గోనధీరుఁ గవిరాజ న్యాభ్రాశి గంభీరులన్ 34

క.

వ. ఈ కుమారవర్గంబునం దగ్రజుండు. 35

సీ. తనుశాసనాధ్వైర్య ధర్మాణి మాదుల
గాచనావల ధర్మకలనవాఁడు
మతి భాగశక్తి సంతత విష్ణుభక్తుల
గారదేంద్ర కుమార సరణివాఁడు
సతతపోష ణాలఘు నయశాస్త్రశేఖుల
హరిహర భవ గురు స్మరణవాఁడు
బలశైత్యదానకృపా విశేషంబుల
రామచంద్ర ఘనాభిరతులవాఁడు
తే. విహితసామంతసీమంతినీనితాంత
తాంతహృదయాంతరాళ సంతపనదనది
శాంతకీర్తి దురంతలతాంత కుంత
కంతుఁడు కుమార తిమ్మభూకాంతుఁ డలరు 36

ఆ నృపవరాళి తమ్ముఁడు మహాబలకంపిత రాజవంశుఁడై
మానితదానపావక సమంచిత భూరితరప్రభావుఁడై
భూనుతసామజాత పరిపూర్ణ ఘనప్రతిభావిశేషుఁడై
కోనమహీతలేశ్వరుఁడు కుంభిని లోన్ నుతికాంచె నెంతయున్ 37

కం. అవిభునను జుఁడు పెదకొం
డావనినాథాగ్ర గణ్యుఁ డలరున్ వెలుగొ
టీవంశ సుధాంభోధి ని
శావల్లభుఁ డరివిభేది శౌర్యోదయుఁడై. 38

సీ. అతులరాజమదావళాకర్షణంబున
 కీరంభ దెబ్బొప్పుట యెంత యరుదు
చటులభూపాలకశార్దూలవేదుటను
 హరిణి రంభల్లట యద్భుతంబు
మానవాధిపలోకమార్తాండు డెంగట
 నశిశిల్ప మెం అడయు టొప్పుట తరము
భవ్యపార్థివలోకపరమేశు ముందట
 మదనవల్లరి మించు టది విచిత్ర
గీ. మనుచు పరపొక్కు బాతుడు రమరసతుల
ధీర వెలుగోటి పెదకొండశౌరిబాహు
ఖడ్గఖండిత పరిపంథిగణసమేత
లగుచు బుట్టిత నందనోద్యానవనిని. 39

గీ. ఆ మహాబల సోదరుం డతిశయిల్లి
ప్రతిభటుల గెల్చి నక్షత్రాశభావ మలర
వెలఁగి యుద్ధతకీర్తుల మేలెఱింగి
ధరణి వెలుగోటి రంగభూధవవిభుండు. 40

మహాస్రగ్ధర.
స్తంభీభూతక్షితీశాతతమదహదరాంధాకాశబ్దంబు మింటన్
గంభీరాంభోధవపోంగణాహతయువనగాలమణికోటి కుద్య
ద్రుంభావైవాహవేళారణిత విబిధతూర్యస్వనంబై తగం బా
రంభించునే రంగభూపాగ్రణి పటుబలుంజూత్రనే బలాద్దంతలీలన్ 41

కం. అతనికి సోదరుఁ డగుచుం
జతురాంభోనిధిపరీతజగతీవలయ
స్తుతమతియై హితధృతియై
శతకృతియై రాయనృపతిచంద్రుం డలరున్ 42

సీ. కలధౌతకుధరంబు గాఁజేయు కనకాద్రి
 కనకాద్రిగా వెండి గట్టుఁ జేయు
ఖండచంద్రకిరీటుఁ గాఁజేయుఁ బరమేష్ఠి
 బరమేష్ఠిగా ఖండపరశుఁ జేయుఁ
గంజాతవిధ్వంసుఁ గాఁజేయుఁ గమలాప్తుఁ
 గమలాప్తుఁగా సుధాకిరణుఁ జేయుఁ
గలహంసగామినిఁ గాఁజేయు శ్రీకాంత
 శ్రీకాంతఁగాఁ బలుకుఁజెలిని జేయు
జగదగల సాంద్రకటివిరాజిత నరుసన్ను
ఉతమ మహిమ కీర్తన్ గర్భాండశ్వేత
కాంతరంబున రాయభూకాంతవిభుని
ధరణిహితగాథ కీర్తిప్రతాపతతులు. 43.

మ. అసమానుం డల రాయశౌరియు భుజాబలం దారిద్ర్యతిమిరాప్పు యా
వసుధన్ రాజుల రాజరాజని ఘనత పట్టంబు నింపొందు పెం
పెసఁగంగా నరవాహనత్వము ధనాధీశత్వమున్ యుక్తి గా
న సహాకర్ణన తత్పరత్వము సదానందంబు సంధింపఁగన్. 44

సీ. తన హయంబు ఖురశిఖలను తాఁ మహీకుచ
  యుగ దుర్గముల నఖాంకములు నెఱప
తన హస్త మకరికల్ తతజయశ్రీకర
  గ్రహకేళి మకరతోరణము దీర్ప
తన బాలకీర్తిప్రతాపలక్ష్ములు గూడి
  కలిత త్రివేణీ సంగమము చూప
తన ధవళాతపత్రంబు సేవాగత
  రాజశబ్దాంకచంద్రమున దెలుప
గీ. కరము శుభమొందు విభురామ ఘటితకాచ
బలవిదారణ రణధీరభటగజేంద్ర
బంధురాస్థాన మందిర ప్రాంగణుండు
మహిత విభవుండు పెదతిమ్మమహావిభుండు. 45

కం. ఆచతురున కనుజన్ముఁడు
ధీచాతుర్యవిదిత దివిజగురుండై
భూచరఖేచరు లెంచఁగ
నేచక్షితినాథచంద్రుఁ డేలు ధరిత్రిన్ 46

సీ. జంభారితనుజాత జంభారితనుజాత
  సమభానిశరాప శౌర్యముల వాఁడు
గంధవాహకుమార గంధవాహకుమార
  సమవేగశక్తిసత్వముల వాఁడు
కుంభినీధరరాజ కుంభినీధరరాజ
  సమధారాకార్యధైర్యముల వాఁడు

రాజశేఖరమిత్ర రాజశేఖరమిత్ర
  సమభూతరుచినిధానముల వాఁడు
గీ. జగతి నితఁ డనఁ బరఁగుఁ బ్రశస్తవసదుండు
కల్పితాఖిల పటువాభాంకార నినద
కర్ణకుహరావధిక్కట ఘనమదావ
శేష్వరుండైన చెంచధాత్రీశ్వరుండు. 47

కం. ఆ చెంచవిభున కధిక
శ్రీఁ దనుతుననకుఁ దమ్ముఁ డగుచుఁ జినతిమ్మవిభుం
డాంతెవాధవవిజయాంకుం
డై యంతటఁ దనరాజై వర సాళ్వము ననె. 48

సీ. తనరాజసము దార తనరాజసముదార
  భావసంపదలను బరిహసింపఁ
దనమానసము సదా తనమాన సముదీర్ణ
  గరుత్కేతనకథా సరణి మెఱయఁ
దనధీరసము చిరం తనధీర సముపార్జి
  తాశాధవైఖరి నతిశయింపఁ
దనవిలాసము వినా తనవిలాసముఖాబ్జ
  రమణీమణికి విలాసము ఘటింప
గీ. వరలు నరు లెంచ భూసదర కరవిహార (ధరణీభ)
ధరణిభరణ బహూకృత తోర్దండ కరటి
కాద కమఠ కిటీంద్ర విఖ్యాతికీర్తి

మహితగుణశాలి చినతిమ్మ మహామహీశ. 49

కం. అలఘుతు వెనుక విజయశాలా
త్రాలస్ఫుటకీర్తి మహితుఁడగు కొండపరాజా
ఖిలప్రతాపదవశిఖి
కీలాహృతి దుష్టహృదంతు కీచకతతికై. 50

సీ. కలధౌత కలధౌత కలధౌత నిలయుండు
ఘనసార ఘనసార గంధయుతుఁడు
నరసింహ నరసింహ నరసింహశౌర్యుఁడు
భారతి భారతి పాటవుండు
వాహిని వాహిని వాహినీశ్వర మంత్రి
సుకుమార సుకుమార శోభితుండు
మణిరాజ మణిరాజ మణిరాజతేజుండు
కల్యాణ కల్యాణ కలితతేజుఁ
తే. ఘనుఁడు జనములు పొగడంగ వెలయుచుండు
సమద విమత వసుంధరా రమణసింధు
మంథు(ద) జగతీధరేంద్రాయమాన బాహు
దండబలశౌరి వెలగోటి కొండశౌరి 51

క. వాలాహలఁ బ్రబలుఁడై ధీరవాళి
అంతురమాకారూఢ నిజకీర్తి శ్రీధవాళి
మదనగుణభక్తి రాజీవమతి మరాళి
ప్రౌఢి నిలచెలు రాయభూపాలమౌళి. 52

సీ. మదవములు దిగజాల మందయానము గాంచి
వృద్ధదేహముల వహిల్లఁ గరుల
మాటిమాటికి నాదుమాట లాడుచునుండు
బహుశబ్దములు గాంచి పర్వతములు
వీక్షించి పోయిన విన్నఁ డెంత మాటైన
మనసలత్తై వెనకటిన మొదలచిలువ
ఉరుగుణతత్త్వజుఁ డాత్మపదుఁ బట్టె జైటను
కాలముత పెకుఱలు గన్న కమఠ
తే. మనుచు వాల నిరసించి యురుగు డెంచు
రత్నగర్భాపురంధ్రిఁ జేరంగఁ దిగిచి
గాఢపరిరంభణంబున గారవించుఁ
గాయజనిభుండు వెలగోటి కాంతనృపుఁడు. 53.

శా. ఆకాంతక్షితినాథవర్యునకు విపక్షాంభోధి మంథాద్రికిన్
ధీరుండాత్మ నకున్ జనించె గురుకాద్రిస్వామి విఖ్యాతకీ
ర్తిశ్రీ ప్రకటీకృతాంగుఁడనవిం చునే వెంకటాద్రీశ్వరుం
డారత్నాకరకుంభినీవలయరక్షాదక్షకాయుండై. 54

సీ. శేషాచలేంద్రు విశేష ధామంబున
వెలకొన్న విఖ్యాతి వెలయువాఁడు.
బాలార్కరుచి గన్న పద్మరాగంబున
గనుపట్టు నరచేయి గలుగు వాఁడు
లలిత హారంబులంతుల మేలు జిగి రూఢిఁ

దళుకు మీఱిన యురస్స్థలము వాఁడు

విబుధకంటకరాజిఁ గబళించు బాహుల
  దాకొన్న ఘనకీర్తి కరమువాఁడు

గీ. ధరణిదేవతలను ప్రసాదమునఁ దనిపి
సంతతానందమున నుండఁ జాలువాఁడు
వేంకటస్వామి గతి రాజు విభుకుమార
వేంకటస్వామి దికులన వెలంగుచుండు. 55

సీ. కలిమియే మిగుల శోభించుఁ గమలేంద్రుఁ గూడిన
  రమణికి సుతకపోలమె కాక
రతి విశేషము గల్గు విభురాజుల వరించు
  కాంతకుఁ బక్షభక్షణమె కాక
పుణ్యమే మిగుల ఫలించు భుజగవల్లభుఁ జేరు
  కాంతకు నవిలభక్షణమె కాక
రతి ఫలం బాదవుఁ గిటి మువంటి యుంగ-
  నకును ముస్తాచర్వణంబె కాక
గీ. యనుచు నాల నిరసించి యవనికాంత
సిరుల రంజిల్లు రాజభూవర కుమార
వేంకటాధిప లోకమృగాంకుఁ గూడి
యనవరత భోగభాగ్యంబు లనుభవించు. 56

మ. మకరీతోరణపంక్తి మీఱ నవరంభాళుల రంజిల్లఁగా
వికసత్పుష్పముఁ బంతెవాకిఁ బుట్టు ధరణీ విఖ్యాతమౌ చెన్నమాం
బికయున్ కల్మిచెలి స్వరించె విబుధుల్ మెచ్చన్ సుధాబిందు వారా

శ్రీకరుం బాలల రంగ వేంకటధరాధీశుండు పాణ్డ్యంబునన్ 57

కం. వెలుగొంటి వేంకటేంద్రున
కలఘు గుణాలంబ చెన్నమాంబా మణికిన్
గలిగెన్ రామమహేంద్రుఁడు
వలరాయుండు హరికిఁ బద్మవాసినికిఁ బలెన్ 58

మ. అధికారాతి మహాధురంధర మహాహంకార నిర్భేదన
ప్రథమానోగ్రుండగు వేంకటేంద్ర సుతుఁడా రామక్ష్మాభృత్ప్రభా
నిధిచంద్రుం డ్వగు కీర్తిశైలకాని బుధానీకంబు మైత్రిన్ ధరిం
పు ధరిత్రిన్ సతతంబు జూచి సుజనంబుల్ ప్రేమ కీర్తింపఁగన్ 59

సీ. అతిగాఢ పరిరంభణాసక్తిఁ గదిసిన
  కౌగిటి కెదయీఁడు కమఠభర్త
కోరి చుంబింపఁ జైకాన వీని పైకలు
  తిరుగఁ జాలకయుండు దిగ్గజములు
మనసు రంజిల్ల దాకొని పాదపద్మంబు
  లొత్తఁ జూడదు నీయుద్రేక విభుఁడు
పలుకు సందడి పలుకఁ బరగంచు కొననీదు
  సరస సఖ్యోక్తుల శైలరాజు
గీ. సమరసులుగాని యీ మహాధవముల పొలఁ
బడఁగ నేమిటికని ధరా పాలకాంత
వలసి వచ్చిన బహుకళావైభవముల

ప్రౌఢిఁ బాలించు రాయభూపాలవరా. 60.

అనఘము భద్రతిల వెలయాప్యయుషాద్రి ప్రతాపలక్ష్మిచే
నెనసిన రాయశౌరి జగదేకవదాన్య శిఖావతంసమా
ననుపు సుతించుటేమి యురు దప్పి బుధిచ్చిన భూరి సంపదన్
ధనదుఁ బరాభవించె ఘనుడు దాశరుచుచే నిఖిలార్థులందఁ గనే. 61

సీ. పద్మనాయకు లెల్ల పద్మనాయకు లైరి
తన్నన్య పద్మమందముగ నెఱిఁగి
రాజశేఖరు లెల్ల రాజశేఖరు లైరి
తత్తిరత్నకళల మన్నమునఁ దాల్చి
పురుషరత్నము లెల్లఁ బురుషరత్నము లైరి
తల్లాంఛనస్వామి తలఁకుకుచూపు
ద్విజరాజకుల మెల్ల ద్విజరాజకుల మయ్యెఁ
దద్దాన శౌభాస్పదంబు గాంచి

తే. యనుమను నెవర్నన్ గీర్తింతు రతఁడు సిరుల
వరలు వెలగోటి కుల భానువంశ పావ
నాత్మ ధౌరేయ రావు చందరావతారుఁ
డనఁగఁ దగు రాయభూపాల జనవిభుండు. 62

సీ. ధళధళద్యుతి నిర్జిత స్ఫటికాద్రి జాహ్నవీ
దళిత హాలాహల ద్యుండరీతి
శతధా విఖండితా ధ్వాంత కదంబారాతి
భూరాతి కారి స్యదంబాళి జాత

శాతధారారూఢ చంద్రహాస జ్యోతి
దర్పితరిపుభీమ దండధీతి
శరరాజ రంభామ సంధాన కరదూతి
జిష్ణులక్ష్మాకృత చిత్రసృతిరీతి

తే. వికట నృపలోక నికర సాయక విభాతి
దారుణాహవ రంగ సంత్యక్త భీతి
ఖ్యాతి తనగజ ముసకు దావాగ్ని భాతి
వేంకటాద్రీశు రాయభూవిభుని హేతి. 63.

చం. అభంగురాబ్ధితి స్నెలయు నవ్వెలగోటి కులాబ్ధిరాట్సుధా
కరుఁడగు రాయభూరమణ గర్మ్య బాహు ముఖాబ్ద ప్రశోధ్యభా
సురవరధైర్య సద్గుణ వచోముఖ తేజము లెన్న దిక్కులన్
హరిహర పార్థ కీర్తి నిగమాళి శిఖి రవి నెన్న వచ్చునే! 64

హితమతి నారాయణమహీ
పతిరత్నము రాగమూఁబఁ బరిణయ మయ్యెన్
రతిదేవిఁ బంచబాణుఁడు
నతుల శ్రీలక్ష్మి నంబుజాక్షుఁడు పోలెన్ 65

సీ. అర్ధాంబు ధరియించె నటకైటభారాతి
యురంబు భాంబును బట్టు నబ్ధికన్య
నమదమాదులఁ జూడ నపరు శంకరయోగి
చండికావ్యయ మొందు శైలతనయ
సిద్ధసత్వము నరాజితెఁ గూర్మకులవరా

రాజసంబూసుధరాపురంద్రి

వేల్పుపుట్టువు దాల్చె వెలసి యదుద్రివిభేది

యదువరజన్మము గాంచె హరివధూటి

సీ. యదురయు నిటువంటి సహధర్మచరులు గల్గి

శౌరయని రాయభూపసాయకహితైక

ధర్మతలానుకూల దర్శనలు వెలసియు

రమ్యగుణా సత్యపాలాంబ రాఘవాంబ. 66.

కం. ఆరాఘవాంబ వలనఁ గుమా

రవరులఁ గనియెం రాయమనుజేంద్ర విభుం

డారూఢకీర్తి రంగ

స్వారమణుఁ గుమారరంగమహిపతిచంద్రున్ 67

వ. అందగ్రజుండు. 68

సీ. ఖ్యాతిప్రతాపాబ్ధి గమిరి మనే వెలిఁగించు

సుఖంయు కావేరి మహార్ణిశ్శ్రీల

నానాప్రకార సేనాజాలములఁ దెట్టు

సప్తావరణచక్ర సహితతిల

శరణాగతారాతి సరణిచేఁ బ్రకటించు

ధరవిభీషణ సేవితక్రమంబు

ధీరవైష్ణవ సమృద్ధిని జాల వెలయించు

నిత్యసనాతకదంబ నియతవృత్తి

సీ. బహుళన్వపదత్త మహిత సంపదలఁ జూపు

నలహరిశ్చంద్రముఖనిత నవనిశులను

రమన్నపరిమళకస్తూరి రంగఁడైన

రాయభూవిభు రంగభూనాయకుండు. 69

కం. హరిబలుఁడగు నతని సహో

దరుఁడైన కుమారరంగధాత్రీశ్వరుఁడు

ధ్వరఁ గీర్తింగని మించున్

బరహరిపదభక్తి వైభవప్రముఖుఁడనఁగన్ 70

కం. అలఘుతరద్యుతులతివం

జాలమతు లగుసుతులు గాలువ శుభజయలక్ష్మీ

కళల వసింపుచు నిత్యము

వెలంయును భువి రాయవిభుఁడు విభవాన్వితుఁడై. 71

షష్ఠ్యంతములు.

కం. ఏవంవిధ బహుగుణాల

క్ష్మీవిభవధురంధరునకు సితకరసుతలీ

లావితరణ విలసన సం

భావిత సుకవీంద్ర తతికిఁ బటుతరధృతికిన్ 72

కం. తరుణాంచల కరుణాంచిత

తరుణాంబుజదళవిశాలతర నేత్రునకున్

శరణాగత భరణాయుత

వరణాయుత బలధురీణ వరబాహునకున్ 73.

కం. లలనా మతి నలనామక
కలనామిత విభవబాధక మహాధృతికిన్
చలితాహిత తిలార్థస
ఫలితాశానికర విష్ణుభక్త వితతికిన్ 74

కం. పాండుర వేదండ మహా
తాండవ నిభ కీర్తి ధవళితక్ష్మోణికి నా
ఖండల మణికుండల ఘృణి
మండల విలసత్కపోల మహనీయునకున్ 75

కం అధిక హరిచరణసేవా
నిధి మానస వితతి కుముదినీ హితఘృణికిన్
మధుర రుచి తరుణ తరణికి
బుధనుత గుణమణికి రాజభూపాగ్రణికిన్ 76

వ. అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనిన
భానుమతీ పరిణయంబను మహాప్రబంధంబునకుం గథాక్రమం
బెట్టిదనిన. 77

కం. జనమేజయ నృపచంద్రుఁడు
వనజాక్ష కథాప్రసంగ వైభవ లీలల్
విని యుబ్బుచు వైశంపా
యన మునికిట్లనియె సవినయాలాపములన్ 78

మ. అనఘా! ద్వారవతీ మహాపురమునం దంభోజగర్భాది తే
జనికాయంబులు మెచ్చ నెట్లు యదులోకస్వామి యభానుజా
ఘనవేణిన్ సహదేవ రాజమణికిన్ కల్యాణముం జేసె నా
యన నవక్ష్మానివతంస మిట్లనియె భవ్యప్రేమ సారాబ్ధి తోన్. 79

సీ. మదపుటేనుఁగు తిల మాహంతులఁ దనర్చి
తమ్మివైఖరిఁ జెకుఱు దళములఁ దగి
కనకాద్రి కరణిఁ గాంచనకూటముల మించి
మహిజంబు మాడ్కి కొమ్మలఁ జెనంగి
కమలాకరము గతి కల్పదంబులు మీఱి కలువదంబులు
దివి రీతి విబుధాళిఁ దేజరిల్లి
పలుకు కప్పుఁ జాయఁ జలువతావుల మించి
మను తాలుకరి మాడ్కి ఘనుల నలరి
గీ. గాఁగ గాంగేయ జలజాత భృంగ భావ
జీవమణి సౌధపాళి కేళీ విలాసల
లోలమృగశాబ లోచనాలోచనప్ర
భాళియగు ద్వారకాపురవరాళి మెఱయు. 80

ఉ. రాజవతంస పూజిత శిరస్స్ఫురదార రమణీయ భావమున్
భూజన సేవితాంఘ్రి పరిపూర్ణ విలాసము గాంచు మాకు నం
భోజభవుండు దా సవతు పోలఁగ నేర్చునె యుండు నిత్యమున్
రాజిలుచుండు రప్పురవరంబున మీఱి ధరామరాధిపుల్. 81

సీ. అఖిలలోకైక మోహనకళాధౌరేయు
లతులితానేక దుర్గాధిపతుల
బహులక్ష గజముఖ్య బలవిశేషోదారు
లచలధర్మ విశేష నిచయభుజుల
శౌర్యరేఖాజిత శంబరారాతుల
వరవిలాసకుమారవర్గయుతుల
నగణితాళిక విశ్వనాంత వైభవులతి
సముదాంధకోటి లక్ష్యులను నగుచు

గీ. సతిశయిల్లిరి కీర్తి సుధాబ్ధి మగ్న
కనక కుంభాంబుమాన పంకజభవాండ
. . . .
రాజులకు రాజులప్పురి రాజములను. 82

కం. నవనిధుల మాత్రమున నమా
కవనిఁ గుబేరుండు సరియె యని యెంతు రహా
నవనిధు లాకరాకరికి సరి
(గలరి)
వివరింపఁగఁ గలవి(యచట) వెలసిరి వైశ్యుల్. 83

గీ. పచ్చ గన్నేరు కస్తూరి పట్టెంపులను
కుత్తి మల్లెల పెద్దిసాఁగాన్చి మణిపను
సకలజాతులఁ బోషించు శక్తి గలిగి
పాలకులు వైశ్యుఁ దేనియుదు రప్పురమున. 84

సీ. పద్మరాగప్రదీప్తంబు లైనవి గాని
పద్మరాగప్రదీప్తములు గావు
మంజుల హరికదంబంబు లైనవి గాని
మంజుల హరికదంబములు గావు
రాజీవవనజన చిత్రంబు లైనవి గాని
రాజీవవనజన చిత్రములు గావు
ఘనపుష్ప విభ్రమాంకంబు లైనవి గాని
ఘనపుష్ప విభ్రమాంకములు గావు

గీ. కమనీయానన వర్ధితంబులు గాకయుట్లు
విపుల కమలాకరంబుల విసుతి గాంచి
కాంచనాచల శిఖర ప్రకాశ విహిత
మహితహేమంబు లైన ధామంబు లచట. 85

చం. అకలుషితాంతరిక్షమును లక్ష్మీపురంబును గాఁగ నెన్నిటినా
మకరిపదాతి వైభవసమంచితమునై వరచిత్రపద్మతా
రకమును రాజహంసరుచిరంబును నైన గరీవరంబునం
బ్రకటితటాకమండలము భాసిలుఁ దద్బృహ రాజు తలలనే 86.

(రులలానృపంసాది కలు)
మ. అలరుం గాఁధులవాన్వవాయులు నం, వి లారసార్థ మాత్సరుస్తై
పరగ స్త్రైష్టుర రామచంద్రులను గూర్పుంబాయు నారాజునే
గరపాలంబును రత్న ఖేటకము నత్యంతాప్తిఁ జైబట్టుచుం
గరుడీలనే విహరింతు రప్పురుని రంగద్బాహుగర్వోన్నతిన్. 87

సీ. ఘనకుంభకర్ణ ప్రకాశంబు గల్గియు
రామభద్రాశ్రిత రాజి గాంచె
నిబిడ మేఘౌఘ విభ్రమప్రౌఢి నొందియు
చిత్రమామబలశ్రీ వహించె
బంధుర పద్మవైభవము పాటించియు
రాజసన్మత వృత్తిఁ దేజరిల్లె
సైంధవ పుష్కర సరణిఁ జూపట్టియు
విజయాద్రి కాశాద్రి వెలయుచుండె

గీ. నజ్ఝతం బదియున నొప్పె నచట నాత్మ
తనన పాంబుద ముదిత సుధా విధాన
ధవళ సౌధాగ్ర వీథి విటాస చరిశి-
ఖావళములగు గంధదంతావళములు. ౮౮

సీ. అలమానసములలోఁ బొలఁగు నేర్పులు గల్గ
సారసాదులు తేలి దేలు టరుదె!
పరరాజ కుంజర ప్రతిభయాదులు గల్గ
హరిసామ విఖ్యాతి నలరు టరుదె!
చిత్ర పేశాంగ లక్ష్మీ విలాసము గల్గ
గంధర్వకుల దీప్తిఁ గాంచు టరుదె!
సలలిత ద్రుమ విశేష ప్రకారము గల్గ
నత్యున్నత ప్రౌఢి నలరు టరుదె!

గీ. యచటు పుంఖానుపుంఖ రింఖాభిదళిత
మహిత నిర్గళిత ఘనశిఖ పాపమున వంశయూథ

రాజరాజిత విజిత ధరాపరాగ
కలిత హారన్నైవ జవన కంఖాణ హరులు. ౮౯

సీ. పరమాహావ సాధ పరివేష్టితము గాఁగ
పారశతాంగ మఖండ మంతెవ్వఁడేని
మేరువాసన చెప్పి మెలఁగక రవిరథం
బర్థసారథిఁ గాని దంతెవ్వఁడేని
గతిచూప గనసంబు గాఁ దలంపక శౌరి
యరదమప్రతిపక్ష మంతెవ్వఁడేని
దర్పింపమాస్సమై దనుజారి సౌధన
స్యందనేంద్ర మమంద మంతెవ్వఁడేని

గీ. సాటి తమకౌనటంచు నచ్చట మహార
థములు దరియించు మణిమయ స్తంభ నికర
కుంభితాభ్రంకష ధ్వజ కోటికోటి
ఘటిత ఘంటాఘుణాతాంకితైతవమున ౯౦.

సీ. కుటిల కరాళారి కుంభిని దప్పించి
వెన్నిక దట్టించి వెలసెనేని
వాఁడిమీఱిన బలు వజ్రంపు మొన నిల్చి
బలు లావు సడలక మెలఁగెనేని
సమర సంగర వేళ నతులదీప్తి వహించి
సురమౌళి చాలి నాడ కుండెనేని
వల్మీకములమీఁద వర్తించు నహిరాజు
తారసించి రసింప దలఁపఁడేని

గీ. వడిగలతనంబు నను పాటి వచ్చు వాకు
నరుఁ దుఁడవి వెంతు రహిత సంహారణ నమంతా
నమర నమధిక విమతి కృత్యముల భవకు
మాఱజటలైన యాప్పుర వీరభటులు. 91

శా. నాళీకాక్షులు చిత్రబంధరతి నానందించి నిద్రింపగా
లాలాత్మ్యాం గని యుష్ణతధ్వనుల మేల్కాల్పనే ప్రభాతంబునవ్
తిలాపోష శిఖాగ్రరత్న కలనాతీ పాంత మందాకినీ
(శ్లేషాకాం) పాలతాళంబ్ర్ రాజహంసవిందునక్రేంకారనాదార్భటుల్. 92

సీ. తరుణ చందనలతా తను శోభము గాదె
పద్మినీజాతి వైభవము గాదె
సందీప్త కుంజరాశన మధ్యమము గాదె
నవ మంజు కుచ విధానంబు గాదె
మన్మథబాణ విశ్వాలరూప గతి గాదె
ప్రసన్న సకల నాభిప్రాప్తి గాదె
దుర్వార కాంచన ద్యుతి విశేషము గాదె
పటు ఘంటి కోరక పంక్తి గాదె.

గీ. దనరి తరుణీమణుల్ చాల నిస్తంద్రసాంద్ర
చంద్రకాంతాలవాలవిశాలతల
బాలమరసాల సాలరసాల సాల
దా(సా)లహింతాల ముఖ్య వనజాల మచట. 93

ఉ. అన్నగరంబులో వరలు హర్మ్య సువర్ణ నగాల బాలమ
త్యున్నత చంద్రకాంత వరణాల్ పతిదీప్తి నిశాగ నిర్ఝరం
బన్న మనాబుచే జలవిహారము సల్పి శిరంబులల్లునా
కిన్నర కన్యలో యున విశీర్ణ పయోధర సాలభంజికల్. 94

సీ. బింబంబులా! చంద్రబింబంబులా! కాక
అధరాననంబు తెలుతివలకును
చక్రంబులా! జోడు(కాదు) చక్రంబులా! కాక
కుచనితంబంబు తెకొమ్మలకును
ఖండంబులా! యిందుఖండంబులా! కాక
భాషానఖంబు తెభామలకును
శంఖంబులా! నీలశంఖంబులా! కాక
కచకుంతలంబు తెకాంతలకును

గీ. ననుచు వర్ణింపదగియుండు రమ్యరమున
ఘనజనస్వాంత సంతాపకరణ హరణ
రమ్యమదనాగ్ని తేటాకరణ్య గణ్య
పణ్య లావణ్య దైవత్వ పణ్యనటులు. 95

ఉ. తీరన జాతినీలముల తిన్నెలపైఁ బ్రతిబింబితంబు తా
తారక సౌధవతాక్షిక వితానము లొప్పఁగఁ జూచి బాలికల్
చారుతర్వి మదంబులది చాకటి కట్టు పుష్ప తెప్పదే
చ్చీరచియించి నారసుచు సూతికనంబుఁ దలంతు రప్పురిన్. 96

సీ. సొగసైన చిటులు కస్తురిపట్టిలు లావి
మించినట్టి కురుల ముంచు కొనఁగ
ధూర్త భుజంగ విఘాత తలలు గాంచి
తెలుకవింత పతాకుల తెలుప్పు విరాజి
బహుకొంతల కుచపుష్ప గుచ్ఛముల గంధ
రజము చెలఁగ గరంబు రమణఁ దెనఁగఁ
చెదరిన కర్పూర చిత్రకళు చెడంగ
వర్ణింప నాకపంతు వగను మెఱయు
గీ. వలపుల బలుపులుడఁగఁ జేయు వలరుఁ గామ
గములతోఁ గూడి చేరొద్దఁ గలసి మెలసి
యుండు వరవిటపాత్రు నరుండునంగ
నచట విహరింపు చుండు గంధావిటుండు. 97

చం. తలపులు గుల్కనట్టి కొమనాలి మజ్జనమాచరించి తాఁ
జిలువలు దొల్చు కొంచరబంబుల నిండఁగఁ జెల్లుకొంచు న
లలరుల దండ చుట్టి సరసాళుల తెంబడి రాఁగ నెప్పుడున్
మలయసమీరరాజు పురసౌధ్యనుల న్విహరించు నెంతయున్ 98

ఉ. సరసపటీరవాసనలఁ జందనశైల విలాస మెప్పుఁగా
సురుచిరకాంచనద్యుతుల సొంపున మేరువు చంద మొప్పుఁగా
సరిది హిమాంబుపూరముల శైలము హేమధరత్వ మీరఁగా
బురమునఁ గేళిశైలములు పొల్చెసలారు సమున్నతాకృతిన్.

ఉ. చూడఁగఁ జూడఁగా మఱియుఁ జోద్యములై తనరారు జాళువా
మేడలమీఁదట న్నిలుచు మేలిమిటెక్కెము లభ్రవీథులం
గూడుచు దట్టమై యురులు గాంచు రవిద్యుతి నడ్డగింపఁగా
వాడల వెంట కన్నెఱుఁగు వారలు తేరు తలంప నప్పురిన్. 100

సీ. అరచౌతికెంజాయ నలరారు నల్లని
కలువ క్రొవ్విరులు చెంగల్వలంచు
నిడుఁదకన్నుల నిగన్నిగలరంజిల్లు చెం
గలువ పువ్వులు నల్లకల్వలంచు
మేని బంగరు చాయ మించు మల్లెలు రా
జించు కస్తూరి గన్నేరులటంచుఁ
గలికి నవ్వుల సొంపు కస్తూరి గన్నేరు
ల్ప్రకాశించు నట్టి మల్లెలటంచుఁ
గీ. దఱబడిచి పల్లవులకు మోదమున నిల్చి
ధనము వెంటనె తన్మానధనము దీసి
రవిశనమును పుష్పలావిక వేశ్యలెల్ల
తిథికాభాగముల సంధ్యవేళలందు. 101

వ. మఱియు నప్పట్టణంబు అయోధ్యాపురంబునుం బోలె రామ-
లక్ష్మణాలక్షితంబై, కాంచీనగరంబునుం బోలె హస్తిగిరీంద్రప్రసన్నం
బై, అమరావతీపురంబునుం బోలె సరసరంభారామంబై,
గంధవతీపురంబునుం బోలె నభంగురకురంగవాహంబై, మా-
హిష్మతీపురంబునుం బోలె నీలధామాలంకృతంబై, కిష్కింధా-

పట్టణంబునుం బోలె సుగ్రీవహరివిహారంబై, లంకాపురంబునుం
బోలె సద్ధతాహిత విభీషణంబై, ఘనకలా వికీర్ణంబయ్యును
రాజహంస సదనంబై, అలఘువిక్రమ సముద్భట సింహసంహతి
దురవగాహంబైయున్నను పున్నాగ సమున్నతంబై, మాధవ
కలాపంబయ్యును బహుళతర జాతి విద్యోతమానంబై,
అనంత మణితేజోదభ్రంబయ్యును గాఢతర స్ఫూర్తి కారణం-
బై, పరచక్రధారి రథ సమధికంబయ్యును భోగికుల మహో-
రంజంబై, అసమాన తులాధురంధరంబయ్యును సమాన
తులావహంబై, అఖండ కోదండ విహారంబయ్యును సఖండ-
కోదండ విహారంబై, అపరిమిత నిర్మల జనాత్రంతుంబు గావున
నపరిమిత నిర్మల జనాత్రయంబై, విపుల విలసిత కమలాకరం-
బు గావున విపుల విలసిత కమలాకరంబై చిత్రరేఖా సమం-
చితంబు గావునఁ జిత్రరేఖా సమంచితంబై, నిర్మిత త్రికూ-
చల హేమకూటంబు గావున నిర్మిత త్రికూటాచల హేమ
కూటంబై యొప్పు నప్పట్టణంబున కధీశ్వరుండు. 102

సీ. తన సుదర్శన తల తన(ను) సుదర్శన తల
సుతనాప్త లోకలోచనము గాఁగ
తన పాంచజన్యంబు తను పాంచజన్యంబు
కరణి నరాతి సౌఖ్యదము గాఁగ
తన సత్యవచనంబు తను సత్యవచనంబు
గరిమ నిర్జిత పరాగంబు గాఁగ
తన బలాంచిత వృత్తి తను బలాంచిత వృత్తి
గతిని సదా శ్రీరహితము గాఁగ

గీ. జయము గను శేష ధరణీశ కాళియు కరాళ
ఫణి ఫణా మణి సముచితోద్భట విలసిత
చటుల కటక ధ్వని స్ఫుట పటన భేద
జాలకుండైన గోపాల బాలకుండు. 103

ఉ. ఆ మహనీయమూర్తి సుశ్యామశరమునే ఘనమూర్తి బంధుర
శ్రీమహిమాంబిరాష్ట మహిషీ నివహంబుఁ బరిగ్రహించి బా
హామిత శౌర్యదీప్తి నరకాసురు గెల్చి వరించెఁ దన్మహా
ధామ నిరుద్ధ ముగ్ధవనితామణులం బదియారువేవురన్. 104

సీ. ఘనసార కదళికా ఘనసారమును మట్టు
వాసంతికావాస వాటికలందుఁ
పారావత సమంచితారామముల మించు
రత్నకీలిత మందిరములయందుఁ
చందనాచల మరున్మంద నాట్యస్థలిఁ
దనరు తిలాద్రి కందరములందు
మదకోక విహరణాస్పద కోకనదరాజిఁ
బరఁగు కేళిసరోవరములందు
గీ. శుకపిక నికాయ కమనీయ సుమనికుంజ
రచిత కర్పూర విటపికాశ్రమములందు
భోగపరతంత్ర బుద్ధి సాంభోజముఖులఁ
గాఢి విహరించు యదులోక కుంజరుండు 105

కం. మరి తీఁదే జరిల్లుచు
శౌరికిఁ బినతండ్రియగుచు సన్నుత లీలన్
ధారుం దాక యదుకుంజరుఁ
డారూఢి వహించు భానుఁడనఁగా ధరణిన్. 106

సీ. సింధురాజ సుపర్వ సింధురాజిత కీర్తి
బంధురక్ష్మాకళా బంధురుండు
కోటీర మణికాంతి కోటీలసన్మౌళి
శారద ప్రజ్ఞా విశారదుండు.
కల్పభూరుహరాజు కల్పదానఘనుండు
సైంధవ హయుం మహాసైంధవుండు
భూరి భూమీధర భూరిధైర్య విహారి
చంద్రానన నోత్పల చంద్రబింబ

గీ. మఖిల భక్తజనానంద సాంచితప్ర-
సాద సాదర బలకృష్ణ పాదభక్తి
వాద సంపాదన విశారద యాదవాబ్ధి
భానుఁ డనఁ దేజరిల్లు యాభానుఁ డలరు. 107

వ. అట్టి గుణనిధానుండగు భానుండు సంతానకాంక్షుండై
యుసంతానంబునఁ గాంతారత్నంబునుం గూడి విహరింపు
చుండె నంతరంబ. 108

ఉ. భానుని ధర్మపత్ని యగు పద్మిని గర్భము దాల్చె వేడ్క మం
దానిల సాంద్రనిశ్వసిత దాష్పతరంగవశాల్ భ్రమించు న
మ్లాన ముఖాబ్జ భాసుర రుచి మంజులతాలఁ దనర్చు భృంగమా
లా నవ వేష్టనావళి విలాసము లుప్పతిల్లఁ గులరెంతయున్ 109

కం. మానిత సుముహూర్తంబున
మానిని గనె సబ్బముఖిఁ సుమాళి మణినిన్
భానుమతి యైన కతమున
భానుమతి నామ మిడిరి భానుం డంతన్. 110

ఉ. రంగలరారు రత్నముల రంజిల నజ్జెల మ్రోంత జాళువా
బంగరు రావిరేక పటు భారము లూదను బచ్చ దేరఁగా
మంగము రుంగు లంపలర ముంద్ర నాడుచు నుండు ముద్దాప
ల్కింగని తల్లిదండ్రులు ఘటించిన వేడుక నుండు రెంతయున్ 111

కం. అని యుసుఁడు సు వైశంపా
యన ముని వినుపింప వినుచు నజ్జనపతి యున్
మనమున నెనఁగాను పొర్లం
బున మించటి కథ పురాణముని నడుగుటయున్ 112

మ. పరతేజోభర సూర్య! సూర్యజముఖాహార్య ప్రభాహంకిత
స్థిరతాసంపద హార్య! హార్యవిజయశ్రీ భద్రమత్తేభరా
ఢరి శౌభాయుత శౌర్య! శౌర్యపరమే శాష్టాక్షరీ మంత్రరా

జరఠాస్త్యర్థనిధాన దర్శన విశిష్టజ్ఞాన దివ్యాంజనా! 113

పార్థప్రమిత ద్విషద్ధనిలా
తీర్థ్య సకలఖండ భూజగశేఖరాధిక యశా
కూర్థ్య తులలబ్ధ వర్ణ్యజ
సార్థక కరుణోజ్జ్వల త్ర్య పాత్ర కటాక్షా! 114

॥ పంచచామరము ॥

తారతారతాక్షి తేంత్ర! ధైర్య చక్రతాళ! స
మాప్తనల్ప జల్ప తప్త మారమానక ధికరతి
బాధతి ప్రఘోట పాటివాద్ధత స్ఫుర
ద్బాధ బాభ్రగాధి రాజ పద్మబంధు మండలా! 115

॥ గద్య:-

ఇది శ్రీరామచంద్ర సాంద్రకృపారస పరిపాకలబ్ధ
కవితామాధురీధురీణ శ్రీవత్సగోత్రపవిత్ర తెంటూరి
చినరంగనామాత్యపుత్ర సౌజన్యవిధేయ రంగరాజ
నామధేయ ప్రణీతంబైన భానుమతీపరిణయం
బను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము. 116.

॥ రెండవ యాశ్వాసము ॥

కం. శ్రీరమ్య సదన కరుణా
ధారాపాంగావలోక తారుణ్యజిత
శ్రీరమణా నుత సుధాధా
రారాజిత కీర్తిజాల రాయనృపాలా! 1

వ. అవధరింపుము. సకలజగజ్జేగీయమాన జయుండగు
జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డిట్లనియె.

చం. అలరె వసంతసమయంబున నంబుజపత్రనేత్రకుం
చెలువను గుబ్బబంతులను, బాహులతా మృదువైభవంబు, పో
కిరి సురపొన్నపుష్ప, పరికీర్ణవిలోకన భృంగపంక్తి, యుం
జిలుకరపల్లవంబులను, శోభితభాషణ కోకిలార్భటుల్. 2

సీ. కనకాంగి వైతావి కబరీభరము తేవి చూ. అనిరుద్ధచరిత్ర.
ఘనసారతను సారఘనము గేరు
మగువ పల్లెజిగి తల మందహాసము ఖేల
మణిరాజముల రాజమణుల బోలు
బాలచూపుల తీరు బటువైన నూగారు
వాలుమించుల మించు వాలు నేల
రమణి మధ్యము బాగు బామలచక్రని లాగు
వింటిపేటకను వేక వింటి జెనకు
గీ. సువిదకటి పెంపు వక్షోజయుగళి సొంపు

లలిత చక్రంబులను చక్రలలిత మనెదము
గలికి నునుతొడలు తగు నాగచెలువు మేల
జాతి హేమంబులను హేమజాతి నాఱెదము. 3

మ. గతులం బోరగ ధార్తరాష్ట్ర గరిమనే, గాంగేయ కుంభోద్భవ
ప్రతిభనే, సిబ్బెపు గబ్బి గుబ్బలమరునే, పాల్గన్న లోకర్ణరం
జిత తీలందగు, నర్జున ద్యుతులచే, జిహ్వారు తేనవ్వు, భా
రతముం జూచితె వధూవతంసము జగత్ప్రఖ్యాతమై మించఁగనే 4

తే. కలహంసికిని విశృంఖల వృత్తి దగదుఁ గాక
ధీరతఁ గరిని బంధింప వశమె లదె!
నగరాజి కతి సమున్నత రతి తగదుఁ గాక
మెఱసి బిందెల నీటు ముంచవలదె!
సంపెంగ కథుల వాసన దీప్తి తగదుఁ గాక
కినిసి కుందనము చెకిలింప వలదె!
పికజాలముల కకంపిత తల తగదుఁ గాక
మెఱసి వీణెలు కేల దిగాట వలదె!

సీ. మోహనాకార గతులతో మెఱసెనేని
రతుఁ విదవఱ గుబ్బదోయితో నారసెనేని
యుంతి నును మేనితోఁ గలశించెనేని
తేఱవ పలుకులతోటి వాదించెనేని. 5.

సీ. మదచకోరాక్షి రమణీయ వదనమునకు
చంద్రబింబ విలాసంబు సహజమంత్రు

కంబుకంధర గంధాధరంబులకును
చంద్రబింబ విలాసంబు సహజమంత్రు. 6.

సీ. ఎలనాగమైతావి నెనసి మత్తిలుటనో
తాతపోతము గంధవాహమంత్రు
తరుణి తెంతుని పలుకు దారికై కానుటనో
సందు కోయిల కలకంఠమంత్రు.
చెలువ చకోరి మేను చెలఁగి వాటిలుటనో
పస్ప బంగారు సువర్ణమంత్రు
ముకురాస్య హాస చంద్రికల గెల్లానుటనో
వనజాతహితుఁడు కళావంతుఁడయ్యె
నన్నగరమణించు భువనమోహనవిలాస
రైన చానటికి సాటింతు మయ్యు నను తింప
కింపురుష యక్ష నాగ నిలింప గరుడ
కన్యలైనను గంధర్వ కన్యలైన. 7

శా. పున్నాగంబుల గెల్చు బాలగమనంబుల్ నాభికావర్త ముఖ్యవే
పున్నాగంబుల గెల్చు నిలరుచులం జాల్వారు రోమావళియుం
బున్నాగంబుల గెల్చు నవ్వికసితాంభోజాక్షి పాలైన చాఁ
బున్నాగంబుల గెల్చుటే మియరుదా! పున్నాగప్రస్ఫురద్ధాసింపఁగనే 8.

సీ. గజయానకేలు సౌగంధికాహారంబు
శృంగారతిలకంబు చెలువ నుదురు

పటు విరంకుశదీప్తిఁ బరఁగెనే నీవి
రమణీయధరణీధరంబు తెలియఁజాలు
నటవిహారధునముతే కలశే నీవి
వికచత్రపసూనకోరకము తెలియఁజాలుఁ
గాఢిన్నగుణామందుఁ గలిగెనే నీవి

సీ. నటులు గాకున్నఁ జిత్రాంబరాంతరమున
వన్నె విరాజుచు వతాత్మకావళులు మెఱసి
గట్టితై గంధమధుర జూపట్టు మాత్ర
సాటింతె జాటి వలె గుబ్బ చన్నుఁ గవకు 16

చం. కలితనిరూఢ శేఖరిదిగంబడి గర్విలు శంఖకోటులనే
గులగులతై చనం గదుము కాన్పతదాత్మజరత్న వర్షముల
దలఁచి గుణావళులఁ గలిగి దండలఁ బాయక లయుంతెవాలు మవవే
సలలితలాలహారములఁ జెందనగుండ్రి గళంబు రాజితెనే. 17

చం. వరలు మరాళికానగమున వాతెఱ తియ్యదనంబు పొంపులోఁ
గురువదనంబు దాల్చు మెఱికుంభి విలాసపలక్రటు పద్దతినే
మఱచి వరేక్షుపంక్తి కదుమంత్రపు సంపద చేత క్రిందు మీఱ
దెఱుఁగక పాటి వత్తు వని పొంచ్చిన పాటుకుఁ బెట్టు కుందురే! 18

సీ. కర్ణాంతవిశ్రాంత గతులు గర్వింపవే
విమలాశ్వ సప్రకాశము వహింప
కమనీయతర తారకాసక్తి నలరవే
మృగలాంఛనారూఢి మెఱపు చూపు.

కమలాహితవిలాసగరిమ పాటింపవే!
హరినీలరుచుల సాంద్ర్యాదర మెసఁగ
సారంగగుణ సముజ్జ్వలత వర్తింపవే!
విరాసాంకతిలల మెచ్చుగులుక

సీ. పొంకముగ మించి రత్న తాటంకరత్న
తరళరుచి దంభ చామరద్వయవిలసిత
వికచనీలోత్పలావళి విపులవిజయ
లక్షణము లైన యిరాయుంతి వీక్షణములు. 19

ఉ. రేంతుఁ బవతే మనో హరమరీచుల నింపులు గుల్కు చుండునే
తాలుజి గంధి నెమ్మొగములో సరిగానవి పోల్చు పట్టు సం
జాంతెఁ గళావిహీనుఁడయి పూర్ణశశాంకుఁడు పశ్చిమాద్రికిం
గాలుజా నందముల బహుముఖంబుల నిందితమంత్రిఁ జూడఁగనే 20

మ. తలఁపం జిత్రము గాదె! పద్మదళనేత్రాలోకరత్నంబు సం
తలబంధ ప్రతిభావిశేషములలోఁ దరింపఁగా వచ్చి సం
దిలచ్ఛేత్రిం జపలాళి వైభవములో నీలప్రకాశంబులోఁ
గలతాభాధరజాలముల గదిరె రంగద్బలము నెగంబునన 21

కం. ఈ రీతి మెఱయు భామను
తారత్వము రాజమాన తాఱుణ్యమునన్
సారిజనములలోపల
సారూఢి వహించి మించి యలరుచునుండెనే. 22

గీ. అంత నాకనాథుఁడు నిజమందిరాంతరమున
సర్వమండనము భూషణకల్పనాది సొద
శిరములు భూజ నృపకుమారీలలామ
సత్యభామాది భామినీజనులు గాంచ 23

సీ. వలకేలఁ జక్రాంశువుల గూడి విద్రించు
తమ్మిరా కసుదర్శన తళుకు మిసిమి
డాపటఁ జిందంపు డాలు తాళ్ఁ జెలంగు
కలువరా పండు వెన్నెల వెండుఁగు
కడలఁ బుట్టిన కెంపు గవ గూడి రాణించు
సొలపు నెన్నెటి రాపట్టి తెలుపు
బంగారు దలువ క్రాంబసిమి గూడి తళుక్కు
రమణీయమేఖలారత్నరుచులు
గీ. సఫలతటాలముల మకరకుండల విశేష
చకచకలు గూడి నటియించు మకుటకోటి
రత్నకందళకాంతులు రంజిలంగ
నంబుజాక్షుండు కొలువుండు నవసరమున. 24

చం. అలఘుజటాకిరీటము నముంచితదివ్యనదీపటంబకమం
డలము కరావలంబిత ఘనస్ఫటికాక్ష సరంబు పండు వె
న్నెల వెద చల్లు చారుతర నిర్మలదేహము వెల్లువిరిఁగా
నలరుచు నారదుండు జలజాక్షునిపాలికి వచ్చె వేడుకన్. 25

కం. అరుదెంచిన నారదముని
చరణాంభోజాతములకు శశిబింబముఖీ
హరితాను సుతయుతముగ నా
హరి నతు లానరించె నత్పాతిథ్యంబుల్. 26.

కం. ఆసనము లొంబున మంజిసిం.
మానన వెలుకరఁ టలుమూల్య వైనది యంభో
జాసనసూతికి నిడి రమ
రాసురవారు నలున సంజ్ఞ నంబుజపాణుల్. 27

గీ. నారదుం డట్టి సింహాసనంబు విడఁ
బుండరీకాక్షు నాజ్ఞఁ గూర్చుండి ముదము
మదిని మదయింప బహుసుధామాధురీధు-
రీణ భాషల నిట్లు వర్ణింపఁ దొడఁగె. 28

॥ మహాస్రగ్ధర ॥

రాధా సాధారమాధారణ విలసిత వృందాటవీతాంభోజ లీలా
వేంథా సాధారణాధార్మిక బుధ నలినీ మిత్ర రాజన్యపాద
ధ్యాధారాధారబోధా గ్రుచర హరికుమార ప్రమోద ప్రతాపా
శ్రీధా మాధారనామధాంచిత ప్రథితకర శ్రీ హరీ! చక్రధారీ! 29.

మ. సరసీజేక్షణ సామరసాప సిత రాజ తీరత్రి స్వీరాంకసౌ
దర సుజ్ఞానవిధాన సూనృత నిశాంతా సేవ్యకాధార సై
తరుచి స్ఫూర్తి జితాస్య సోమముఖరీశుంద్రా సారధాత్రీరుహా

వారణావందిత సత్యసంజనిత.పద్మాపీన సర్వేశ్వరా! 30.

మ. కరిసంరక్షణా కాలవర్ణ కరిసంఘాతేంద్ర నీలస్ఫుటా
కురువంశోద్భవభేదకారణగుణా కూర్మావతారాంకకే
సరిరమాత్సోజ్జ్వల నైటభాసుర హారాంచజ్జనస్వకోటిప్రభా
కరకౌతూహలచిత్ర కంసహరణా కర్ణారిశార్ఙ్గప్రదా! 31

కం. అనుచు నవరత్నాని నందగోపాత్మభవుని
బహువిధ పార్శ్వంబు లంజల్లిఁ బ్రణుతిసేసి
రుక్మిణీ సత్యభామా సరోజముఖుల
నడుమఁ గనుపట్టు భామ కన్నుకవ బూచి. 32

కం. ఈరమణి యెవ్వరనినను
నారాయణుఁ డనిరి భామ నందన నాదా
యారాము నే నృపాలక
మారువనకేఁ దగునా! యనిన వరాతిలయఁ బలికెన్ 33.

కం. శ్రీ వెలయఁగని దేవమున్నది!
దేవకులోత్తంస మైనఁ దలపెద వినుమో
దేవా భామమతికి సమా-
దేవుని విభుఁ జేటు వలంతు దివిజులు మెచ్చన్. 34

వ. అని దనుజభంజనస్పృదలు కెంబాతంబు లంజల్లి సంభా-

షణంబు లాచరించి విశంబినందనుండు వేడ్క నివపిడ్నాట
సమ్మరక్షంతల ధరం తమంధమంధల తేజోవిజిత భాను-
ధను భాసునికప్పించి కాంచనగర్భనిపట్టి చెప్పినబాప్పుని
తేటపడం బలికి ధరుణా సముద్రుండగు బలభద్రుని యను-
మతంబునఁ బెండ్లికై ధర్మరాజాదులం బిలిపింప నుద్యోగిం-
చిన నాభద్రగజగమనయు సుభద్రా పరిణయాది సమయం
బడాలోకించి నదిలయుం గాపున నారాజకొందరప్పనిమిడాద
నమందప్రేము కొందఖంపఁ దతర వరిస్రువాణా బభిలషిం-
పుచు నుండె 35

ఉ. అంతవసంతకాలము సమంచితసాలము కోకిలారవా
క్రాంతదిగంతరాళము సుకప్రియతోటలము మత్తభృంగవి
శ్రాంతలతాంతజాలము పరాగవిశాలము పాంథకామినీ
కాంతమనోవిభాళము జగత్త్రయమోహనలీల దోఁచగన్ 36.

సీ. బలుగబ్బగుత్తులపై రబంబులు రాల
చిలికిన గంధంబు చెలువు మీఱ,
మెఱుఁగారు కొదమ లేవెన్నెద కురులే చెదరంగ
విరిసిన నవపత్ర విధము తెలియఁగ
కమ్మనియూర్పు తేఁ దెమ్మెరలై వీచఁగ
సరిఁదీనె చెమట సోనలు చెలంగ
మఱియు కనకాభయులు పేర్మిగాని యుండ
పసిమి భారద్వాజ పంక్తి మెఱయ

తే. దళుకుఁ జెమ్మాని పంటకఖలు దలర్ప

భుజలతాలింగనంబుల పొసఁగ మదన
కేళి సల్పును వనదేవతాలతాళి
సుభగమొలర్ప వసంతవల్లభుని గాంచి. 37

చం. పరిసరవృక్షమూలములఁ బట్టిన మట్టపుఁ బుప్పొడిన్ వెలవ
సరిలుగు గుజ్జు కెంజిగురు సాపులఁ గన్గొన వెంచు నెంతయున్
విరహుల నెల్ల వచ్చు వనవిల్తుఁ డటంచు వసంతవాహిని
స్వరుఁ డలరించు కొందఱకు చందురుకావి గురాలులై యువన 38

సీ. చికిలి కెంపులఁ బాలు చిగురుటాకుల ఠావు
చెంగావి చందువా చెలువుగాఁగ
హరినీలముల పెంపు నల తుమ్మెదల గుంపు
పర్విన యగరు ధూపంబు గాఁగ
ముత్యాల జిగి గుల్కు మొల్ల మొగ్గల తళుకు
రంగవల్లికల చెలంగు గాఁగ
గరుడపచ్చలఁ గేరు కలికి చిలుకల బారు
పచ్చని తోరణ పంక్తి గాఁగ
మలయమారుత మొలంచు తలిరులకును
గముల సందుల పౌరణా గంధ్లు గాఁగ
చైత్రుఁ డోలగమై యున్న సదన మనఁగ
మవ్వమిగులొత్తె గుజ్జుతోమాని తనరు. 39

సీ. నిగనిగలను నిదూలు నిండు చెంగావిలో
వెలజాతి ముత్తెగాన్న విరులతోడ
నెలవైన మెఱుఁగు గారొత్తు సందులతోడ
రాలు చెందిరు గంధరజముతోడ
నలమిఁ జెక్కాని చుట్టు నెనయు కొమ్మలతోడ
నెఱ కెంపు పండ్ల వన్నియలతోడఁ
గలకంఠులకు జోడు చెలువైన వగతోడ
వలనొప్పు తలిమించు వలపుతోడఁ
జాల విసువింప రాజించు సకల లోక
మోహనాకార గతులలో మొదలివేల్పు
నెంచఁ దగు చాంగు కడు విశ్వంభ్రాని యొక్క
బాలపల్లవ సహకార పతి చెలంగె. 40

మ. అల గంధాద్రి మరుద్ధ్వజం గుడులు లతాబ్జాక్షీ పతం సంబుకెం
దలిరుంజందురు కావి పత్తెన్నదఘు పాసం దంబుతో మాన్పి నం
జెలువార న్వరి గుత్తి గుబ్బల ప్రకాశించెన్ మహావేలనా
రలతాపుంజము లుంబతేన మొఱపి యతారా మత్తభృంగావళుల 41.

ఉ. బారులు దీఱి పూఁబొదల పజ్జలఁ జేరి పరిభ్రమించుచుం
జేరమువారి తేనియల పెల్లున దేలి లతాకుడుంగముల్
సారెకుఁ దూఱి సౌరభము బాదల దారి పురందరాళి పలా
గారముఁ జేరి షట్పద నికాయము మిక్కిలి తనర్చు నామని నే 42.

ఉ. పూఁగి విపంచి చందమున మ్రోఁగి మ్రోఁగి లతానవాంబుదాలలం
దూఁగి మరందధారలను దోఁగి మనోహర గంధ తిలచె
వీఁగి సుచంపకంబు గని వేఁగి ప్రసూన గుళుచ్ఛ పంక్తి తా
నేఁగి సరోవరంబులకు నేఁగి లసత్ప్రభ మెఱుప్పు నాదు వినె ౪౩

చం. సుమముల మీఁద వాలి పరిశుద్ధకళాధవఖాత్ర మంతరం
గములను దేలి తేలి లసతికాంత సుధా మధు రోల్ల సన్మరం
దము చవి గ్రోలి క్రోలి నవదక్షిణ గంధవహానుకూల సం
భ్రమమున సోలి సోలి మదబంభరసుతే విహరించు నాదు వినె ౪౪

తే.గీ. పుష్పకాంత(త) విలాసంబు పూనినయున్న
పృథులతర సంగతి నటించు భృం(గి ణెలు) గనుంగొని
పుష్పకాంత(త) విలాసంబు పోవనాడు
పృథులతర సంగతి నటించు భృంగి గాని ౪౫

సీ. కేళి సరోవీథి నాళీకపాళి మ-
ధూళి రసళి రాజిఁ దేలి తేలి
చాళీ మనోజ్ఞాంగ చాళి నవప్రసా
నాళి సుగంధంబు లానినవాని
చాలి తేభవత్పుష్ప ధూళి చరద్భృంగ
పాళి నిరోధాప్తి తాళి తాళి
తాళి వనీ నాళికేళి రసాల కం-
కేళి పోతచ్ఛాయఁ గేరలి కేరలి

గీ. మెలఁగు నాదు ని మణి దశి వలయు నంద

కుంద మందార చందనాకలిత లలిత
వలిత లవలీ నికుంజాస్య వదన మదన
కదన మర్మాపహంబైన గంధవహము. ౪౬

కం. తెలుపిన లయంబాన్వమువితతి
గరకరి లసగ లసలరుచిలు తు తొగకలు గల లసు
త్ర రుణీమణీ చింత గాంతలు
మరువింత మటుంచు భాసు మతి గను గాను చునే ౪౭

గీ. మదనపోషాని మణిశేఖ మంజువాణి
మెఱుఁగు గాగల సఖులు సవిశ్వాద ములర
తెలని వనకేళికిని నింపు కొలుపి తమరు
నమరు శృంగారములు గాంచి రతి శయమున ౪౮

ఉ. అచ్చరపుష్పఁబోండ్లకెనయైన సఖీ నికరంబు వేడ్కఁ దా
వచ్చిన నాదరించి పటువైఖరి తా మారు మించి ముత్తెపుం
గచ్చుల దాలు చిత్తరవు గుల్కఁగ రాజిలు నాకుచాకృపం
బచ్చ మెఱుంగు రాచిలుక పల్లరి తోకెల వినోద తీలలన్ ౪౯

సీ. రత్నదీప్త పరంపరలు పూని కొందఱు
సరసిజాక్షులు బరాబరులు సేయ
సెంసెల సురటులు వీచి కొందఱు
విమలాంగు లగరు ధూపము లిడంగ

ఘనకంకణములు ఘల్లని మ్రోయంగఁ గొందఱు
కమలాలు వింజామరములు వీవ
గంబూరమింబు గంధం బిం బి కొందఱు
కలికి కన్నియలు బాగా లొసంగ
క. వేడుకల తోడ సరసోక్తు లాడుకొనుచుఁ
గొందఱతివలు అరువంకఁ గొలిచి రాఁగ
నతుల తారామవాటి విహారమునకు
తలఁచెఁ దెంచె సారంగలోలనయన. 50.

ఉ. అమరరాజ్ఞ నగ్గాలియై సంతటఁ జెంతఁ దలిర్చు కేళికా
రామము పుష్పసంపదభిరామము పల్లవరాగవైభవో
ద్దామము చంచరీకసుఖధామము గర్వితకేకికోకిల
గ్రామము పాంథవిభ్రమవిరామము చైత్రకళాలలామమున్ 51

క. ఇట్లు కనుఁగొని చని చని యెలమి నిలచి
శైవలిని చికావతరణంబు నాచరించి
కెంపురవతళుకు ప్రొవాల నెలకొల్పు
ధవళ తోన్ చని తెమక తెరై దంత తెమసరాయె. 52

కం. ఆరామ చెలువు వినోదింప
నారామపవనంబు చాచ్చె నతుల తలనే
గారు మెఱుంగు విరాజిత
వారిధర మున్నవి కరుగు పై ఖరి మెఱుంగునే 53.

వ. అప్పుడు అపరిమిత పరిమళ మిళిత దళిత ముకుళ
వనపవనరచిత విచలదనిమిషంబును నిగనిగని తొగరు
జిగి చిగురు సురటిల విసరుచు నెత్తమ్మి బరిణెల వన-
కముల కమల కరునకొసంగ నెసంగు నగరు ధూపంబు
రూపంబున నెగరు గర తేంటి మొత్తంబు చిత్తంబున కమం-
దానందంబు సంపాదింప మధుర సుధా రసాయమాన ప్రసూన
రసధారాధోరణులు లతాంత సంతానంబులు మంజు నికుంజ
వాటికావాటిక సౌధ వీథికల జలయంత్రంబుల వైఖరి చిత్ర
చిత్రంబులై యుల్లసిల్ల పరిణత ఫలరసంబులు గురియు
కలకలకంఠ కంఠరవ గర్వా సర్వార్థి తారామ ధారాధరంబు-
నందు నిగుడు తటిల్లతల పోలుపున నలరు విరుల తండం-
బులు నిండి తనంత మరులుచు పరాగంబు లింపు సంపాదింప
నవలోకింపుచుఁ గుసుమహరణ కేళీ విలోలలై లోలవతుల
వెలకు కుటుంబంబులం దూరి మల్లికానిలయంబులం జొచ్చి
వల్లికావలయంబుల మెచ్చి పరాగపుంజంబుల నిచ్చి సరాగ-
కుంజంబులం జాచ్చి పోక మాకులం గాంచి పోకమాకులం
గ్రుంచి కోరదంబులకుం జొక్కి నారదంబులకు నిక్కి
ముకుళంబులఁ గోసి వకుళంబుల దాసి మందారంబులం
దనిసి కుందారంబుర నెనసి విహరించు నంత. 54

సీ. హేరాళముగ రాజకీరావళులు వచ్చి
చతురవాక్య విశేష సరణి గారు
ధారావళులతో మయూరావళులు చేరి
కమనీయ కలరికా కాంతి గారు

పేరసఁ బికలాపక పారావతములు మాని
సరససంకేత విస్ఫురణ గారు
గారాపు నానుదేఁటులు వేరా! యనుచుబుల జాలి
చారువేష్టనావిలాసములు గోరు

సీ. గంధబంధురశేఖా సంకలితమంజు
మంజరీబృంద నిష్యందమాన మధుర
మధురసాసార వనసీమ మధుపసతులు
పతులు పుష్పాపచయకేళి సలుపు నపుడు. 55

ఉ. పంకిసరోజమొత్తి యెలుక బాలిక సంపెగపువ్వు కోసి యా
ఘ్రాణము చేసి పైచెనటు కొంతతరాకృతి దాల్చ మామకో
ద్ఘ్రాణము బాలు చేయుమని కౌతుక మొప్పఘటించి సాటిగా
దానాదరిప్పు తేటికి నిరాకరణం బొనరించె నోయనన్. 56

చం. చికిలి వెలుంగు టద్దమున చెల్వము గుబ్బచనుంగు నాకఁబా
లిక నను చెకురం బ్రతి ఘటించి సమంచిత తాలమించి కిం
శుకముకులంబు చూడఁదగు బాకఁపుఁ బ్రేమ దలిర్ప నాత్మనా
యకుఁడు ఘటింపనింతపగ నగ్రనఖాంక విశేషమో యనన్ 57

ఉ. మేలిమి పోఁడిమి తామరను మించిన కమ్మదనంబు దావులన్
గ్రోలఁగ వచ్చు తుమ్మెదలఁ గోమలపాణులచేతఁ గొట్టుచున్
బాలలు కొమ్మలెక్కు చూడఁదగు భావపు చిత్రవిధంబు మీఱఁగా
కేలుపు బంతులాడు కరణిన్ మరి కందుకమౌట బెలంగఁగన్. 58

చం. నిపుణత పువ్వులందు మృగనేత్రలు గొప్పలు దాపి యంతయూ నవ
యుర్వరీ పరిభ్రమమ్మధుకరోస్కృతి చక్రము దంపుదారనా
తప పరితాప మింతటును దారాఁ నకుండ మహేంద్రనీలర-
త్నపుటరిగెల మేందిరమున సంబుగ మెచ్చి యెలుసంగమో యనన్ 59

చం. తరుణి యొకర్తు హస్తమున దాల్చెను చంచల భృంగనాద భా
సురమగు మెట్టదమ్మివిరి శోభిత చిత్రవిలాసవైఖరిన్
మరువిజయాంక దూరికల మాటికిఁ జాటు వసంతలక్ష్మి దా
నరుదుగ హస్తభేరి కరరవాంఛిత ఘంటయొ నచ్చెనో యనన్. 60

చం. వికచసరోజమధ్యమున వెల్లువగట్టు మరందబృందమున్
బ్రకటవినోదకేళి నొక పంకజగంధి విదిర్చి షట్పద
ప్రకరము కాంతి గల్గ నిధిపానము చేసి కరాగ్ర మందు యా
చికురభరంబుఁ బోలునని చిత్రము లోన వివారించు ముగ్ధ తన్ 61

ఎలదేఁటి పరువున జలజంబుపై వ్రాలు
వేడ్కఁ గులు తమ్మిక్రొవ్విరిని జూచి
విలపిల్లి పువ్వు గుత్తుల మీఁద నసియాడు
తొగరువన్నియ గుబ్బచిగురు జూచి
పరిపక్వ ముగు దాండి పంటి తేనియ లాను
ముద్దురాచిలుక నెమ్మొగము జూచి
తీయ్యమామిడి లేఁత తీఁగలొ బెనగొన్న
సలలిత మందార శాఖఁ జూచి

గీ. రసాత్మకచకుచ మధురాధరాంగలతల
దేవతను పతి వక్త్ర కరదంత తనువు దెల్పుడు
చిత్రమున నమోహాంగ సిగ్గు వడియెను
నర్గలంబున నాకలికబాబ్జ గంధి. 62

చం. జడనడుమన్ బెనంగ విలసద్గతి నొప్పెడు కన్య కౌను దాఁ
బిడికిటఁ బట్టి మెత్తె నాక చిత్రరి క్రాప్విరి మెఱుగ గుత్తికై
కడిమి జగజ్జనంబునను గంతుని కింపుగఁ బుష్పచాపమె
త్తెడు రతిదేవి తోడు తనంగ దీప్తి విలాస కళాధురీణయై. 63.

సీ. జలజాతముఖి తోడు తెలవిరంభిలఁ జేయ
నవచంద్రికాహాస నవ్వు చూప
సారంగలోచన లోచన చూడ్కిఁ విగుతింప
రసువరుతోధర కెంపు నిగనిగింప
కలకంఠకంఠియుం పులుగ నామూర్తి సేయు
మన్మథహాటవాణి మాటలాడ
పల్లవకరకర స్పర్శంబు గావింప
జలజజపాద పద్మంబు గూర్ప
గీ. మలయుచు బావెంద తాపియమార్పులు ఘటింపఁ
కుసుమ సమలాస్త్రి మఖసీధు వెసఁగ నాసఁగ
వలరు గడు వట్టి మాణ్పకుల వలరు టరుదె!
భువని విటపుత్ర నిజధర్మ మదియు కాదె! 64

వ. ఇట్లు విహరింపుచు నవ్వలందు లవ్వని విశేషంబుల
జెప్పనికిం దెలుపుచు మదియును నిట్లనియెను. 65

సీ. సురసాలములఁ జాల సురసాలముల జాల
సకలఫలావాప్తి సంఘటింపఁ
బున్నాగముల నవ్వ పున్నాగముల క్రొవ్వ
పద్మినీవెరాగ సంపద వహించి
కాంచనంబుల నేరు కాంచనంబుల తీరు
కలిత సువర్ణాఖ్య గరిమ గాంచి
తిలకశేఖల మించు తిలకశేఖల మించు
కలికి శృంగార తిలలు ఘటించి
గీ. చందనాచల పవమాన బృంద చలిత
ధవళ కల్హార కదళికా తరువరాళి
వైభవాన్విత భవదీయ వనమునందు
నెంత చిత్రంబు చూచితే! యిగురుఁ బోఁడి. 66.

మ. ధవళాక్షీ! పరికించి చూడు మవిగో దట్టంపు తేమావి కెం
జిగురుం జొంపము లోని సున్నవి ఘన శ్రీ మల్లికా గుచ్ఛముల్
భవదీయ స్తన చక్రవాకయుగళీ భా నిర్జితా రూఢపా-
టవముం దల్లనదై మెఱుంగడరు చాటన్ దాగు చందంబునన్. 67

సీ. విరజాజి విరుల తెంపరుల మునిఁగి లచాయ
నల్లబిల్లన ఘాక్క లల్లు కానిమొ

తఱచైన కర్పూర తరువిరుల్ గొనకుండ
తలిరు మావుల సజ్జ దట్టమవ్వెఁ
బూదలు గొజ్జఁగి పూవుఁ బూదలు మబ్బు కొనంగఁ
బక్షిటి రవసేవన ప్రబల మవ్వెఁ
దాగవిందు రాచెల్వ జగతి వర్ణింపమిూఱ
సురపొన్న పుప్పొళ్లు గురియుఁ దాడఁ గె.
౨. వింత లవి చూడ వమ్మ యత్యంత సమద
శుకపిక వికస్వరారావ నికర నవ్య
మత్త భృంగావళీ గీత మహిత విహిత
కేకినీ తాండవములు పంకేజవదన! 68

ద్విరదగతి రగడ

వాలికను గాంచె సారంగముల రంగముల
తాల లపదే తాకు తుంగముల టంగముల
వరలు నింపుల వకుళ పాటముల పాటముల
నెరలు వాసంతికా కూటముల కూటముల
తల యెత్తి చూడు హింతాలముల తాలముల
బలు జిగురు విరిసింపుఁ బాళముల పాళముల
వలను మిూఱిన సింధువారముల వారముల
చెలువ విలసిల్లు ఘనసారముల సారముల
వికసనము చెసఁగు కరవీరముల వీరముల
నికట పనసముల ఖర్జూరముల నేరముల
రహిఁ దనరు సురభితారామముల రామముల
నిహసుఖకర మన్మదిత హోమముల హోమముల

రమణి రంజిల్లు పరాగముల రాగముల
నవ విలసనముల పున్నాగముల నాగముల
కలయ వాసించు శ్రీఖండముల ఖండములఁ
గలతావి రంభా ప్రకాండముల కాండముల
తలిరాకు జిగి దగు నితాంతముల తాంతముల
నలరుఁ బరిహాసిత హరిదంతముల దంతముల
పరువ మెదలి సువర్ణబాణముల బాణముల
పరిదింపుల తుమ్మెదల ప్రాణముల ప్రాణముల
మలయు కొంముల రొతు మావులను మావులను
తెలుపు నెఱి పుప్పొడుల దీవులను దీవులను
కులుకు చిలుకలఁ గూడె కామ్రాలను కామ్రాలను
వెలఁగొనుచుఁ బ్రబలు గజనిమ్మలను నిమ్మలను
తమిఁ దెలుపు మిూఁదెవార తావులను తావులను
రమణి నెసఁగెడు సంగరావులను రావులను
వెలుఁగు మవ్వపు మావి మోవులను మోవులను
కొలఁది మిూఱిన తేనె క్రోవులను క్రోవులను
తరుణి! కనుపట్టు వెదదమ్ములను తమ్ములను
తరుణాతరపాళావతమ్ములను తమ్ములను
వెలఁది! తిలకించు కురువేరులను వేరులను
వలపు తగఁ జెలఁగె సుమవారలను దారలను
తావి రాజిత శారద వనముల దవనముల
భావింప నమిత నీపవనముల పవనముల
ప్రేమ నెఱఁగుము పెద్ద శేఁగులను శేఁగులను

నవము విరాజిత కాంచన గోంగులను గోంగులను
తరమే! తెలుపంగ ధవళ తమములను తమములను
సౌరభ భాస్వతి జాతి సుమములను సుమములను 69

వ. అని భానుమతీకన్యకుం దెలుపుచు 70

ఉ. సరసమణిరంజిత కనకనింపలరారంగ సార సౌరభా
ధారమరంద బంధుర సుధా(వగా)పచయ స్ఫుటకేళిసల్ప నా
సారసపత్రలోచనల సంభ్రమముం దిలకించు వైఖరిన్
దీరజబాంధవుం డప్పుడు విచ్చె నభస్థల మధ్యమంబునన్. 71

సీ. కలిత మధ్యాహ్న సమయప్రకాశమునకుం
జంచలత నొంది నరణాబు గాచె ననగ
పొంగి కోటుల వెలతిపట్టు లనఁగ
నపుడు తత్పదముల చెంత నదిరసించె. 72

ఉ. ఆసమయంబునందుఁ గుసుమాపచయంబుల నాని చంద్రికా
హాసల గౌరికాత్మల మహోలసభావముఁ జెంది గంధవా
హాసము నిమ్మ నిమ్మ కలకావళి కల్పిత వస్త్రనక్రియా
భాసుర పంకజప్రకర బంధుర సార సరోవిహారముల 73

కం. కొలనాడఁ గోరి వేడుక
లలనారత్నంబు మంజులాలతకదతి
దళపుటములఁ బుష్పంబుల

చెలువుగఁ బాట్లవముల నట్టి చెలఁగుచు నంతన్. 74

శా. రావే! శారద చంద్రమండలముఖీ! రావే! ప్రవాళాధరా!
రావే! మోహన నీలనీల కచభరీ! రావే! కఠోరస్తనీ!
రావే! మన్మథచక్రసన్నిభకటీ! రావే! సువర్ణాకృతీ!
రావే! కోమలభాషిణీ! యని సుధాకరమోక్తుల్యం బిల్చుచున్ 75

సీ. దారుణ పండితి వెడ దారిఫోవఁ దాడంగ
కలికి వెనుకలితె మేను గందకుండ
సుదతి వెనుకలితె పువ్వు సురటి బాటుగఁ జేసె
వదనాంబుజాతంబు వాడకుండ
ననవేటఁ గుప్పించె నగావతి యొరు
జాడి వెనడి చిటుక తెగయకుండ
పన్నిటి జాలుగారుల జేసె నొకతెము
పదయుగంబున కాక పొదవకుండ

తే. రాజకీరమయూర పారావతాది
రాజితంబైన పుష్పితారామములను
బ్రసవచయము గోసి యరవిరి బాగువిరాజ
జలవిహారంబునకు వచ్చు సమయమునను. 76.

వ. ఇట్లు చని చని యరుగ భాగంబున. 77

॥ లయగ్రాహి ॥

సారసము సుధామధుర నీరము తటీంయుతప-
టీరమున సౌరభ సమీరము మనోజా

కారము మధువ్రతవిహారము కనత్కనక
దారముల సద్విసవిసారము రథాంగా
గారము మరందరసపూరము పరాగ సుకు
మారము విరుతత్రుట నక్షీరమును గంగా
సారము గసుంగాని రసాలములు వేడ్కఁ గయి-
వారములు సేయుచును సుధీరముకు రాస్పదే. 78

వ. మఱియుం బద్మాకరంబునుం బోలె బహుధారికంకణ
ఘటిత తలారామంబై, తలారామంబునుం బోలె సురుచిర ఘన
పుష్ప సంతానంబై, సంతానంబునుం బోలె సంక్లిష్ట ఘటిత పంక
విభ్రాజిత గోత్రంబై, గోత్రంబునుం బోలె సద్గంధ పుండరీ-
కంబై, పుండరీకంబునుం బోలె పరితాపవారణంబై, వారణం
బునుం బోలె రాజిత శృంగార పరాగంబై, పరాగంబునుం
బోలె జలజనిత తిలా సముజ్జ్వల ధర్మంబై, ధర్మంబునుం
బోలె సంఘటిత శితిముఖ చక్రంబై, చక్రంబునుం బోలె
వర్ధిత జటాచరానంద ప్రబంధంబై, ప్రబంధంబునుంబోలె
విలసదిందీవర శ్యామలవర్ణ రేఖాగంబై, రేఖాగంబునుంబోలె
సాధిత పరమహంస రత్నంబై, రత్నంబునుంబోలె కలిత
మహారాగంబై రెరా పృథ్వీనిం దిలకించి కించిన్నవ
లంకురిత పులకాంకుర తనుసువర్ణ్యై వర్తించుచు 79

సీ. ఆరాజమస్త జటాజూటమును బోలు
మంజులాబ్జ విరాజమాన మగుచు
భుజగాధిపతి మహాభోగ గభీరముఁ బోలు

సతతమత కువలంతుష్టమ్ము మగుచు
శారద పూర్ణిమా చంద్రబింబముఁ బోలు
నిర్మల కళంకరాన్విద్రు మగుచు
మహానీయతర నభోమండలంబును బోలు
ఘనవిమాన విభవ ప్రకాశ మగుచు

గీ. నగుచు సంస్తుతి సేయుచు నఖిలనేత్ర
చిత్రకాంచన హంస హంసావతంస
సంసదంసల సంరావ సహితమైన
సరసి గట్టున నిల్చిరా చంద్రముఖులు. ౮౦

ఉ. అంతట ముగ్ధలైన జలజాస్యలు నిర్మల చంద్రకాంతర
త్నాలయమైన మెట్లపయి నల్లన దిగ్గుచు మోహము లాసర
స్తోయమునందు నందముగఁ దాఁచిన బంగరు తమ్ములంబు వేఁ
గోయఁగ వాలఁగన్గొనుచు గాల్పన నవ్విరి ప్రౌఢభామినుల్

మ. అలరందీపుల మోదఁగ త్రుప్పురమతే వ్యాపించు తెలంగటీ
ష్టబలం దెల్లని చిట్టపావడలు వింతల్ మీరఁ బూపట్టఁగా
జలజాతాయాతలోచనల్ కరసరోజాతంబులం గాంచె నా
జ్జ్వల ముక్తామణి శృంగనాళములఁ జెల్వంబొప్పఁగ నింపుచున్ ౮౨

చం. ఇభరిపుమధ్యవల్లరులు హేలనటింపఁగఁ జక్రవాకస
న్నిభకుచకుంభపాళికలు నిక్కఁదలర్పఁగఁ జిప్పచిప్పనన్
రభసగతుల్ చెలంగ నతిరాజిత కేళి సరోవరంబులన్

గుజుగుజుల్లనని దుమికి కోకిలరావము లింపుగుల్కఁగే 83.

ఉ. భామలు హేమసాళములఁ బట్టుచు నారతొరు విహారదఁ గుంకుమ
శ్రీమహితాంబుజాకరవెలుగిఁ జొచ్చిరిఁ జూడఁగనింపుగుల్కఁ గం
ధామిత మందమంద మలయానిల ధీర సమీరవారతి
లామథితాబ్జషండ నవలాలిత రేణుకదంబమొంటనన్ 84

చం. ఒనరఁగఁ జూతఁ సోపసఁగి యుత్పలపత్రము లొప్పుచున్నవి
ఘనతర సైకతంబు పయిఁ గంటిరె! కిన్నరకంఠులార! యుం
చనుపమ తిలబిందు నాకయుంబుజపాళి కటీ నఖాంకముల్
గనఁ గానిపర్ణ గళ్ళములుగా నాకయాంగన పత్రభావ నవ్వుచున్. 85

చం. కమలవనంబు లోన నాకకాలని నిల్చుచు నిద్రపోవఁగా
విమలమరాళముం గని నవీన సితాంబుజమంచు వేడ్కతో
రమణి యొకర్తు ముట్టిన కరంబది పద్మమటంచు వొందఁగాఁ
గమలముఖుల్ కికాకిక నగన్ ఛటామందము పొంత వేడుకన్. 86

చం. కరినిభయాన లోకరవెలుగిఁ గ్రమ్మఁజుదమున దువ్వఁగ నేరుచున్
గరముల సారసార సంతుసంబు ధరించిన కన్యకామణి
శిరమున హేమకుంభములచే జలమానిరి పౌరిపద్మబం
ధురజలలక్ష్మికిన్ స్నదము తొనభిషేకము సేయుకైవడిన్. 87

కం. అంగజు విరి గోలలు బలె
నంగన లింపెసఁగి యోలలాడిరి తమితో
నంగీకృత భృంగీ వృదు
సంగీత కలస్వనంబు సంభ్రమ మెసఁగన్. 88

సీ. చంద్రాననకుఁ జక్రజఘనమండలి యొసఁగి
యరుణబింబాధర నాశ్రయించె
రంభోరు మత్తేభ కుంభస్తనికి వేఁడి
హరిమధ్య చెంగటి కరుగుదెంచె.
బిసబాహులతిక సారసనేత్రకుఁ జెలంగి
యసవేణి చెంత నగ్గలిక మెఱసె
నహిరోమవల్లరి కాశుచక్షుణ యొసఁగి
శిఖిసాధువృదునికి చేరఁ జనియెఁ

గీ. జలద సలలిత కలహంస చక్రవాక
రాజిరాజీవ వరపద్మరాగరత్న
ఖచితకంకణ రఘురఘురావ మెసఁగ
సరసి సంభావి విహారంబు సలుపునపుడు. 89

జలవిహారంబు చాలించి చంద్రముఖులు
ఘుముఘుమాచ్ఛత్రటాక నిర్గమన త్రైరి
మందరాచల మథితాబ్ధి మధ్యమంబు
వెడలు నప్సర పురబాంధ్య విధము మెఱసె. 90.

చం. చెదరిన పత్రభంగములు చిందిన గంధరజఃపరంపరల్
కదలిన కంకణావళులు కన్పడు నుత్పలపత్రనేత్రలుం
బొదవఁగఁ గల్గి యుప్పతు పలౌరుహ గంధులు నిర్గమింపఁగా
మదనరణాంత తాంతయుగ మానిని చేతెఁ దటాక మంతయున్. 91

మ. అతిచీనాంబరదృశ్యమానకటులై యాకంపమానాంగులై
తతబాహాపరిగుప్త పూర్ణకుచలై ధారాళసద్వేణులై
ధృతరోమాళి సమంచితాతిశయలై దేదీప్యమానప్రభా
జితరత్నాకరనిర్గతేందుకళలై చెల్వొందిరా సుందరుల్. 92

తే. పడఁతు లంతనెన్నడఁ దడుపు పావడలవిడిచి
చంద్రకావులు గట్టి నిస్తంద్రలైరి
పండుటాకుల దుల్లంగఁ బల్లవించు
కల్పభూజాతలతల పోకంబు మెఱయ. 93

సీ. కనకపట్టమంకాంక కరినిరస్థుల గులల
కటులపై హేమమేఖలము దాల్చి
ఘనరత్నశైల శృంగముల రీతి చెలంగఁ
బాలంగ్ల మణిహారపంక్తి నిలిపి
లలితకోరక కల్పలతల చందము నందు
కరముల వజ్రకంకణము లనిచి
తిమిర సంఛ్ఛృత చకోరముల తీల చెలంగ
చటుల నేత్రముల నంజనము దీర్చి
తే. పైని నళినేక్షు గట్టు వస్త్రంబు కరణి
నలరు జడలను మొగలిరేకులు ఘటించి
తేనె మెఱుఁగిడ్డ మరు వాలు తెఱఁగు దనరఁ
దనువుల జవాది యలఁది రాతలరుఁ బోండ్లు. 94

చం. మనసిజ సంప్రయుక్త నవమంద సమీర మదోద్ధతంబులై
వనజపరాగపుంజములు వచ్చినఁ జూచి తపించి కన్నియల్
కనుఁగొని వెచ్చెలత తడవుగా విహరించితి మమ్మయంబుచుఁ దాల్
డాఁగని చనుదెంచిరా కుసుమకోమలు లింటికి సత్వరంబునన్. 95.

వ. అనిన విని జనమేజయుండు వైశంపాయనుం గనుంగొని
మునిం బలర నటమీఁద భానుమతి వృత్తాంతం బేమయ్యె
నెఱింగింపుమని పలుకుటయు. 96.

మ. విహితత్ర్యక్షమవిహార! హారలతికావిఖ్యాత ఘనారిప్రభా
సహితాగారస్థలభాగ! భాగహితరక్షాధీర! ధీరమ్య స
ద్గుహమానీకృత ధామ! ధామనిధిజిద్ఘన్యప్రతాపావళీ
మహిమాక్రాంత దిశాంత! శాంత నవ శుంభద్బాహువీర్యోదయా. 97

కం. హిందూరాంకు సురత్రా-
సెందూదంకు వైభవాభివ్యాత రిపునృపసం
క్రందన పదసాంభోరుహా
సందోహ విలాస సత్సంధ్యాంబరణా. 98

పృథ్వి. ధరాధర ధనుర్ధర ప్రథిమజిద్భుజావిక్రమా!
ధరాధర ధనుర్ధరత్వలఘుకీర్తిరేఖాధికా!
ధరాధర వరక్షమాతత ధృతీరమాబ్ధిధరా!
ధరాధరవిభేదిభూతరుణరూప విభ్రాజితా! 99

పాఠాంతరము:-

కం. "అనవిని జనమేజయుఁడ
ట్లనఘుని వీక్షించి పార్థములరఁగ నటవిన
దను భూపుజవిధ మేమ
ంటెప్పనా! కరుణాభరణా! తెల్పవే! నాకనుడున. 100

మ. జనితఖ్యాతివిలాసనిర్జితసుధాచంద్రాకర! చంద్రాకరో
చనకారుణ్యయుత స్ఫురద్గుణరమా సంధాన! సంధానయో
గ్జనవిభ్రాజితధర్మసద్గుణమణీ సంతాన! సంతానదా
నవిధిప్రోద్భవదానవైభవకళా మాధుర్య! మాధుర్యధీ! 101

కం. శ్రీ భారత రఘువీర క-
థా భాగవతాది సంతత శ్రవణామనీ-
షా భరణా! రత్న సాంద్ర వి
భా భాసిత చక్రవాళ పరివృతనసుధా! 102

పృథ్వి. శ్రీకరశర . . . .
ధారశతధార సమదారయుశ దంభా!
శ్రీకరకరుణారస నక్షీరబలవేంకా!
భూరమణ చంద్ర పరభూప జయసాంద్రా!" 103

గద్యః-

ఇది శ్రీరామచంద్ర సాంద్రకృపారస పరిపాకలబ్ధ
కవితామాధురీధురీణ శ్రీవత్సగోత్రపవిత్ర శెంటూరి
చినరంగనామాత్యపుత్ర సౌజన్యనిధేయ రంగరాజ
నామధేయ ప్రణీతంబైన భానుమతీపరిణయంబను
మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీ అలమేలుమంగా సమేత వేంకటేశ్వరాయ నమః.

ప్రథమ సంపుటము సంపూర్ణము.

భానుమతీ పరిణయము

॥ మూడవ యాశ్వాసము.

కం. శ్రీరంగగురు కృపారస
పూరిత పవిత్ర పరమ భాగవత మతా
ధారక బుధవినుత మహో
దారాజనిధి ప్రకాశ దాసమహేశా। 1

గీ. అవధరింపుము జనమేజయ క్షితీంద్ర
మునికి నిట్లని పలికెఁ బవమాన చంద్రుఁ
డంతటను భానుకన్య లతాంతశరుని
నధిక విరహార్తిఁ బొరలు నత్యవసరమున. 2

చం. అమరు నజాండసౌధము విశాంగన చేరఁగ సమున్నవేత్రుఁ ద
త్సమయము పురోహితుండు ద్విజజాలవిరావ విశేష పుణ్యవా
క్యముల ధరించు పూర్ణ సముదంచిత పల్లవరమ్య హేమకుం
భము గతి సాంధ్యదీధితుల భాసురుఁ డొప్పపరాబ్ధి సంగతిన్. 3.

సీ. తటిపై చెంగావి పావడ లమర్చె వాహిని
సైకతస్థల మహాజఘనములకు
రమణఁ గుంకుమపువ్వు రసము మెత్తెఁ గుంభిని
గురుతరాచల పయోధరములకును

నును కెంపు పేరుత్తై కనుపట్టు కాసార
కమలాలసత్తరంబు గళములకును
చెంగల్వదండత్తై చెలువొందు వనదేవ
తాభ్యంగ వేణీ వితానమునకు
నమిత జాంబూనదీ సువర్ణాంబుఝరము
కమలజాండ కటాహంబు కలయ నిండ
వెల్లివలు గట్టు చందాన నుల్లసిల్లు
నధికతర సాంధ్యవేళారుణాతపములు 4

మ. తనరంబుల్లం దనింపు పుష్పదంబునిధి వేదంబొప్పఁ దామ్రాంబుఁ బా
యున హోంకంబునఁ గ్రుంకెఁ బంకజహితుం డింపారు పాంథావళీ
ఘనశోకీతి ప్రథధాటికా పరిశీలనసత్తరం తప్రతాపాగ్ని సం
జనితజ్వాలకలాపమున్ గమెఱసెన్ సాంధ్యప్రభాజాలముల్ 5

సీ. మహిత దిక్పటకుంతాత్ర మకరాంకమలలు భూ
ధరదరీముఖ మరుద్ద్రుధరజంబొ।
తపనమండల సముద్గండగాను తప్తాబ్జ
గర్భాండ నిర్గళ తపనకరజమొ।
పటు దిందుధర సముద్భట పరిభ్రమణా ప్ర
దీప్త ఫాలతటాక్షి దీప్తిధరమొ।
పద్మబంధురథాబ్ధి పతనవేగోత్పత
ద్బడబాముఖాంచ దగ్నిజ్వాల తతియొ।

గీ. యనఁగ సంభృతమగు కదంబాపహారణా
తామరసబంధు బింబానుధావనాగ్ర

ఘనశిఖిచ్ఛటాకాదాటాకాస్వరూప
వేణి యొనఁగ సాంధ్యరాగంబు మెయిననంత 6

సీ. కమలాప్తుఁ డెనవెంటఁ గనకాద్రి వలగొను
బాంథు పూఁబాఁతి మైబాంథుఁ డొనఁగ
విమలసంధ్యాపరాగమున వాసరచంద్రు
వలరించు రాహుమండల మనంగ
శేరాఝరాకకు శేబాన మును మున్న
సవరించు హరినిభాసన మనంగ
క్రుంకుమెట్టున నుండి పంకజాప్తుఁడు వత్త
వెడలఁ బొంగుచు నుండు విషధి యనఁగ
గీ. కలిత నక్షత్ర కైరవాకాంత విపుల
గగన జగతీతలంబులు గాంచి కుసుమ
భరితవన తారకిత వియద్భ్రాంతి గవింయ
మధుప జీమూత తతి నాఁగమాఱ్బు దనర. 7

సీ. ఆకాశవీథుల కంభోధరంబులు
ఘనభూధరములకు గంధకరులు
పుష్పవాటికలకు పుష్పంధయంబులు
సరసాశయములకు శైవలములు
హైమసౌధంబుల కగరుధూపంబులు
హంసయానాక్షుల కంజనములు
కలితకుడ్యములకుఁ గస్తూరి పూఁతలు
నిఖిల దిక్పతులకు నీలపటము
గీ. లగుచు బహువిధముల జగంబాక్రమించె
హారిణీనాథ యుడునాథ వనజనాథ
కన్యకానీలమణి నీలకంఠపింఛ
తరుణ తాపింఛ రుచి గాఢతమము తమము. 8

ఉ. ఉచ్చపుఁ బ్రేమమీఱి ధవళాంశుఁడు యామవతిన్ వరింపఁగా
వచ్చునటంచు మున్న నలువంకలఁ దత్సముహూర్తకారి దా
నెచ్చరికన్ బహుప్రభల నింపులు గులుకఁగ దీర్చి నట్టి యా
నిచ్చిన దివ్వెపంజులన నింతె దవానల శైఖులద్రులన్. 9

శా. శంకాతంకము లేక యిష్టతరుణీ సంఘావ్రతాం(పర్వతని) పర్వనత్(?)
ఝంకారావములన్ మనోహరుల నెయ్యంబొప్పఁగాఁ బిల్చి మా
సాంకారామోధనకేళి సల్పనపు డత్యంత ప్రమోదంబుతో
సంకేతస్థలులందుఁ గూడుకొనుచున్ జారాంగనాజాలముల్. 10

సీ. అంధకారగభీర యమునా ఝరంబుపై
బెళుకు జేడిస విరాలతళుకు లనఁగ
సంధ్యానటచ్ఛాల చంద్రావతంసుని
గనఁగవచ్చిన సిద్ధగణ మనంగ
రవిబాణహతిదుల్లి దివిఁ బర్వు మందేహ
మకుటకీలిత వజ్రమణుల నంగ
జంభారి దోస్స్తంభ దంభోళిహతిఁ దూలి
చెదరిన హరాద్రి చిద్రుపల నఁగ

సీ. దాకొనుచుఁ బద్మభాండ భాండంబు నిండి
మెండుకొనియుండు సద్దంత పుండరీక
ఖండకోదండ దండ ప్రచండ ఖండ
పాండుర ప్రభ దారకా మండలంబు   11

చం. అలరెఁ జకోరముల్ ప్రియులతాబ్జముఖీమణి దృక్చకోరముల్
కలఁగె సరోజముల్ మదనకంపితపాంథ మనస్సరోజముల్
తొలఁగెను జీఁకటుల్ జక్రములు ధ్వాంత సుశోభిజ్జ్వలదారచక్రముల్
నలినవిరోధి సాంద్రకిరణంబులు దిక్తటులం దలర్పఁగన్.   12

సీ. ఘనవిశాసతి నభంబను చెంప త్రాప్పున
దాకొన్న చెంగల్వ రేకనంగ
బాంధుల విదళం(బు) పఁబంచబాణుఁడు పూను
తలరాకు గంద్ర గాద్దమనంగ
తిమిరాసురుని గెల్వ సమయమ్ము శౌరి ధరించు
చికిలికెంపుల బావిమ్మెకై పనంగ (?)
బలభేది తలఁకై పట్టు కెంబట్టు జాలె
దనఁ జక్ర గాలపటంబనంగ (?)

సీ. కేళికై చూడ మెఱయు సుధాకరుండు
పోకఁ దను నర్ధమాత్రమై మృగధరుండు
చెలువమగుటికి వెలితిలైన సితకరుండు
బింబమై యొప్పు సుదయాద్రి సంబుజారి.   13.

చం. వలనభవాండకోటరమునం గనుపట్టిన యంతరిక్షమం
డలమున నంత నామమనుటన్ ప్రకటాంకము నేల రేఖగా
కళలు కరాళజిహ్వ కలనాఁగ మదోద్ధతి నెత్తపట్టి ప్ర
జ్వలిత మహోగ్రణంబనఁగఁ జంద్రుఁడు తూర్పునఁ దోఁచె నెంతయున్.   14

మ. ఘనమార్గాంగమున పండుటాకు నుడువేఁకం బాల్పు జాలంబు జి
త్తిన చందంబున సంజ తెంచెఁ జకముల్ చిట్టాడఁగాఁ జీఁకటుల్
దనరం బూరె వనంగ వారలరవాండ వ్యైలఁ క్రోళఁ బం
డిన పండౌటునఁ జంద్రుఁ డొప్పలరె నిర్జితారుణాబ్జాంయులన్.   15

ఉ. బోరమదాకుడై కుమలంపు తాడైకొన రాజవిరస్వం
గారము వాడ్చెనా నరుణకాంతుల రంజిల వన్నె కృత్రిమ
జారుఁడు చక్రముల్ విడిచి వస్తఁ దదాగత కీర్తిరేఖనిం
పారెడు తెలఁబాండు కిరణావళి సన్నతి కెకు నెంతయున్.   16

సీ. వలయిత సుమదామ వలంపు మధ్యంబునఁ
గులుకు పొల్పిద చెంపకాప్పనంగ
చికిలింపు చెయంతి మొగమునఁ గేలార్న
పాళి నీలముల మొగి సిరియనంగ
పంచబాణుని తళుకు పటికంపుదానలాని
కలువ లకోరుల కతియనంగ
ఘుటితముల గనవచ్చు శివుని యంకంబునఁ
గనుపట్టు గిరిరాజకన్యయనఁగ

గీ. వేల్పుఱేరాణి సుతునకు వేడ్క నెంచు
సంతరించిన వజ్రపంజరము నందుఁ
దేజరిల్లెడు తారకారాజ మనఁగఁ
జంద్రబింబాంతరాళ లాంఛనము దనరె. 17

చలమునఁ బద్మవైరియును జక్రవిరోధియునై చెలంగఁగా
నళినదళాయతాక్షుఁడు మనంబున నుంచక పోంతెఁ గావఁదా
వెలవెలఁ బారకంటుఁ బ్రభవించిన బాష్పము లాత్తెనో యనం
జలితెమంచు తుంపరుల చెల్లెను సత్ప్రభుఁ డుర్వి నిండఁగనే 18

సీ. బాడబానలశిఖాపటలంబుచేఁ దావి
పొదమిన కలశాబ్ధి పొంగనంగఁ
దపనమయూఖాళి తారాద్రి కరుగంగ
నెఱటూఁ బాతెడు వెండి నీరనంగ
ఫాలాక్షు తాండవ భ్రమణావేశంబునఁ
జెదరెడు మిన్నేటి యుదక మనఁగ
విబుధేంద్ర వనవాటి విహరించు చౌదంతి
వెదచల్లు కర్పూర వితతి యనఁగ
గీ. భూనభోంతర దిక్పరిపూర్ణ మైన
నిఖిలరూపంబు తెల్లనై నివ్వటిల్ల
నిండి తంతాపతంతమై నిట్ట వాఁడిచెఁ
బండువెన్నెల కన్నులపండు వగుచు. 19

వ. అది మొదలు నితర తరళ చకోర లోచనా మణులుఁ
జకచకాయమాన కుచయుగళ కుంకుమ పంక సంకలిత
హార హీర ముద్రా ముద్రిత భద్రలక్షణ లక్షిత వక్షస్థలం విశే-
షంబులు సకలజనానందకర కిరణ కందళ సందోహ సందీ-
పిత శరదిందు ఖండ విఖండన సోద్దండ పరభేదండ గామినీ గండ-
స్థల విన్యస్త కస్తూరికా నికర మకరికాపత్ర చిత్రిత బాహాశ్లేష
విలాసంబులు సముంచిత కాంచన చంపక సంపాలతా వితాన
విద్యోతమాన శోభా సాధారణా వధూమణీ రమణీయ రచిత
రదనాగ్ర పరిస్రుత సముల్లసిత పల్లవాధర వైభవంబులుం
బంతు దివాణ సంతప్త పుర మార్గాంతరంబునం బాయి పోయి
నిచాపరాదంబుఁ బ్రాణసఖు లెక్కడ నెఱిఁగెదరో కదా
యని దిగులున నడుగులు దడంబడ మగుడి మందిరా-
రామంబునకుం జని మంజు కింజల్క రంజిత మంజరీ
పుంజంబులగు లతాకుంజంబుల కుటికి నీడల నిలిచి
నిలిచి గొజ్జంగి పూఁదేనియ కాలువల చెలువుం జెలువు
గులుకు చలువ పూఁజప్పరంబులు తిరిగి తిరిగి నిరంతర
సంతోష దంతుర స్వాంతంబున వసంతఋతురాజ వన-
దేవతలు గాఁబడఁ గాలపుంటి నానావిధ స్తంభ సంభావితం-
బులగు కెందలిరు పందిరుల చందంబున నందంబులగు
సుదగ్ర శాఖాగ్రంబు లొండొంటం గలసి మెలసి వెలసిన
నవపల్లవిత సరస సాల సారంగ నారికేళ పాటల పటీర
కర్పూర కదళికా వనంబుల గరచి కరచి రేణుల్లాత్రలా
కుటుంగంబుల చెంగటి చెంగల్వ కొలంకుల కెలంకులఁ

బొంకంబులగు మృగాంక నీలాంకుర విటంకపాళికలుగల
కేళికా ధామంబుల ముంగటి మాధవీ మంటపంబుల మొఱుం-
గున నుండి మెఱుంగి వినోద లీలాలాపంబు లాలకించు
తమ తమ ప్రియతములం గనుంగొని యుంగముద్దాంబులతోడి
దాంగ తెట్టెలకు పోదకట్టిరి పట్టు పట్టుం డని దిట్టతనంబున
గట్టివా నెచ్చెలుల నెచ్చరింపుచుం గికాకికన్నగు మగువల
నిగనిగ మెఱుంగుల పులుపరున మిసమిసలు పస నింపెసంగుచు
నలరారు నెలరాలు వెన్నెల బంతుల్లం గన్నింపు లడరుపడి కిన్నెరలు
విహరింపుచుం దేనింపు సోనలూన సహస్ర విజయంబులు
పాడు వేడుక లాలకించి విని వినిశిత కుసుమ శరబుల
ననము శరీరుం డగుచుం దమక మొపత్తేక సరగున సరగు
డెంచు విభులం జూచి సిగ్గున దిగ్గున లేవం జనం గని సగ్గి-
గమనలం గొనిగిటం జూదివి కెంజెదవి చిగురుల చవులు గొని
తళతళ మెఱుంగు సిబ్బెంపు గబ్బి గుబ్బల పసిండి తామర మొగ్గల
నిగ్గుల కన్న నగ్గలంబులైన శృంగారంబులు లాంచునుచు బంగారు
రావిరేకుల చెంగావి రవికెల ముళ్లు సళ్లింప సిబ్బితిపడి కనక
కంకణ రావంబులు ఘల్లు ఘల్లు మన నల్లనల్లన ముల్లాడునప్పుడు
జిలుంగుం బైరాని చెలువ రవికల తొలుపు దెలుపు ధారాధళ్యంబుల
విజృంభింప సంపాదితానుకూలాతి శయంబునం జూచుచు సంతో-
లతాంగుల చికిలి కలికి తెలి చిత్తరి చూపుల ముత్యాల చాలునం
గీలుకొనుచుం గమలముఖీ ముఖకమల గంధ బంధురంబు
లైన మధుర మధురసంబుల గ్రోలి మదోన్మత్త విహారంబున

నకారణ వైరస్యంబులు సేయుచున్న పతుల నతుల క్రూర కటాక్ష
వీక్షణంబుల వీక్షించి తమ సవిరాపంబున నున్న సపత్నీ జనంబుల
మనంబునకు నసనంబగు ముదంబొనర్చు విధంబెకదా యని
వ్రీజ్జలా. చెచ్చొ పెరుగు మత్సరంబునం బరాఙ్ముఖులగు
చంద్రముఖుల సాంద్ర వచన నిచయంబులన ఖండిక్షు ఖండ
కోదండ దండ ప్రకాండంబు వావి పంచశర పరంపర లంబర
పరిశాలుగా నాకపి యూర్చి పెక్కు చుం దిరుగు శంబరారాతికి
నత్యంత పరిశ్రాంతి సమయు జలయంత్రకారకుండు గగన
మండలంబున సమకట్టిన ధవళాంశు మండలం బనింతెడు
ధగధగిత తెలి ధూమ్రంపు తిత్తి నుండి నిండు కొన్న పన్నీటి
ధూమ్రంపు బాయం జెర విరాజు విపుల పులిన తలంబుల
నుండి యెలుంగు లచ్చుచు నింగికై చెలంగు జలవిహంగంబుల
వెంటం గంటి కంటి మనుచు నంటం బఱచి వంటు గాడు కాముస్తం
జిన్నవాండు పరలం దరల తర తరంగ తరగ తరువుల ముకుళా
గ్రంబులపై వ్రాలి వ్రాలి జాలం బడిన జకరువ జవరాలు కరాళ
వితానగానంబుల కాక మాలి కలం దెకతెక నుడికి గొప్పు తెలి-
గలువ వెండి కొప్పెరల నిండి తొంగారు వెండి వెన్నెలలు గ్రక్కిళ్లు
గాన గ్రకుర్చనం గానముకుర్చలు మెయించినం ఝురుకరు వినం
చెకుర తెఱంగుల నుత్తమాంగంబులు విదిర్చు కొనుచుం
గదలెడు మదచకోర పక్షిరాజంబుల పైపక్షంబులు గల్గుటం
దత్పరిలాప నివారణార్థంబునం జల్లు నవ సుధారస బిందు
బృందంబులుం బలె మించు పలుమించు తుంపరల నింపలర

నిష్టురోల్లసము సారిణా సారిదంతరంబుల వింత యగుచు
నెంతయుం బాగడొంద జగంబు తెల్లని యరుణదళ పద్మశ్రీబు
ననుకరింపుచు నుండఁ బద్మభవాండంబు నిండఁ బండువెన్నెల
వెట్టు కాని పట్టపగటి పగిదిఁ గనుపట్టి మిటమిటం గాయు-
నప్పుడు 20

సీ. మహనీయ పరిపూర్ణ మానసంబున మించు
రాజహంసశ్రేణి తేజరిలఁగ
నెఱి బూపు పరవాహినికిఁ జాల నెదురేకుల
జలములోన మకరధ్వజంబు లలర
మురువురుఁ బూరె(ప్పు) కెంపు మొగముట్టు జిగి నొప్పు
బాలు తెలిదె శ్రీవల నటింప
ఘనదంత కౌరకా ప్రముఖ రాజిలుమస్త
పటు గంధ సారంగ ఘుటలు చెలఁగ

తే. దండు వెడలెను మెఱపించు యంత కతోర
నిర్భర విరోధిజనమాన నిపాన నాదు
లట్టహాసంబు దశదిశలను దలర్ప
దర్పకుం డను రాజు బద్ధంత గతిని. 21

చం. చవి యగు తేనె సొక్కులన చెక్కుల మావిడి పండ్ల వేసె పూ ?
గవగొనుగా లతల్ కలకాలతికా కళపూని బాలప
ల్లవముల నుజ్జ్వలించు దరియాడు యుగంపు వెక్కి తెచ్చె న
య్యున్నవసరమందు నున్న ఘనకాననిసోహిని కేళిపారమునే. 22

మిసాసితంబు కౌతుకరహితోదించిన కేకరులతేజినెకిర వే
త్రైన ప్రసూనసాయకము లన్నియు నెంచుచుఁ గల్ప వెయ్కనె-
చా నటు బిదిన్న కుందనపుఁ జాలుల నేదగి రెకు బాకు చే
మానినిఁ జేరి చేరి కడు మత్తిలి కోయిల యార్చె నెంతయునే. 23

సీ. పడిఁ గేక వేయుచు పరనేలకంఠంబు
నేలాహితావళి నీటఁదంచె
బాటు కూఁతలు వేసి పొగరుఁ గోయిలపిండు
పల్లవాధరగర్వ మెల్ల నడిచె
పదన మెఱ్ఱఁగఁ జెరిపి పదవన్నాళంబు
చిలుకబాపు పల్లటి ఫెంపఁ దెరచె
ముపరి జంకింపుచు మొకరి తుమ్మెదయారు
పూఁబోండ్ల మొలపు నేర్పున హరించె

తే. నిఖిల దిక్కులు నెఱ్ఱనై నెఱి దలర్పఁ
గమ్మ చెంగల్వ విరి దుమారమ్ము మెఱయఁ
జేరి మలయ్ మారుతమును మిగుల మారుతంబు.
మెఘుమేఁగిరి దూఱంబు మెఱసె నపుడు. 24

చం. మలయము మిగ్గి పూఁబోదల మాటున మెల్లన వచ్చి తేట్లచే
వలపును వివేక దీపశిఖ నార్పుచు నీరస గంధ్లకర్తకులే
చాలకన దూఱి ఋతుపవ్వడు లబాలుర బుఁ జల్లుచుఁ జందనాచలా
నిలుఁడగు తస్కరుండు తరుణీమణి ధైర్యధనంబు దోంచెనే. 25

చం. అళులకు దాఁగుటో! పాలతాకృతిభీకరమత్త కోకిలా
వళులకు దాఁగుటో! విపులవైరమరాళుల సేయుని ర్భరా
వళులకు దాఁగుటో! మదనవర్ధితవేదనచేతఁ గార్శ్యనే
చైలకు దాఁగఁ జాలయితిఁ జెప్పఁడి దేవి యటంచు నెంతయున్. 26.

చం. అందము తైన సొప్పు మెఱుఁగారెడు పిచ్చెపు గుబ్బ చాళువా
బిందెల యుంపు సొంపు లరిబెట్టఁగ నార్పువు సందడింపఁగాఁ
గెందలిరాకు బాయు గల కేలఁ బెంపారఁ మహా వియోగ దా
ర్ధిం దెగి యాడు రతి సుదతీమణి మెల్లనె వచ్చి నిల్చుచున్. 27

చం. పగడపు బోదె కెంబముల పై తారకిలపు బారి దూలముల్
జిగి వెదచల్లు కెంపు రవ చెక్కడపుం బని వింత వింతపై
నిగనిగ యుంచుమించు నాక నిర్మల తాళు శృకాంతరంబునన్
భుగభుగ తావి గుబ్బ విరిపువ్వుల పాన్పున వారి వేదనన్. 28

చం. జనిత వియోగ వేదనకుఁ జాలక నిలకబావతంస పా
న్పునఁ జారలంగ నంటుకొని పువ్వుల కొన్ని మెఱుంగు మేనిపైఁ
గనుఁగొనఁ దెచ్చి ల్లరతికాంతుఁడు కెంజిగురాకు తోపు బ-
ల్గాన లవి తెచ్చి తొమ్యుఁ దెల తూపుల రూపున నేపు చూపుచున్. 29.

ఉ. ఆరతి రాజు తాపమున నల్లల నాడు మెలంత మేనిపై
జార్చిన కప్పు పెన్నెరుల సందడి తెంపు మహానిలాహతిం
గారు మెఱుంగు కే తెరల గ్రక్కున పాలిన మోహదృష్టి చే
వారిధరంబు మిన్న డిగి వచ్చి పిసం బయిఁ బెర్చినా యనన్. 30.

క. ఆవేళ మహోజ్జ్వలవిరళ
భావాంభోజాల వాల భాగ జనిత నా
నావిధ సురుచిర నవకాం
త్యావల్లరి నల్లి బిల్లిగా నల్లుకొనన్. 31

శా. ఆ రాజేంద్రుని గాంచి పల్లవిత తీలారామ కల్హార కా
సార స్వర్ణ కవాల పారిక మణి సౌధాగ్ర భాగంబులన్
గారామున్ విహరింపఁ గల్గనఁగదా కాంతామణి శ్రేణితో
నారం జిల్లు తపంబు నా సుకృతమున్ నా కోర్కె తీరెడుటల్. 32

ఉ. ఎన్నఁడు వచ్చునో! పతి రతీశ కళాతిరహస్య కేళి పా
డెన్నఁడు వచ్చునో! మెఱపి తేనుపచారము సేయఁగా
నెన్నఁడు వచ్చునో! పొగుల వొచ్చిన మన్మథ వేదనాభరం
బెన్నఁడు విచ్చునో! యనుచు నింతి నిరంతర చింతఁ గుందుచున్. 33.

సీ. పసిఁడి యుంచు వెలంది పజ్జ తీగ తూల
పచరించు మదమరాళంబుఁ జూచి
తేఁటి లగు ముద్దరాలి గాంచి ముచ్చటల
చెలరేగి యాడు రాచిలుకఁ జూచి
కలికి తమ్మెదకొమ్మ కెనగిట బిగియించి
మెలఁగెడు గండు తుమ్మెదను జూచి
కలరవం బానరించు కలరవాంగన ~~[illegible]~~ మోవి
చుంబించు పారావతంబుఁ జూచి

సీ. సరస కేతెంచి సరసభాషలు వచించి
తొడను గదియించి చిగురు కెంజెదవి యాను
వరుని బాయకుండు నన్నుభావమున నలరు
గంధవేదండగమన వేమాఱంధ యసుబు. 34

శా. ఈరీతి న్నృపకన్యకాతిలక మంద్వ్యకాంత వాసంబున
న్వేఁబాలంఘన మన్మథానల శిఖావిర్భూత సంతాపచిం
తాజాలాత్మ వహింప నచ్చటఁ దదాప్తాళీజనుత చెంతన
బ్బాలారత్నము గానకుమ్మని విదిర్ఘ స్నైక చిత్తాబ్జయై 35

ఉ. నెమ్మది సంబరాన దలకు నెన్న తదిద్దుచు ముద్దు చిలకున్
గమ్మని పల్కు నేర్పుచు శిభావళ పాళికి నాటు దెల్పుచున్
గొమ్మ యెబుకలుత నేపయునఁ గూరిమి చెంగటఁ బాయకుండునే
తమ్మిక చెల్లి యెటి చెలి యుంబు సఖీజనముత గలంగుచున్. 36

ఉ. అంతలు నేటఁ జెల్లదిటక రాజవిభాసనలార! తన్మనం
కాంతుని నాత్మ నిల్పుకొని కంతుశరాసన ఖిన్నచిత్తయై
యుంతి వియోగవేదనల నెక్కుడ నేగతిఁ గుందుచున్నదో
కాంత విహారదేశముల గ్గానరే యనుచున్ రటుంబునన్. 37

ఉదయుంపు రవియుంపు నదయుంపు జిగి పెంపు
మెఱయుంపు నెఱి కెంపు మేటి తుదలు
నెలకాన్న మనుక్రొన్ననల చెన్నలరుచున్న
తెలిగాన్న సురపొన్న తీఁగయుండ్లు

సుమవాటి నెలదేటి గమిచాటి యనపేటి
నవనీటి వలకేటి ఘనతటములు
చెలువారు మణిచారు కళదీరుచున్ మేరు
గిరి తీరును మిగులు కేళిధరము

సీ. చేరి కనుగొనుచు సంతటఁ దారతార
శారభపత్రిర లతికా కుటీరవార
సార కల్హార కాసార తీరభూమి
నందము గనల్లి మోము కూటాంతరమున. 38

చం. సరగున నేవి యెల్లరను జూచిన ముత్తెపుఁ జేరుచుక్కనే
ల్పడిన మెఱుంగు తోకల యులంతియు పైఁడిగఁ జూరుగొప్పకా
ప్పుడి వసివాడుచున్న చెలి ముద్దుమొగంబున గుబ్బదోయిపై
కెఱఁగ పైఁట కొంగు గలయింతిని జూచి కలంగి యుంగన. 39

తే.గీ. నేవి బిగియించు ముడిచి నెఱిపైఁట సవరించి
సరులు చక్కఁగ బదపి కురులు దువ్వి
నేఁడు తెల్లవార నీవల్లభుఁడు వచ్చు
నింత చింత యేలా యిగురుఁబోఁడి 40

ఉ. నీవు తలోదరీ! తలఁప నెంతటి సాహసవృత్తిదానవే
యీ వికచానలంబు భరియింపఁగ దుర్ఘట మెట్లు తాళితే!
యీవిరిదేవిరాక గమి తెలిదట్టపు కప్పురంపు బ
ట్టీపులనేగులత గాని తలిర్చిన యీరపు మోకపాపులనే 41

చం. చటులతటాంతభూతలముఁ దెలుపఁ జాలిన శంబరదైత్యశైలదిశిం
బటువగు తెక్కలేడు సురవాయుగ జల్లుల మేటి కొలు బం
ట్లటు కలకంఠవరులె మదశుకావళి పచ్చని తీవ పాటరా
లట పవపాటలిలోన జలజాసన యోగతి రాఁగ వచ్చితే! 42

ఉ. రాజవరాళ్లంబనాన వదిరాన దీపించుచు చూపు వెప్పుడే
రాజవరాళ బూన దమన రంజిల వేడక వేఁడు నెప్పుడో
రాజవరాళ తెరాగమున రాజిలఁ గోరిన గాదె యాసకే
రాజవరాళ ఖేరళ విరావములం గమకింపఁ బూనుటల్. 43

గీ. విరహ పరితాప భరమునఁ బరిహసించు
పూర్ణ చంద్రోదయము చూడు పువ్వుఁబోఁడి
పూర్ణ చంద్రోదయంబునం జూడఁ దెలియ
కలుత రాత్రివు గాంక తెరా గమునఁ గాని. 44

కం. అది తనవచనరచనల(న్)
పదరు హాలాచనలు గంధవాహ గమనల్
నను గావి పలుకు(చు) మరలింపును
ఘనతర మతి బాధుల వికాసము మెఱయునే. 45

సీ. శశిశేఖ! వినవమ్మ! శశిశేఖ గాదిది
లసితార్ధ శశిశాల నాసలు గాని
శుకవాణి! వినవమ్మ! శుకవాణి గాదిది
మదకీర సల్లాప మాట గాని

లతకూన! వినవమ్మ! లతకూన గాదిది
తరుణా లతా తన్వి తనువు గాని
సరసాళి! వినవమ్మ! సరసాళి గాదిది
భ్రమరవిక్షణ దృష్టి పటిమ గాని

గీ. యనుచుఁ జెలు లెందు దురు జాలకాంతరాళ
విలపితార్థందు వకుఁ జెలఁగు పలుకులకును
కమ్మ విరితేవకును గంధు తుమ్మెదలకు
బెదరి పరతునట్టి శరదిందు వదనఁ జూచి 46

వ. ఇవ్విధంబున బహువిధాలాపంబులు పచరించినంత మాత్ర
హామనేత్ర విరహ సంతాపంబు శాంతంబగునో యని చిత్తగింపుము. 47

సీ. భృంగభృంగల్లల హావహంబుల కేళాకూళి
వఱుమ రాశింబు కుందనపు మేడ
కనక నిర్మిత గంధ కరి కలశంబులు నిక్కి
గొప్ప జాబిల్లి రాగోడలోని
పచ్చ తాపల కెంబరవదనలఁ బడి?
ఘుమఘుమ స్వనముల దుముకుచున్న
పన్నీటి రవపాల పసిఁడి సోరన గుజ్జ
గంధంపు గట్టు రాగొప్పు లాలింపఁ

గీ. జల్లనగు వెంగలువ పూవు చప్పరమునఁ
దమ్మిపుప్పొడి దిన్నెపై తలరుఁ జూన్ను
పవలి పరచిత్రశిఖి నాఁ బరఁగుచున్న

కన్యకామణి నుంచి రాచమల్లెమొగ్గలు. ౪౮

సీ. కమల కల్హార కైరవ గంధసార
సార ఘనసార మధురసాసార సరస
కుసుమ కిసలయ బిసకాండ విసరములను
తీరని పరితాపమేమొ కాంత జెప్పఁ బూని. ౪౯

సీ. నిట్టచెల్వ యురోజ పట్టు బాఱిచె నాకు
గంధవారణ రాజకర విభారు
చిగురాకు జొంపంబు చెలఁగి కైకొనె నాకు
మదకోకిలారావ మంజువాణి.
నవదళ వివులసూన లానన గాల్చె మఱియు నాకు
బాలపుష్పంధయు నీలవేణి.
చెంగల్వపువ్వుల్లు చెలఁగి రాజిచె నాకు
సరసగంధానిల శ్వసితవదన

గీ. మంచి కొప్పెంగి పొదలపై మంచు దిగిచె
మాఱుల గాని మఱియు నాకు నధరబింబాధరోష్ఠి
కన్నుదోయలు గుఱ నెత్తమిన్న దారుడు
లరసి ఘటియించె నాకు రాజీవసంయమనా. ౫౦.

గీ. సరసవస్తువు తరితి సంతసించి
చెలికి నిరుపమబారవముల సేయఁ బూని
యుపవిడు విరహాధిదేవతంశై చెలంగు
చిలుకనాబోణి నామి నర్పించి రెలమి. ౫౧

మ. సుమనోధర్మధురీణ మాధవకథా శుద్ధాంతరంగాత్మ లా
లమనోజ్ఞ ద్విజరాజసేవిత సుకాలాపాదికాళిక యు
క్తమదాక్షిణ్య సదాగతి ప్రచురతాత్యాంతస్థిరానంద దం
సమతస్థాపక తేనమో యని సరోజాతాననల్ మ్రొక్కుచున్. 52

చం. అలరుల వింటి నేవ్రు కుసుమాస్త్రము తేటఁ గనోర్వ కెంతయున్
వలత మనస్సులై గఱుతవాహనుఁ డిందిర నాన్య నీశ్వరుం
దలరిన జూడు చూపికొని యుంగములనే ధరియించి రింక నే
యులకకు బాల తెప్పునే! దలుమతీ గాదురమాకుమారకా! 53.

ఉ. శీతమయూఖ! పాంథజన చిత్తవధార్థుఁడవైన నీవు నా
తెప్పు! తలంపఁ గ నిప్పుడిది యుత్పలగంధి చకోరనేత్రి యుం
తే తిలకించి చూచి తరుణిం గరుణింపఁ గదయ్య! పద్మినీ
జాతి సతీలలామయని సారె మఱీచుల నేచనేటికిన్. 54

కం. అప్పుతాంబురాశి జనకుం
డప్పుతంబున తోడఁబుట్టు వటు గాకయునే
వప్పుతకరుండవు నగుచును
రమణుల దహియింపఁ జెల్లురా మారి నాంకా! 55

కం. పంచప్రాణములు నీ
పంచను మది నినన నమ్మనటువంటి సతిం
జంచలత నొందఁ జేయుట

సంచరింతే! యిట్లు నీకు మెలంచు సధీశా! 56.

చం. ఎలమిని రామనామజప మెప్పుడుఁ జేయుచుఁ దివ్యతేజుఁడై
చిలుక ఫలాళి పహారము భుజింపుచు ముఖ్యవనే విహారముల
సలుపుచు నిట్లు బ్రహ్మముని చర్యలు నైకొనియుండె యుక్తిగా!
యళి కులవేణి నీ యుసిరి! శుకాన్వయ పార్థివ కాంత బాంధవా! 57

సీ. కాంత నీ వేక వాక్యత గ పత్రింపుచు
వికటింప నేల! యెసో శుకవతంస!
గజయాన నీవు నేకక్రీడమున నుండి
చెదరింప నేల! యెసో పికవరేణ్య!
సతి నీవు నేక విహారంబు వాసి
విరసింప నేల! యెసో వరమరాళ!
రాకేందుముఖి నీవు నేకరూపము దాల్చి
విషమింప నేల! యెసో విషమశరుఁడ!

గీ. యనుచు మధురోక్తి చాతుర్య మతిశయిల్లఁ
బ్రార్థమత్తేభగమనలు పరాళి గతుల
శంబరధరాధిపతి మిళితంబు గాగ
శంబరారాతి జేరార్చి సంస్తుతించె. 58

సీ. తరుకుల నేత్రమ్మ యతివ నీ వేన్నామున
కేనగావు పతిఁ గావుమని నతోత్తి
జనుదాంయుఁ గుసుమగుచ్ఛములు గూర్చి పాటి
గానా! యతానా! యని కాచు కతని.

చేదోయిఁ జిగురుబంచిరి పాదములఁ గాల్ప
కృప నేల మని యుపృగించు గతిని
పస్నిట మెదిచి కప్రంబు పూసిరి తల
జిత పోమలత జాజి పెంపు పగిది

గీ. పరిమళము చల్ల చెంగల్వ పొన్ప విరాదఁ
బవ్వళింపంగఁ జేసి రప్పద్మముఖిని
మదిఁ గలంచుచు నుండు నమ్మదనుఁ డేను
సంపగవి క్రిందు పడితుఁ గాకనువిధమున. 59

వ. ఇట్లు మఱియుఁ బ్రియసఖీ పరివారంబు లపార తార-
హార నీహార కర్పూర కర్పూరాది శీతలోపచారంబులు
సంఘటింప నంతకంతకు నగ్గంధసింధురగమనకు సంతాప
భరంబు పెరిగిన వెఱగుపడి మదనవేదాభివి మదనచంద్ర-
మందానిల శుక పికాదులం బ్రార్థించు టతిని యనంతరంబు. 60.

సీ. 1 మలయానిలము నెల్ల మర్దింప దేఁదాంతు
భంజుదనాగాస్త్ర వైభవముచేత
3 సత్పలంబుల నెల్ల సడికింప దేఁదాంతుఁ
బ్రకట సహార్న్స్త్ర గౌరవము చేతఁ
2 గమల వనం బెల్లఁ గమలింప దేఁదాంతు
నలమ్సు చంద్రాస్త్ర కౌశలము చేత
4 మదహంసముల నెల్ల విదళింప దేఁదాంతు
ఘన వారుణాస్త్ర లాఘవము చేత

హరున కీబుద్ధి యేల తోఁచెనొ యకట!
నిటల చటులేక్షణ కఠోర చిటచిటార్భ-
టీ పరిస్ఫుట శిఖిశిఖాటోప గతులఁ
పంచబాణుని గర్వ మడంచువాఁడు 61

కం. చెఱవలన ఫలము గాంచిన
చిలుకలు నిరిడిరిడి పలుకఁ జెల్లదె! యికనీ
పలుగాకులు పెంచిన కో
కిలపంక్తికి కలికి వినఁదగు స్వరంబులనే. 62

సీ. గంధవాహము వెల్లఁ గబళింపఁగా తేఁటి
శేఖరి నాలుక చెల్లఁదగదె!
భ్రమరపంక్తుల వెంటఁ బరిహాసకేళులు
మరల సంపఁగి శేకు మదపఁదగదె!
కలువ తెమ్మటికి శోభిలకుండిన చెలువి
భానుని కరసాఁ బట్టఁదగదె!
నేత రాచిలి త్రిప్పంగ జిల్లించు కోతక
వెనుటి రాయువు నాట్లెంచుఁదగదె.

తే. ఎరువిడ యేమిటలఁ జాలఁ గాఢ్ప కోర్కెఁ గలదు
వెలఁది యేమిటిఁ దేంట్లకు వెతవకుండు
సకిలు యెమగతి సుత్పలాళికి సహించు
దరుణి తేఁ జందమునఁ జంద్రదారిటి కలరు. 63

సీ. అనుచు మికచత్రుసమాన బాణాంకురములు
విరహాభరమునఁ జాలలు నవ్వెలఁది పైని
చిత్ర బల్లిగ వర్షించు చిత్రభవుని
విరుఁదఁ గాంపించి యమానీల వేణియంతేది. 64

ఉ. అకటా! పంచబాణ! భువి నంగము మాలిన వాఁడ వింతరా
తెకటదనైన వీరవరుఁ డింతులపైఁ దన బల్మి చూపునే!
ప్రకుటన నీదు విల్లు మఱి ఖండముతై చనఁగా శరంబులనే
బకుటన విచ్చి పోవఁగఁ గృతార్థ హింతాత్మక! యేన చూచెదనే. 65

సీ. [illegible] దుర్గములనుండి [illegible] పరుల దృష్టికి గోచ-
రంబుగానిది చిత్ర రథము గాంచు
వనదుర్గములనుండి వసుధఁ జాడల గోచ-
కటు టముంతఁ జను తురంగములఁ గాంచు
పాఠాం. (వనదుర్గములనుండి పరుల(కు) దృగ్గోచ
రములుగాని(సుప్తి)విచిత్ర రథము గాంచు)
జలదుర్గములనుండి శతసహస్రంబుల
లతి వింబా బాణజాలములఁ గాంచు
స్థలదుర్గములనుండి నిలువెల్లఁ గన్నులై
తనరారు వింటి మొనల్తనములఁ గాంచు

తే. నబల నేఁ జంగవచ్చితే! యకటా! యిటులు
నిటలనేత్రుని గెల్చు కెచ్చటికి జూతి?
వచ్చరలు సేసచల్లఁ దేవాది విభుని
పంపునైకొని పరతెంచి పంచబాణ! 66

కం. విగ్రహము లేని నీకును
విగ్రహము జనించె నిదియెం విరహాగ్ని మహో
దగ్రహ తాపము గల కం-
దుగ్రీవల పాపఫలము పూవిలుకాడా! 67

సీ. నిశితాంబకంబులు నీకైదు గలవంచు
నబలల నేఁచుట నింత యలుకఁ దగునె!
పది వేలు చిలుకల బలు తేఁపు గలదంచు
భీతమృగాక్షిఁ గాఁపింపఁ దగునె!
నభమందుఁ బఱచు నందపు తేరు గలదంచుఁ
జంచలాకార! గర్వించఁ దగునె!
కలన శేగురు మేను గల తేజి గలదంచు
భీరువు నదలింపఁ జెనఁగఁ దగునె!
గీ. యంబకంబులు మూఁడు ముక్కంటివాఁడు
వఱఁ దిరుగు తేరు తెల్లఁ బాతెడు హయంబు
గాని యుతి పెనుఁ దెప్పగా ఖండపరశు
నెలవ కేటికి నాడితి కీరవాహ! 68

కం. అని బహువిధముల మకరాం-
కుని నిరసింపుచు వధూటి కోప మిగుర్పన్
ఘనసౌరభ కరములచే
ఘన వేణిం గదుముఁ దుహినకరుఁ గను గానుచున్. 69

చం. అలరుఁగటారి వానికి సహాయము మా నటు నీవుఁ గాదితే
కలువల రాజ రాజ వని గర్వము నీమది లోన నుండినన్
జెలువుగ మిత్రభేదములు చేసి పగేల గల యుద్ధ తారులం
గెలువు కళాకరాళ శిఖి కీలల బాలల నేఁచ నేటికిన్. 70

సీ. మొదల మహాబిలంబులఁ దేజరిల్లుట
కుండలాకృతి విని ద్రుంత వగుట
విషముతోఁ గూడ నావిర్భావ మొందుట
బహుపాద విస్ఫూర్తిఁ బాదుకొనుట
కడ లేని కలశంబు కడిమి వైఁ గొరుట
యహా బాల్య కౌటిల్య మందు కానుట
రాజిత పక్షజా శ్రవణాంచితుం డౌట
తరుణ మరుద్గాస తనువు గానుట
నీవు పెను పాప ఱేఁడవై నిలచి తరయఁ
గ్రూరభావంబు నీకు సాధారణంబు
భయద విషధారి తలక్రిందు పరుపఁ జాలఁ
డతఁడు నీ తల నీలకంఠ వాహనుఁ! 71

చం. అసమ బుధాతి వైరము నిజాత్మఁ దిరంబుగ నిల్పి యింటనుం
కెసఁగు నిశాచరత్వమున హీన మహాముల రాహు దంష్ట్రికా
గ్రసనము లోక బాంధవుఁడు గాంచె భవత్సహవాస వృత్తినే
వసుధ నంతెగా! యంతెగా ఘటిత వర్తనకీ దాడన మబ్బు నుండునే! 72

సీ. ఆది సంభారాశి నావిర్భవించుట
తమిఁ జక్రములకెల్లఁ దాప మిడుట
నల చకోరకముల కింపు గూర్చుటే పూనుట
విరహులందు రాగంబు విశదమగుట
కాముకు మీఁదఁగ బంధుఁ డామరు సామిని గన్న
మరుదాప్త వృద్ధిఁ బల్మారు గనుట
యాత్రిలోచనశాల చిత్రమూర్తి యొనరాట
కర మొప్పు బోధసంగతిని గనుట
తే. యొనరఁబడె నొకొండు వల్వ నెవ్వరసి చూడ
నతఁడె యకలంక భావ భావాన్వితుండు
తారసించంగ నే తెంచు దారిఁ గాని
తెలియఁగ నెంచఁ డిట్లు ప్రతీతుఁ గిరణ! 73.

చం. మది నవనీత సామ్యము సమంచిత వాక్యము జంభమర్దన
ప్రదర విభంబు గాని ద్విజరాజు నకంబు బుధుత నుతింపఁగా
మొదలను సమ్మె యొుండితివి ముగ్ధ వధూమణి నేఁడు చూచి నంతెరా!
హృదయము చక్రకోటి పరిహృన్నిశితాంకము గా సుధాకరా! 74

కం. అని వనజాశిం బలుకుచు
మనసిజునకు భువనవిజయ మహితధురంబై
దనరారిన గంధవహం
జెనసిన సతి కొంత మొదవ నిట్లని పలికెన్. 75

చం. కలువల తేనె కన్న గుణగణ్యుఁడ వౌదువు మేలు మేలరా!
మలయజ మహీధరేంద్ర పవమాన వినోదగ నితంబినీ జనా
వళుల జయింప మందగతి వచ్చుట గాదని యంత గాంచితే
చలమును బూని భూరి రభసంబు కురంగ తురంగ వాహనున్. 76.

చం. పతగల జొచ్చి క్రీడరసి భాసిలు సంతస మందరాజు నేపై
వడిచిత్రుఁ డౌట పావక కరాంబుజు రాజిత తన్మయంబు నం
బడి కలతేరఁ గల్గినను పోవుచు మించిరి గాక యొక్కటా!
పడి కలవాఁడ నోఁచుఁ జికపానల నేతుర! యిట్లు మారుతా! 77.

సీ. ఘన లక్ష్మి కింపు గాఁగ మెలంగుచున్నావా!
విస్సంగులను గావ నేర్చినావా!
భూరి గిపై విశ్రమింపుచుఁ దేజ్మిలినావా!
మహిత రజోవృత్తి మానినావా!
పరిహృత మధుఁడవై భాసిల్లుచున్నావా!
విషభవ సంభ్రమంబు విడిచినావా!
వర సుదర్శనుఁడవై వలనొప్పుచున్నావా!
చంచలాత్మల విసర్జించినావా!
తే. యోగ నిమ్నని విరహిలోక భూరి తాప
దారుణ దవానలంబైనఁ దావినావా!
యల మరుత్తుల సార్వభౌమత్వ మందు
మందమారుత! యెలమి నీ కందవచ్చునను. 78

ఆ. గంధమహీధరపతి దిక్కుఁ గన్గొ నంచు
మలయుఁ దగదంచన్న! మఱుమపై మలయపవన!
రెంపుమఁగుదువే! గదపఁజి సత్య మిట్టిదాని
నెఱచె నలరారు జెగిబిఁక శిరవాణి! 79

వ. అని కేళికాసౌధబాలాంతరాళ సంచరచ్చంద్ర చంద్రికాడంబ-
రంబునం బరవశత్వంబు నొంది యుప్పైరు వొంది యొరా మంద
గమన మనోవాంఛ రాజునకు విన్నవింపవలయునని మదన-
మోహినీ భామునకుఁ దత్వ్రత్తాంతం బంతయు నెఱింగించి
మఱియు నిట్లనియె. 80.

కం. చెన్నలరఁగ నింతింతని
పన్నగపతి కెన్నరాని బహువిరహ మను
త్పన్నంబగు నొందిమది
వెన్నెల కిట్లామ్నలూపఁగ వెలఁది చెలంగెనే. 81

సీ. అతను సర్దమునమం బనఁగఁ జెల్లదు కాని
యుండు బింబము సామ్య మొప్పఁ దగును
పోఁకబోదింయుఁగాడు పోల్పఁ జెల్లదు గాని
లలిత శంఖము జోడు తలఁపఁ దగును
చికిత సంపఁగ సాటి సేయఁ జెల్లదు గానీ
సుప్పుఁబుప్పతరంబు సూడుఁ బఁ దగును
గొనబు దీవెలప్రతి గాన్పఁ జెల్లదు గానీ
తమ్మి తూఁడుల పోటి తరువఁ దగును

ఆ. నాఁగవిలసిల్లు నప్పుడా నతినముఖికి
గలిత సురుచిర ముఖబింబ కరిరసిమ
చరన్ననాసా పుటంబులు బాహువులును
బహుళ విరహాగ్ని సంతాపపొందిమమున. 82

కం. నిందారు మోహరసమున
ఖండేందు కపోల గాత్ర కనకంబు ఋరంయనె
వెంటింయుఁ యున్న దిప్పుడు
వెంటియు నీవతాలా! వరవివేకనిధానా! 83.

ఆ. అవిన విని మందహాస ముఖాబ్జ మలర
శౌరి కృపచెలఁ దనయు వాంఛలు ఫలించు
నను భామామంత పలికి యుంచబల కరకు.
మదన మోహిని మన్నించి మనుడఁ బనిచె. 84

కం. వేడుకఁ జని యొరాసభయు-
చ్చైడియు మహితాడు మొదిపి చిత్తములరనొ
త్రీరావతి! నీకొఱక
నీతడేను చింత వలవ దింకను వొంతనె. 85

సీ. శ్రమారాఘు రధను మెంగలు జంతాంకలు బారా
తాకాబ్బు వజ్రంపు ఠ తవిరెంయు నెఁగ
కటకిక చిఁకటి మహాకుఁ గబళింపఁగా నెత్తు

వైరావతంబు పాంస్త్రిగ్ర మనఁగ
రుచులు చల్లుచు ననజాక్షుని శిరంబునఁ బాల్పు
శిఖైన ముక్తా కిరీట మనఁగ
చక్రవాకములపై శోభరాంకుం ఠేంయు
నవమైన పుష్ప బాణాబనఁగ

తే. దవ్వి పూఁదేనె తేఁటి మొత్తములు చాచి
నిగనిగని గొప్ప తొగలవన్నెలు ప్రకట
మింట వెన్నెల తీవ కొఱ వెన్నెలులు తెకట
వెలఁగె సుదతాంత్రి మినఁదట వెనఁబుకట. 86.

మ. జలజాతాతి తెలంగెఁ బక్షివద్ది కాశ్యై లాసకంఠంబు నన్నే
దళమై గర్జిత దాత్రు చూచి తతి పాత్రత్వ కాంగంధానిలం
బుల వీతెంచె కులాయములతో వెడలె సంభావనా మార్గంబునం
జెలఁగెం బక్షుల హాఁ హాఁ దూఁదెం జెం గల్పంబుం గల్పబునే. 87

సీ. పొడుపు గుబ్బలి నుండి పొడవుగా నిగిడిన
లలిత సంజీవని లతలు నాఁగ
భాస్కర పద్మిని పరిణయోత్సవ వేళ
నడిపించు కురుజు బాణములనాఁగ
మందేహదైతేయు సందెహ మేమిటి
దుందెలి పోటెడు వాఁడి తూఁపులనఁగ

పా॥ (మందేహదైతేయు సందెహ మాయుత దూరి
పోటెడి వెండి మూపాపము నఁగ)

బలభేది కొలువు లోపల వేత్రధరు లెత్తు
తళుకు బంగారు బెత్తము లనఁగ

తే. దివ తారాళి ఛత్ర చామరావళులు
తుండములఁ దెలఁబల్లు పెందూళికలు
లనఁగఁ దనరారి క్రమముగ నరుణ కిరణ
జాలభాసుర లాకశ భాగమును నను. 88

ఉ. సంకదాలంకి చంద్రుఁ తను జాబిల పొల్లమునైచి పూర్వది
క్పంకజగంధి పౌరుణికి తైవి వసంతము చూపనెత్తున
కుంకుమ గంధసార రస సంభృత చర్మవిశేష భస్త్రినాఁ
బంకజ బాంధవుం డలరుఁ బ్రాగ్గిరి కూట శిఖాతటంబునన్. 89.

కం. అని విని జనమేజయుఁడు
ఒనర్చన శౌనకుని పిలిపించి మార్గములరఁగ నటుమీఁద
దను భానుజ విధమేమి
అతెన్నని ఖరుణా వసధి! తెలుపవే వాసనుతునే. 90.

మ. జనిత ఖ్యాతి విలాస నిర్జిత సుధా చంద్రాదులు! చంద్రాదుల లో
చన కౌరవ ఘనకుత స్ఫురద్గుంధు రమా సంధానా! సంధాన బా
జన విభ్రాజిత ధర్మ సద్గుణ మణీ సంతానా! సంతానధా
మనిధి ప్రోద్ధవ దానవైభవ కళా మాధుర్య! మాధుర్యధీ! 91

కం. శ్రీ భారత రఘువీర క-
థా భాగవతాది సంతతశ్రవణ మనీ
షా భరణ రత్న సాంద్రవి
భా భాసిత చక్రవాళ పరివృఢ (సుధా!) శుభా! 92

"పంచచామరము"

ధీర వరధీశ గుణధీర సవిశేషా!
ధార శత ధార సముదార యశదంభా!
క్షీర కరుణారస గభీర బలహేలా!
భూరమణ చంద్ర పర భూప జంతు సాంద్రా! 93.

గద్యము:

ఇది శ్రీ రామచంద్ర సాంద్ర కృపారస పరిపాకలబ్ధ కవితామాధురీ ధురీణ శ్రీవత్సగోత్ర పవిత్ర కెంటూరి చినరంగనాయకామాత్య పుత్ర సౌజన్య విధేయ రంగరాజ నామధేయ ప్రణీతంబైన భానుమతీపరిణయం బను (శృంగార) మహాప్రబంధంబునందుఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

"భానుమతీ పరిణయము"

"నాలుగవ యాశ్వాసము"

కం. శ్రీ కాంత చరణ సేవక!
భూకాంత స్తుత! దిగంతఃప్రాజిత జంతుల
శ్రీకర కరుణా రత్నాలవాలా!
రాకేందుముఖీ రతీంద్ర! రాజనరేంద్రా! 1

వ. అవధరింపుము నరేంద్ర చంద్రునకు మునీంద్ర చంద్రుం డిట్లనియె. 2

కం. అంతట భానుజ కుమారి
కాంతుఁడు పురుషు మజ్జనాదికము దీర్చుచు సు
స్వాంతుండై భానుమతీ
కాంతా కల్యాణ కరణ కౌతుకమతియై. 3.

సీ. ధనవంతుండగు ధర్మసూతికి యుదారపుత్ర రత్నంబు గా
భవ జాంబూనద తేఖ పంపుచును నేపాళ క్ష్మానాథ పాం-
డ్య నరాధీశ్వర సింధుదేశపతి కర్ణాటేంద్ర గాంధార మా
లవ సౌరేయాంచు గంధరేశులను బిల్వం బంపె ధీమంతులన్. 4

ఉ. అంతటఁ బూర్ణహర్ష సముదగ్ర వినిర్మల మానసాబ్జుఁడై
కుంతిసుతుండనేకవిధ కౌశల శోభిత తలవీజ సా-

మంత పురస్సరంబుగ సమంచితరీతుల నంపఁ బౌరుల
త్యంత పురప్రసాధన విధాన మొనర్పఁగఁ బూని రెల్లెడన్. 5

సీ. కాంచనమయకేతు కనకాంబరము లైన
వివిధవర్ణముల మెఱుఁగులు పర్వ
బహుగంధ పరిపక్వ ఫలరాజితము లైన
లలితరంభాస్తంభములు ఘటించి
గరుడోపలచ్ఛటా ఖచితరూపము లైన
మకరతోరణ పరంపరల మర్చి
చమరవ్యజనజాల సంఘట్టితము లైన
నవరత్న పటవితానములు దీర్చి

గీ. విపుల హరినీల నీలమంటపము లందు
తల పళాస్త్రిక రంగవల్లికలు గూర్చి
తళుకుఁ బటికంపు మెఱుఁగు గోడల విచిత్ర
పట్టమంచములు వేసిరా పౌరజనులు. 6

చం. సలలిత గంధసార తరుజాలముతో నెసయించి చక్కఁగా
నిలిపి యనంటి మ్రాఁకులు మహోన్నత వీథులలోనఁ బ్రాలకికే
వలపులు గుల్కు భూరి హిమవారి కదంబము చల్లి రెల్లెడన్
జలువద లక్ష్మ చెంగలువ చప్పరముల్ ఘటియించి రెంతయున్. 7

సీ. బహుపద్మరాగ కుంభప్రభాడంబర
కౌస్తుభ పటధ్వజ గౌరవములు

కనకజాలతర సద్గంధ బంధుర ధూప
జనిత మిథ్యా నీల జలధరములు
ఘనకేతు ఘంటికా కల్పన ప్రతిగజ
భ్రాంతి విక్షేప కైరావతములు
నటిత మర్దల జాల ధిమిధిమి ధ్వని నర్త
భవదున్మదోద్భట వారణములు

గీ. ధవళకర బింబ సమ ధగద్ధగిత వజ్ర
ఫలక నిర్మిత నిర్మల ప్రాంగణములు
నగుచు సొంపొల్లు సౌధ శతాధికములు
విడుదులకు నేర్పఱిచి విభవములర 8

చం. సలలిత కాంచనధ్వజ విశాలపట ప్రతిభా భరంబుతో
నలరు నికుంజ తండముల నప్పురరాజము చూడ నొప్పు ని
ర్మల నవరత్న వైభవ సమగ్ర విమాన విశేష సంపదల్
చెలువలరంగ నున్న యమలజిష్ణుపురంబుఁ గరంబు నవ్వుచున్. 9

వ. తదనంతరంబ. 10

ఉ. కమ్మలు గాంచుఁ బాయి యెమ్ముసఁ గన్మతిమంతులు నందనందనుల్
నెమ్మను నట్టి చందమున నిల్వనె కైకొని సంతసిల్లుచుం
దమ్ములు గుంతి దేవి పదిని ద్రౌపద్మని మిత్ర హితైక బంధుజా
లమ్ములఁ జేరఁ బిల్చుకొని లాలిత తలల తెగి విప్పుచున్. 11

సీ. శ్రీమన్మహాగుణస్తోమాభిరాముఁడై
 తేజరిల్లెడు ధర్మరాజునకును
దనమఱంది గిరీంద్రధరుఁడు దండంబుగా
 నించి చేయుంగల విన్నపంబు
సహదేవునకు భానుజా కన్యకామణిఁ
 జెలువంబుగాఁ బెండ్లిసేయువలయు
వైశాఖపూర్ణిమా వాసరంబున రాత్రి
 ఘనలగ్న మైందవ ఘడియ మీఁద
గీ. నటుగనుక సర్వసన్నాహ మమర రమ్ము
 పెండ్లికొడుకును నకులుని భీమసేనుఁ
 గుంతిఁ బాంచాలిఁ బరమాప్త సంతతులను
 వెంట నిడుకొని నీవతివేగమునను. 12

చం. అని శుభలేఖ మాటికిఁ బ్రియంబు లరారుచు నుండ నందఱున్
వినవిశదంబుగాఁ జదివి వేడుకమీఱఁగ భీష్మునిన్ సుయో
ధనుని ధనుర్ధరుం జిలువ ధర్మజుఁ డార్యులఁ గూర్చి యుంపె న
వ్వినుకఁ దదాగత ద్విజులు వేడుకతో సహదేవుఁ గాంచుచున్. 13

మ. ధరణీచక్ర కటీర నిర్ఝర ఝరీ ధాటీ సుహృద్బాహువ
ల్లరి హేమాంబుజ నిర్మలాంకముఖి తలాబర్హీ బర్హావళీ
దరహాసాలక చంద్రఖండ నవగంధ ఖ్యాజితాలాపయా
తరళాక్షీ తిలకంబు నీకుఁ దగు నాధాత్రీ మహేంద్రాగ్రణీ! 14

సీ. వెలఁది కెల్దమ్మి క్రొవ్విరుల కెందమ్ముల
 పంక్తి మధ్యమునఁ గూర్పంగ మఱచె
లోలాక్షి చూపుల వాలుఁగ కల్వల పాళి
 పంక్తి మధ్యమునఁ గూర్పంగ మఱచె
లలన వేనలి తేఁటులను గండు తేఁటుల
 పంక్తి మధ్యమునఁ గూర్పంగ మఱచె
చెలి బాహు బిసవల్లికల బిసాంకురముల
 పంక్తి మధ్యమునఁ గూర్పంగ మఱచె
గీ. నవి తలంచిరె పద్మపత్రాంతరముల
 హంసపాదంబులన గూర్చి యజ్ఞభవుఁడు
 తఱుచుగా మఱి తప్పులు దలఁచిచూడ
 తేము జిష్ణుపనైనను తేకయున్నె! 15

మ. కలకంఠీమకరాంక! యెన్నఁదరమే! కన్యాశిరోరత్నముం
బొలుచున్ బంధురహాస సాధరముఖంబుం జంద్రబింబాన్వితం
దెలుపు న్నిర్మల హేమపుష్పరుచులన్ దీప్రస్థితఖ్యాతి గామునన్
నిలుపుం గుంతల కంధరాక్షి మహిమాత నీలాభ తిలాగతిన్. 16

సీ. పడగలు తడఁబడఁ దాఁడరు భోగులఁ గెల్చి
 సురుమాయి జల్లుల సొబగు గాంచె
సుద్ధంఢ గతి నిల్చు సత్పలంబుల గెల్చి
 యుత సమద్వ జత్రుల సందుకా నిండె
బాణాసంపద చూపు తూణీరములు గెల్చి
 బిరుదు కాహళుల విస్ఫురణ వెండె

గంధాళి తఱటంబులై గలంతురు గుత్తుల జెల్వ
ఘనవాద్య కుంభ లాంఛనము గాంచెఁ
సీ. దిరిదిరి దళమెత్తు పొంకచాదెల వాసించు
విజయము మంగళ శంఖాంక విఖ్యాతిఁ గాంచె
నబలవేనలి సతి జంఘులతీవ చూడఁ
కలికి చనుదోయి బొలనాగ కంధరమును. 17

కం. (+) భూచర ఖేచర చక్రము
లా చేడియ జఘన ఘన కుచాద్రులఁ బొగడునే
భూచర ఖేచర చక్రము
లా చేడియ జఘన ఘన కుచాద్రులఁ బొగడునే 18

(+) ఈ పద్యమునకుఁ బ్రతిపదార్థము మూలప్రతిలోఁ బ్రత్యేకింపఁబడిన పుటలోఁ గ్రిందిరీతి వ్రాయఁబడియున్నది.

టీక:- భూ= భూమియందు, చర= సంచరించెడి, చక్రములు= బండి గాండ్లున్న, ఖే= ఆకాశమునందు, చర= సంచరించెడి, చక్రములు= చక్రవాకపక్షులున్న, ఆచేడియ= ఆ స్త్రీయొక్క, జఘన= పిరుదుల నున్న, ఘన= గొప్పవైనటువంటి, కుచాద్రుల= కొండలవంటి చన్నులను, పొగడునే= స్తోత్రము చేయును, భూచర= భూమియందు సంచరించెడి మానవులయొక్క, చక్రములు= సమూహములున్న, ఖేచర= ఆకాశమునందు సంచరించెడి దేవతలయొక్క, చక్రములు=

సమూహములు, ఆచేడియ జఘన ఘన కుచాద్రులఁ బొగడునే= ఆ స్త్రీయొక్క పిరుదుల చన్నుల పొగడును.

అనఁగా పిరుదులకు బండి గాండ్లకున్న కుచములకు చక్రవాకములకున్న ఉపమానోపమేయ ధర్మము గనుక తమకంటె అతిశయమైనందున బండి గాండ్లు పిరుదుల-నున్న చక్రవాకపక్షులు చన్నుల నున్న పొగడెననుట. మానవులు భూసంచారులైనందున జఘన విశాలమున్న దేవతలు ఆకాశసంచారులైనందున చనుకొండల ఔన్న-త్యమున్న తెలిసి పొగడిరనుట.

సీ. ఘనకలాపాకృతిఁ గనుపట్టు కచబంధ
మంధకారము నొర్చు టరుదు గాదు
కమలబాంధవు రీతి నమరిన కనుదోయి
మరులఁ గల్వల గెల్చు టరుదు గాదు
సలలిత రాగ భాషణమైన కంఠంబు
పరభృతంబుఁ గలంచు టరుదు గాదు
పటువజ్ర కఠినమై పరగెడు కుచపాళి
గిరిరాజు నిర్జించు టరుదు గాదు
గీ. చక్రరూపంబు దాల్చిన జఘనతటము
లంబరమణి ప్రదీప్తి మాకా టరుదు గాదు
పల్లవచ్ఛాయ గల యింతి పదయుగంబు
పరమహంస గతులఁ గాంచు టరుదు గాదు. 19

సీ. అలరు తేఁటిగుఱుఁ గొప్పుల సందగాని యుండి
పరతెత్తె నరఁటికంబముల చాలు
భుజగజాలావళి పూఁదేనెపై నిల్చె
శిఖలాగ్నిఁ జాఱఁబాఱె శిరజములు
హారావళిఁ దాఁకెను వలమురి తెలిసంకు
నమ్రత్వమొందెఁ గందర్పు ధనువు
ద్విజరాజభావంబుఁ దెప్పెఁ గల్వలఱేఁడు
శరములు విడిచె నజ్జలధరములు

గీ. 1 తరుణిపదపద్మములకుఁ గెందళుకు తొడల
2 కలఁతి నూఁగారునకు మంజుహాస్యమునకు
4 మోముఁ దమ్మికిఁ గచభరంబునకు నొడి
3. కంఠతలకు బాహులవికాసములకు 20

వ అని యిట్లాభాసమతి సతీమణీమనోజ్ఞాకారశోభాంకముల
వినుతుల సేయుఁ బ్రమోదమానసముతో నించుక ప్రపంచేనిమా
దసు మోహించి తలంపుచుండు నటు మిగుదం జండకోదండని
స్వనముల గర్జిల శంబరారి శరవర్షంబుల విజృంభించఁగనే 21

సీ. సుదతి సౌందర్యంబు చూడ నానందించి
యేమియుఁ జూడంగ నేవగించు
సతిపతి యున్నిపలుకు లాలింపఁ గాంక్షించి
యేమియు నాలుఁప నేవగించు
నబ్జాక్షి ముఖగంధ మానంగ భావించి
యేమియు నానంగ నేవగించు

హరిమధ్య తనులత నంట నుద్యోగించి
యేమియు నంటంగ నేవగించు

గీ. రాజబింబాస్య మధురాధరప్రవాళ
కుసుమరసపూరములు చవిఁ గ్రోలఁ దలఁచి
యేమియును జవిఁ గ్రోలంగ నేవగించు
విరహభరమునఁ బొరలు నుర్వీవిభుండు. 22

ఉ. కుత్తుల చూచుఁ జూచి సతి గుబ్బల నెంచు మనోజ్ఞ చిల్లరా-
హత్రిని జూచుఁ జూచి జలజానన పల్లల నెంచుఁ దేఁటి బ
ల్గాత్రము జూచుఁ జూచి మృగలోచన వేనలి నెంచుఁ గాని యా
హత్రిన వారవేదనల నన్నము నెన్న వెదుంగఁ దేమియునే. 23.

వ. తదనంతరంబ శంబరవైరి శరవిదళిత హృదంతరా-
విందుండై మందానిలాదుల నుద్దేశించి. 24

ద్వి. నవనీలఫణివేణి నాంతరాత్మ నున్నది
కదిసి వేఁగరాకు గంధవాహ!
చంద్రాస్య నామానసమున రంజిలుచుండు
జగతింప నెనయకు జలరుహాంబ!
సొంకవొదవ నా స్వాంతంబుఁ దరలదు
వికటమాడఁగఁ బోకు శుకవతంస!
హేమపుత్త్రికి నా యెదఁ బాయకున్నది
జంకింపవలదు పుష్పంధయుండ!

గీ. ఎసుచుఁ గృతకాద్రి మణికందరాంతరముల
రత్న సౌధాగ్రముల గృహారామములను
కమల కాసార పులిన భాగముల దినము
లుత్తరించును మనుజనాథాత్మజుండు. 25

ఉ. భూరమణాగ్రగణ్యుఁ డతిపూర్ణమనః ప్రమదంబుతోడ శృం
గారవతీవతంసమును నైకాను కౌశలచేఁ దలంపఁడా
హారము కమ్మదావి నలరారిన గొజ్జఁగి వాలు నింపునే
హారము రమ్యమైన మణిహారము కేళివనీవిహారమునే. 26

ఉ. ఆరు మెఱుంగు చూడ నలరారు సుధాకరు రేఖ గ్రోలఁగాఁ
గోరుఁ గుచాద్రిసీమ నిడఁ గోరు మనోరమణుండు వేడ్కతో
మారు శరాసనార్తి బలమాఱు దపింపఁగ నోర్వలేక యుం
భోరుహగంధి చెంగటికి బోరున వచ్చినయట్టు లుండఁగనే. 27

సీ. అలివేణి వదనచంద్రామృతంబునఁ గాని
కడచునే! ఘోరాంధకారభరము
చపలాక్షి తావియూరుపుఁ దెమ్మెరలఁ గాక
తీరునే! పరితాపగౌరవంబు
బాలవక్షోజ కుంభంబు లబ్బినఁ గాక
యొలవిడునె! యాదఁ జింతాంబురాశి
తరుణీ వాతెఱ సుధాధార లానినఁ గాక
విరియునే! విరహాగ్ని విలసనంబు.

లసుచు నేకాంత కనక సౌధాంతరమున
ససురు సురటుంచు నతిసముల్లసిత నిశిత
కుసుమశర శరశిఖి శిఖాకులిత కలిత
మానమానసుఁడై యుండె మహీవిభుండు. 28

౫౦ ఇటు లావరవిరహానల
చటులార్చులఁ గరఁగి మేను శశధర బింబం
బిటులాగున నిగనిగయును
పటులావణ్యమున ధరణిపతి సుత మణికిన్. 29

వ. తదనంతరంబ. 30

సీ. కనకఘంటా ఘణాంఘణ మహారవ బంధు-
రములైన మదసింధురములతోడఁ
బటుతర ప్రబల ఖురంపా కంధవహా బాంధ
వములైన జవన సైంధవములతోడ
శాతకుంభాదభ్ర కేతు విభూషితాం
గములైన మణి శతాంగముల తోడ
యుద్ధ సన్నాహ మదోద్ధత వైభవో
ద్భటులగు వరవీరభటుల తోడ

గీ. ఘనఘనాఘన గర్జాప్రకాశ పటహ
శంఖ భేరీ మృదంగ ఘోషములతోడఁ
గలశభవ సంభవ ద్రోణ కర్ణ భీష్మ
ధార్తరాష్ట్రులు వచ్చి రుద్దండగతిని. 31

క. వచ్చినటువంటి గీర్వాణ వాహినీ కు-
మారముఖ్యుల సంతుష్టమానసులగ
దత్తదుందుభి తాళ పటహ మత్యంత వినయ
సంభ్రమ సస్ఫూర్తి శాఖిల్ల సంఘటించి 32

మ. వెడలెం బెండ్లికిఁ బాండవాగ్రజుఁడు శ్రీవింబూర్ణ మార్తాండ చిత్రో
జ్జ్వల ఛత్రాంబురుహంబు రంజిలఁగ భేషస్త్రాణాదు ర్వ్యధనా
దులతోఁ బద్మభవాండ కోటరము సందులబ్బర గంభీర నా
నాళ భేరీ పటహాది భూరి శుభ తూర్యధ్వానముల్ ఘూర్ణిలన్. 33.

వ. ఇట్లు వెడలి మందప్రయాణంబుల ద్వారకానగర సమీపంబునకుం
జని చని 34

మ. మకరాంకాకృతులైనవారు గనిరా మందాద్రి సంధాన గా
ఢ కిణాఘాటిత కుంభ శుంభదిభరాడ్ఘూంకార ఘూత్కారవా
ఙ్ముఖ కనద్ఘూర్ణ కుళీ కుళీరకులరాడుల్లోల కల్లోల జా
ల కణాకల్ప శుభాతిభాగరుణతలాసారథిన వారధిన్. 35

పై పద్యమునకు టీక మూలప్రతియందే ప్రత్యేకింపఁబడిన
పుటయందుఁ గ్రింది రీతి వ్రాయఁబడియున్నది.

టీ. మకరాంకాకృతులైనవారు అనగా మన్మథాకారులైనటువంటి
ఆధర్మరాజాదులు ప్రసిద్ధమైన మందరపర్వతము యొక్క సంఘటనము వల్ల
నైనటువంటి దృఢమైన కోయుల చేతను పొందబడినటువంటి - ఇక్కడ
ఆఘాకనమనగా పరిప్రాప్తి. ఇందు కుదాహరణము మార్కండ్ర నలోపాఖ్యా-

నము ౧ ఆశ్వాసము ౧౪ పద్యమునందు విలిఖ పలాశ దండాఘాకనము
వాడ॥ కుంభస్థలముల చేతను ప్రకాశించుచున్న. ఇభరాట్ = అనగా
శ్రేష్ఠమైన ఏరు ఏనుగుల యొక్క అతిశయమైన ఘూత్కారము అనగా
తుండమువల్ల పుట్టే ఉఛ్వాసమునకు అనుకరణము. దాని సంబంధ
మైన పాటువు చేతను మిక్కుత లెంగర కొట్టబడిన. కుళీ కుళీర
కులరాట్ అనగా గొప్పవైన స్త్రీపురుష కుళీరములు అనగా ఎండ్ర
కాయలు గలిగినటువంటి మహాతరంగ సంఘములయొక్క, కణా-
కల్ప శుభాతిభాక్ అనగా జలబిందువులనే అలంకార శోభను పొందు
చున్నటువంటి. అరుణతలాసారథిన అనగా అనూరుడే వినాసయుక్త
సారథిగాగల సూర్యుడు గలిగినటువంటి. వారధిన్ = సముద్రమును
కనిరి = చూచిరి.

మ. అనుదువంశాబ్ధి సుధాకరుం డపుడు ధౌమ్యప్రేమవాక్యంబులన్
మదిరంజిల్లఁగఁ దత్రమంబు వినిపింపం బెంపు రెట్టింపఁగా
నెదురేతెంచి మహారథాశ్వభట మత్తేభేంద్ర విస్ఫూర్తితోఁ
గదలం జొచ్చెను వేడ్కఁ దోడుకొని పోఁగాఁ బాండవుం జెంగటన్. 36.

చం. అతిమదమొప్పు ధర్మతనయాదులు చూచిరి కేకి కోకిలచ్ఛ
ప్రతతి వతంస హంస మదబంభర డింభ రథాంగ సారస ముం
దిత బహుగంధ బంధుర పటీర తటీరమణీయ గోపికా
ధృత మణిదీపికా నికర తేజము రైవతకాద్రి రాజమున్. 37

సీ. ఘనసార ఘనసార కదళీ పరాగంబు
లసమాన లసమాన కుసుమ లతలు

మదనాగ మదనాగ మంజు కుంజంబులు
సారంగ సారంగ సంభ్రమములు
శశికాంత శశికాంత విశద సానుచయంబు
కాంచన కాంచన క్రముక తరులు
శృంగార శృంగార చిత్రంబు ధరవోళి
హరితాళ హరితాళ హరితరుచులు
ఆ. బహువిధారాళ ధారాళ తుహిన రుచులు
వినుత కలధౌత కలధౌత కనక తతులు
కలిత మణికూట మణికూట కందరములు
గుంభితానంద మలరఁ గన్గొనుచు నరిగె. 38

మ. దిశిరాజాంత నృపాలశేఖరు లమందభ్రాంత మార్గార్ధిఁ ద
జ్జగతీభృత్తటక స్ఫుటస్ఫుట దుడుంబ స్ఫంబ తాళీ ధగ
ద్ధగితాంభోరుహ రాగరత్న ఫలకోద్యద్వారక ద్వారకా
నగరీపాంత లతాంతకాంత వన సంతానాంతరాళంబునన్ 39

కం. అంతకుమున్న సుదంతా
కాంతుని సౌవర్ణపత్రికల వైభవముల
కుంతలపంక్తికిఁ గనకల
తాంతావళి విలసనముల నాపాదింపన్. 40

॥ కవిరాజవిరాజిత వృత్తము ॥

సురుచిర మౌక్తిక హారలతావళి శోభిత కంఠ విలాసము తోన్
గురుమణి కీలిత కంకణ భూషిత కోమల బాహువిశేషము తోన్

తురగమునం దమికింపుచు వచ్చె వధూజనులున్నత్పవతిలలతోన్
వరమహిమంజి నృపాలసుతుం డిరుమంక మహోత్సవముల్ గొలువన్ 41

శా. పన్నీటం బదనిచ్చి కస్తురి మణాలబ్బాగైన నైవేద్యమిచ్చెఁ
జెన్నారంగ నలంది బంధురతర శ్రీవాసనా తిలకున్
వెన్నాడుం జెను దెట్లనంగఁ దరుణుల్ వీక్షావళుల ప్రస్ఫుటగా
సన్నాహంబున నేగుదెంచె మగధక్ష్మానాథుఁ డత్యున్నతిన్. 42

సీ. ముదురు వెన్నెల కాంతు ముత్యాల చౌకట్లు
మెఱుఁగు చెక్కుల తోడ మేలమాడ
పైఠాణి యుఱుచట్టపై నిగ్గు చిప్పిలు
జవ్వాది వాసన నివ్వటిల్ల
మేలైన హురుమంజి మిన్నాల కుళ్లాయి
చాకచక్యంబులు సందడింపఁ
గతిమీఱఁద జిల్గు చెంగావిపైఁ జెకీలన
పచ్చలపిడి వంకి మెచ్చు గులుక
తే. రాజవదనలు వింజామరములు వీవ
సుభగము ముక్తాతపత్రంబు లొత్తుపు మీఱ
శంఖభేరీ మృదంగ ఘోషములు చెలఁగ
వచ్చెఁ గర్ణాట ధారుణీ వల్లభుండు. 43

వ. మఱియును గుంతల ఘూర్జర కాశ్మీర కాంభోజ గాంధార
సింధు యుగంధరాది వసుంధరాధిప ధురంధరు లందఱును తరుణ
తరణి బింబ కేతన కోటి సంఘటిత మణి గవాక్షాంబు ధరగ్గమాయ.

మాన గగన దిక్పులంబులై గంధ సింధుర సైంధవ స్యందన భట-
సందోహంబుల వింధ్య గిరి మందర కందరంబులం బ్రతిశబ్దంబు-
లీనఁ బుంఖానుపుంఖ శంఖ భేరీ మృదంగ ఘోషణంబులు
ఘూర్ణిల్ల సప్త పాథోనిధానంబులు వెల్లివిరిసిన చందంబున
నరుగుదెంచు నప్పుడు పొంగు న~~ధృ~~ష్టద్యుమ్నుని యనుమతంబున
మంత్రులు విధియింప నిఖిల రాజలోకంబును తత్ర దర్శనీయ నిర్మల
భర్మ హర్మ్య ప్రదేశంబుల విడిసి రట్టి యవసరంబున. 44

సీ. తత శంఖ భేరీ మృదంగ ఘోషంబులు
వేణు వీణానాద విలసనములు
బాలికామణి లాస్య కోలాహలంబులు
వంది బృంద స్తోత్ర వైభవములు
మధుర బింబాధరా మంజు గానంబులు
ఘన విప్ర శుభవాక్య గౌరవములు
గత సమాగత వధూ కటక ఝుళఝుళ
ఉరు వేత్రహస్త హాహారవములు

తే. నఖిల దిగ్దేశ సమధికాంక్షాగత నృపతి
భద్ర గజ వాజి రథ వీర భట వరేణ్య
కలకలము లాకసము మెయిగి నిండి కడలుకొనఁగ
భోరు కలగంగఁ దాఁటె నప్పురవరంబు. 45

కం. అంతట సంతోషంబున
నంతఃపుర సరసిజాక్షు లవలోకింపన్

వింతలుగా భానుమతీ
కాంతం గైసేయఁ దలఁచి గౌరవ మెసఁగన్. 46

కం. నవరత్న ఖచితంబై
నవకంబగు చవికలోన నాళీకముఖుల్
నవమణి పీఠముపై నిడి
నవలాఁ గూర్చుండ నిడిరి నగుమొగములతోన్. 47

పలుమెఱుఁగుల్ తళుకొత్తఁగఁ బాటలు పాడుచు దోయి వచ్చి క్రొ-
న్నెలవంత నవ్వు నెన్నుదుట నీరజగంధులు శోభనాక్షతం-
బులు ఘటియించి మోదమునఁ బ్రాజ్ఞ శశాంకముఖీలలామకున్
నలుగులు వెట్టి రాత్రమృగనాభి సముజ్జ్వల కుంకుమంబునన్. 48

శా. క్రొవ్వారుం జనుదోయి వ్రేఁగునకుఁగా నోరంత కాసంతయున్
జవ్వాడంగ నలంది యొయ్యారపు వలపుల్ చాలంగఁ దంబింపఁగాఁ
బువ్వుల్ మీఱుచుఁ జెన్నెరుల్ నఖములం బొల్పారఁగా దువ్వుచున్
జవ్వాదిం దలయంటె నాకసరసీ జాతాక్షి చంద్రాస్యకున్. 49

కం. గంధేభయాన యొకర్తె
గంధామలకంబు వెట్టెఁ గాంతకు మదపు
ష్పంధయ నవకంధరసమ
బంధురరుచి కల్గు కురులు భాసిల్లంగన్. 50

శా. కన్నెల్ కొందఱు పైఁడి బిందియలు వేగం దెచ్చి యాసింపఁగాఁ
జెన్నారంగఁ బసిండి గిండ్ల నాకభామాసేవనాన బెఁగాఱ్పఁగాఁ
బున్నాగోజ్జ్వల నాభి వెల్వడి రుచుల్ పొంగారఁగా నిక్కుచున్
బన్నెటుం జలకంబు లొప్పె నాకశంపాగాత్రి పాషాళ్ళకిన్. 51

సీ. సంజ పెదచల్లు చెంగావి సాలువులను
మత్తగజగామినులు తడియొత్తిరపుడు
చాలఁ జూపట్టె నా పూర్ణచంద్రవదన
జాజు చేసిన జాలువా సరిగె రీతి 52

ఉ. పూవిసఖీజనుల్ కుసుమపూజిత పావడ గీలుకొల్ప యుం
పైన మిటారి బిల్వుడుఁదునందు గదించిన జిల్గుచల్వ శా
లా వెలిఁ మించు చెంగలువలంగల పుప్పొడి యప్పుకొన్న జా
బూనద సైకతంబుపయి పున్నమ వెన్నెల కాయుకై వడిన్. 53.

ఉ. కాంత యొకర్తు మేల్సరఁటి నాత్పులచేఁ దడియొత్త్రె మెంట్రుకల్
దంతపు దువ్వెన న్ననుపు దారాలఁ దువ్వుచు సందుసందులన్
దంతుర మౌక్తికప్రకరదామపరంపర గీలుకొల్పుచున్
బంతులుమీఱ నల్లెఁ దెగబారెడు కొల్లరఁ బద్మగంధికిన్. 54

చం. చిలుకలకొల్కి క్రొందఱుకు సిబ్బెపుఁ గుత్తుక గుబ్బదోయిపై
ములుకు జెబచ్చ చేసె నాకమానవతీమణి నేర్పునందగన్
జ్జ్వలగరిమంబు తాఁ దమకు వైరము చెల్లదటంచు నెంచి యా

మలయనగేంద్రశృంగములు మ్రొక్కుచు వానిని కలంపెనో యనన్. 55

సీ. ఒకపరాన్వర నాభి యొసఁగఁ జెంగలువయు
గీలించె ఘనవేణి కీలుజడను
ఒక కంబుకంఠి మౌక్తిక హారవల్లరుల్
కుదురుకొల్పె వధూటి కుచములందు
నాక మృగాయతనేత్ర యొకరపుఁ గస్తూరి
బొట్టు దీర్చెను పువ్వుఁబోఁడి నుదుట
నాకరత్న సానుపయోధర మణిభూష
లల్లరించె వెలఁది యంగకముల

గీ. నాకమానవవరరుచిజనప్రకటితాంగి
మకరికాపత్రములు వ్రాసె మహితకౌశ
లమున శరదిందుఖండతిలాధురీణ
ధవళతారాశాతమృదుగండఫలకములను 56

మ: మది రాత్రీ! కను గాంటివే! రహితసామ్యంబై విరాజిల్లు నీ
వదనాంభోజము సాటి వచ్చునని విశ్వంబెల్ల తెల్పుచునే
ఇది నారాయణుని చూపుకెతతి పారికాక వేత్రావతంసంబు కం
టైదుటం బట్టె మెఱుంగుటద్దమొక రాత్రీశాస్య వేమోదంబునన్ 57

ఉ. అంతట భానుబింబ మపరాద్రికిఁ జేరిన సాంధ్యరాగసం
క్రాంత వసుంధరాతలము రంజిలుచుండెఁ గనుంగొనంగ న
భ్యంతర వేరు కర్ణిక సుధాబ్ధి మరందరసంబు నిర్మల
స్వాంతదళంబులం గలిగి యంబితరత్న సరోజమో యనన్. 58

మ. చలమొప్పన్ మరుఫాదుశాహు జగముల్ సాధింప దండెత్తి మ
త్తిలి బ్రహ్మాండపుఁ జెంపదళుఁ బురుసాధేశాళి నెత్తింప నం
దలింకు స్త్రాచల పూర్వశైల శిఖర స్తంభాగ్ర భాగంబులం
గల మాణిక్యపు బిళ్లలోయనఁగ దనెం జందాపుష్పకంబాకృతుల్ 59

వ. అంతన్నవసరంబునఁ బ్రభంజన పుంజ విఘూర్ణమాన నాగ్ధ-
దీర్ఘ కల్లోల జాల ఘుమఘుమారావ పాటవ ఘాటోప పాటన
ప్రకటభేరీ పటహ శంఖ భేరీ మృదంగాది వాద్యఘోషంబులు
చెలంగఁ దదీయ శుభవైభవాలోకనార్థం బరుగుదెంచిన
కాంచన గర్భాండ భాండ ప్రకాండంబుల నుండి నఖండ బ్రహ్మాండ
మండల చంద్రబింబంబుల కైవడి నంబరంబునందు ధగద్ధగాయ-
మాన కనక ముక్తాతపత్రంబులు దేజరిల్ల సకల జన నిర్గళ
కలశపాథోనిధానంబుల విధాన నివ్వటిల్లు పుష్పవేదిరల
మడుపునం బుడమి ఱేఁడులకుఁ బడంతు లడు వింజామరంబులు
రంజిల్ల ఘుంఘుమంజీర నాదంబులగు పాదంబుల నవరత్నోద్ఘం
బులుగ విజృంభింప నమంధ్య వింధ్యగిరి గంధమాదన హేమ-
కూట హిమవన్నిషధ పారియాత్రక మాల్యవంతంబుల వంతం-
బులుగాను భద్రదంతావళంబులపై నిలువ నెత్తిన జాతరూప
విద్యోతమాన నూతన కేతన చంచలత్పటచ్ఛటాంచలంబులు
దశదిశా వారణ నంగనలం బరికావనోత్సవంబులం గనుం-
గొన రంగుంబున రమ్మని పిలుచు విధంబునఁ జెలుపఁ
దత్సమయంబున సమాగత శతముఖ ప్రముఖ లేఖ సంఘాత
శాతకుంభ స్తంభ గుంభిత నానారత్న విమాన పంక్తుల

నధిష్ఠించు చందమున నమంద స్యందన సందోహ ధ్వానంబులు
చెలంగ బహువిధ శృంగార తరంగితాంగియగు పురలక్ష్మి
రాజమార్గంబు లనియెడు తన హస్తాంభోజంబులచేత నిచ్చు
నారతులనంగ నెడనెడ దేదీప్యమాన మాణిక్య దీపకళికలకు
రంబులు దేజరిల్లఁ బట్టణ ప్రాంగణంబునఁ గాయమాన శతాంగ-
నాంబులు మారుత హోయమాలికాకారంబులు గాఁ బన్నిన తోరా
బాణంబులు బహువిధ ధ్వనులతో గగనంబునకు నిగిడి మగుడ
తఱిని బృందారకులు గురియు మందార పుష్పవృష్టి చందంబున
గమప్రతిష్ఠ చిత్రసేనాది గంధర్వ గానంబులును మాండిభద్రాది
యుక్త్య సముత్తాల తాలమానంబులును రంభాది చంద్రబింబా-
ననా లాస్యంబులును నాకెయు మెయి నభిరామంబై ప్రవర్తిల్ల
సనక సనందన సనత్కుమారాది బ్రహ్మర్షి పరివృతుండును
భారతీ విభాసిత మరాళ వాహనుండునునై చతుర్ముఖుండును
ప్రమథగణ పరివృతుండును పార్వతీ విరాజిత గోరాజ వాహనుం-
డునునై ఖండేందు శేఖరుండును దిక్పాలక సమేతుండును బులో-
మజా వధూలలామ శోభిత ధవళాశ్వరాజ వాహనుండునునై యాఖం-
డలుండును తదనుమతానుసారంబున నడుమ యదువృష్టి
భోజాంధక బాంధవ సహితుండును రేవతీ సహారూఢ మహా-
రథుండునునై బలభద్రుండు పార్శ్వభాగంబున నేగుదేర నర్జున
ప్రద్యుమ్న గద సాంబాదులు భంగా పార్శ్వంబుల నేఁగుదేర షోడశ
సహస్ర కన్యకామణులు గొలువ రుక్మిణీ రమణీ మణీ ప్రము-
ఖాష్ట మహిషీ విభూషిత రత్న కందళ స్యందనుండై దేవకీ నంద-

నుండు ధర్మనందనాదుల నెదుర్కొని యరుంధత్యాది పుణ్య-పురంధ్రీరత్నంబు లరుగదల లక్ష్మీకల్యాణంబులు పాడ సహ-దేవు నైరావతారూఢునింగాఁ జేసి తానొఁడిరా నంత నంతః పురస్త్రీజనంబులు నీరాజనంబు లొసంగ నానందంబున నిజ మందిరంబు ప్రవేశించె. 60

సీ. పండువెన్నెలకాంతు పటికంపుటరుగుపైఁ
బవడంపు బోదె కంబములు దనర
దట్టంపు జీవదంతంబు దంతెల మీఁద
బలితంపు కెంపురాపలుకు లమర

పాఠాంతరము:- (దట్టంపు జీవదంతె(గ్రు)ల మీఁద బలితంపు
కెంపురాపలకల క్రేపు లమర)

మరకతాల గోడ వెంబడి పచ్చఱాకట్టు
బవిరిటాకుల వింత బాగు మీఱ
జాతినీలముల కవాట పాళికలపై
బంగారు కొంకికల పసిమి దేర

గీ. [1]చకచకలు చల్లు నను బురుసా మెఱుంగు
కుచ్చులకుఁ జెంత ముత్యాల కుచ్చు తెనసి
మెఱయు సమకట్టి జల్లుల మేలుకట్లు
జతలు రంజిల్లు తన పెండ్లి చవికె లోన 61

[1] పాఠాం:- రంగుమించిన బురుసా మెఱుంగు పట్టు.

ఉ. ఆసరసీరుహాక్షుఁడు సుధాంశువతంస చతుర్ముఖాదులన్
భూసుత రాజబంధు జనపుంగవ సంఘము తత్రదర్శర
త్నాసన పంక్తి నుంచి ముదిపోర్ష మిగుర్పఁగఁ దాను దత్ప్రభా
భాసుర భవ్యపీఠమున నందు నుండఁగనే. 62

గీ. ధౌమ్యుఁ డప్పు డబ్జనాభుని దండ కరిగి
శుభముహూర్తంబు గదిసె విశుద్ధచరిత
యనుచు విన్నప మొనరించి యమ్మహాను
భావు ననుమతి నాయెఱ్ఱ పలికె నంత. 63

ఉ. మానిత భేరికా పటహ మర్దల దుందుభి శంఖ వేణు వీ
ణా నినదంబు దిక్కులఁ ఘనంబుగఁ బిక్కటిలంగఁ బుణ్యకాం
తా నివహంబు గూడి ప్రముదంబునఁ బాటలు పాడ మంగళ
స్నానము చేసె నా నృపతిచంద్రుఁడు గంధయుతోదకంబులన్. 64

చం. చలువలు గట్టి ముత్తెముల చక్కని మేలు కుళాయి పూని పైఁ
గలప మలంది సన్నముగఁ గస్తురి నామము దిద్ది పేరము
గళమునఁ జిలుకొల్పు మణికంకణముల్ ధరియించి పొంకమై
చెలఁగె నరేంద్రనందనుఁడు చిత్రజసన్నిభ శోభనాకృతిన్. 65

చం. ఘనతర రత్నదీపకళికా శతమాన మనోహరంబులై
తనర నివాళి పళ్లెరము తామరసాక్షు లొసంగ వేడ్కతో

ననుపమరూప నిర్జిత సుధాకరుఁడౌ సహదేవుఁడంతటన్
వనరుహనాభు సాసతిని వచ్చెను పెండ్లియరుంగు మీఁదికిన్. 66

సీ. కప్పూరపుంబూల దాలు కలికి నిద్దపుఁ జెక్కు
తళుకుటద్దములపైఁ దాండవింప
రత్నంపుఁ జేరులు రవళింపు వలఁగుబ్బ
పాలిండ్ల కుంకుమ పసిమి గుల్క
జిగి మల్లె మొగ్గల చికిలి పొఁగెంపురా
సందిదండల దండఁ జౌకళింప
ముత్యాల మొలనూలు ముదురు చందురు కావి
జిలుఁగు కోకల మీఁదఁ జెలువు మీఱ

ఆ. పచ్చరాల చిఱుగంటల పాదసరము
లడుగు కెందమ్మి రాయుల నడుమ మొఱయ
వనిత సౌందర్యవతి యేచకాను వచ్చి
వెలఁది నిలిచెఁ గళ్యాణ వేది మీఁద. 67

చం. కలిత నితంబ సూత్ర మణికింకిణులు మ్రోయంగ వేఁగ జారుపుచ్
బలితపు ముత్తెయంపుఁ దలఁబ్రాలు మృగాక్షులు గొందు రద్దుతిన్
దళుకు పసిండి పళ్లెములఁ దవ్వి రెసంగఁగ సంభ్రమంబుతోఁ
గులుకుచుఁ గాంచు వచ్చిరాక కొందఱు చందన గంధులంత్యపదమే. 68

సీ. కాహళ భేరి శంఖ మృదంగ మర్దల
ఘుం ఘిత రవములు భూరు కలఁగ

జలజగర్భ వసిష్ఠ సద్ద్విజ స్తోత్రములు వి
స్ఫుట మంగళాష్టకంబులు పఠింప
శారదారుంధతీ సమ పురంధ్రీమణుల్
శుభమైన గానంబు సొరిదిఁ బాడఁ
గమనీయ వంది మాగధ బాలక బృందంబు
జలజాక్షు కైవారములు గణింప

ఆ. చంద్రశేఖరాభరణ యాదవేంద్ర ముఖులు
కదిసి సంతోషభరముతోఁ గనుఁగొనంగ
సతి శిరంబునఁ దలఁబ్రాలు పతియు నించె
పతి శిరంబునఁ దలఁబ్రాలు సతియు నించె 69

చం. అతులిత మానసోత్సవ మహావిభవం బలరారఁ బల్మరుం
బతియును ముత్తెపుం దలఁబ్రాలు విశాలపుచుం డెందమున్
వితత నితంబ కోల్లసిత వేల్లిత సాంద్ర నవీన కాంతరా
బిత విభవంబు గల్గ నిలిపెన్ దృఢకుందలతాంగి తాకృతిన్ 70

ఆ. పరగు వేడుక నాథుని శిరముపైని
మకాక్షికచ్ఛాలు ఇలిసిల్లు ముందహాస
పంక్తి రాయుటఁ బట్టి శంపాలతాంగి
చల్లె మెల్లన ప్రియు సఖీజనము కనఁగ 71

మ. జలజాతాక్షుఁడు దెల్పు థౌమ్యుఁడు మహా తైలేంద్ర జారుంధతీ
జలజాక్షీమణి ముఖ్యులకు నతావళ కరస్పర్శంబు సేయించి యను.

జ్వల హర్షాదయు తలచే నాసఁగె రాజ స్వామి పుత్రుండు మం
గళ సూత్రం బమరంగఁ గట్టెఁ దరుణీ కంఠంబున న్వేడుకన్ 72

చం. తదవసరంబున న్నెఱపి శ్రీమ్యుతు రుకుల వేడ్కఁ బలుకఁగా
ముదమున నందనందనుని ముద్దుమఱంది సతీసమేతుఁడై
మృదుల పలాశ పల్లవ కవిరా పిత లాజ విరాజమాన సం
పాదలు చితాంప తలఁ బలుమారును వేల్చెను గోఘృతాహుతుల్ 73

క. అమిత సుగంధిల మాన ధూమాంకురములు
నడుమఁ జూపట్టి మెఱసె నా నలిన గంధి
నీల నీలాంబుమాలాంతరాళమునను
మెలఁగు సౌదామినీ రేఖ చెలువు మీఱ. 74

ఉ. దీపిత కాంతిపూర సముదీర్ణ మనోహర తలపద్మరా
గోపలపంక్తితో నారచియించునది కావున నార్యమా నికరాగ
రోపల తేజనం బనుచు నుత్పలలోచన లాడఁ జంద్రశే
ఖరపద పల్లవంబులు బు సన్నికట గదియించె విభుండు నవ్వుచున్. 75

సీ. ధారాళ గోఘృత పూర హవిస్స్ఫూర్తిఁ
బెలఁగు పావకునకుఁ బ్రదక్షిణము వచ్చి
దేదీప్యమాన తేజో దభ్ర విభ్రమ
ధ్రువ వసిష్ఠారుంధతులను జూచి
కమలసంభవ భవాఖండలాది సుపర్వ
దంపతులకు ప్రమోదమున మ్రొక్కి

దర్శిత పీఠ కాంతా కల్పితాన్నవ
శాటికా సంబంధ సరణి గాంచి

గీ. ... నిలమేఁ ఘాంగునకు రుక్మిణి గచ్చెత్ర
బానసకును భక్తి యుక్తి సౌఖ్యాంగ మెరసి
తత్ర దాశీర్వచాల యుక్తి దత్త శోభ
సాక్షతములంది దంపతు లరుగుటయును. 76.

ఉ. మానవనాథచంద్రుఁడును మానవతీమణి యొక్కర జేరుచు హో
పానుపుపై వసించి ముఖపద్మము లారగలింగఁ జేసి క
స్త్రీనల నవ్వు నివ్వటిలఁ గోమల పాణి యుగంబు సాచి స
న్మానము గాఁగ విప్రమిథునమ్ముల కిచ్చిరి గంధవీటికల్. 77

ఉ. అంతట భూరి లాటు కరహాట మరాటు వరాట కుంభిని
కాంతలు సందడింపఁగను ఖండధృతిం జదివించి యుల్లస
ద్దంతి ఘటా పటీర మణిదామ సువర్ణమణీ అంబరంబుల
త్యంత ముదంబుతోడ విబుధావళి నివ్వెఱసంది చూడఁగన్. 78

ఉ. ఉర్వికి వింత తోనివి ఘనోదంతములై చెలువైన వినీకం
ధర్వుల దాడ్చి కొంతు రమిత ప్రతిభాతి చయంబులంచు న
పూర్వమటంచు కృష్ణుఁడు మహోద్భుత మతౌకిక రత్న వారముల్
సర్వ గుణాఢ్యుఁడైన నృపచంద్రునికిం జదివించె వేడుకన్. 79.

సీ. మెఱుఁగుఁ జివెలఁతి మెఱుంగు మేనులవారి
దళిరుల సారంపు పాదములవారి
నెమలి తోఁకలఁ దేరు నెఱికురుల్ గలవారి
గలహంసముల గెల్చు గతులవారి
బంతు
పసిఁడి బిందెలవంటి బటువు గుబ్బలవారి
~~[illegible]~~
కలువల రేకు కన్నులవారి
విదియ చందురుఁ బోలు నుదురులఁ గలవారి
తరగల నిరసించు తరులవారి

గీ. చంద్రికల మించు మందహాసములవారి
నిండు వదనల వెయ్యింటి నేరుపఱచి
తన మహింటికి సుతి గంపుఁ బనుల కొసఁగె
నంద నందనుఁ డతులితానందుఁ డగుచు. 80

సీ. రుక్మిణి కొసఁగె బారువతాల కుంకుమ
సత్యభామ కొసంగె సంకుమదము
భద్ర కొసంగె మేల్పన్నీటి చెంబును
మిత్రవింద కొసంగె మృగమదంబు
లలిత గంధద్రవంబులు లక్ష్మణ కొసంగె
తట్టుపునుఁగు సుదంత కొసఁగె
కాలాగరు స్తోమక మొసంగెఁ గాళింది
పచ్చకప్పురము జాంబవతి కొసంగె

గీ. మఱియు రేవతి మొదలైన మానవతులు
నతిమనోహర వస్త్ర సంతతు లొసంగె

రతులితామోద కలిత చిత్రాబ్జములను
భావజాకృతియైన సహదేవునకును. 81

గీ. కలిత కర్పూర తాంబూల గరిమతోడఁ
బసిఁడి పూసిన చెంగావి పచ్చడంబు
జాళువా పళ్లెరములోన సంఘటించి
యల్లునకు మామ చదివించె హర్షమొదవ. 82

సీ. సకలరత్నాంకిత శయ్యాసమూహంబు
కాంచనాంబర పేటికాశతంబు
ధగధగాంచిత హేమ తారపాత్ర కులంబు
ఘనవజ్రఖచిత శృంగార చయము
రమణీయ సప్రహార విభూషణ గణంబు
చందన భూజాత సముదయంబు
మాంజిష్ఠ పటరమ్య మంజుపేటికావళి
నవరత్నమయ వ్యజనవ్రజంబు

గీ. మఱియు సముచిత బహువస్త్ర మండలంబు
వెలఁది నానార కన్యా సముత్కరంబు
కన్యకకు వేడ్క నరణంబుగా నొసంగె
భానుఁడు ప్రతాప నిర్జిత భానుఁ డపుడు. 83

క. అంబుజహిత నిభ శోభిత
డంబరచిత కుంకుమచ్ఛట ద్యోతరజో
జాంబూనద జంబాలక
బింబము పంకేజబంధుబింబము కంటే! 84

వ. అయ్యవసరంబున సముచితకృత్యంబులు దీర్చి యదులోక-
చంద్రుండు చంద్రకాంతోపలవేదికపై సుఖాసీనుండై యుండి
ఖండేందుధర జలజాసన పురందర శతానందాది బృందారక బృం-
దంబుల నమందవచన సుధాధారల నానందంబు నొందించి నిజ-
నివాసంబులకు ననిచి పిదప (సకల) సజల జలధర గంభీర నాదంబులఁ
బిల్చి భీష్మద్రోణ ధర్మజ దుర్యోధన ప్రముఖులకు నిచ్చిన చేని.
చీనాంబరంబులను వరమరకత పురందరమణి కందళ కురువింద
ఖచిత సముచితాభరణంబులు నిచ్చి గ్రుచ్చి కౌఁగిలించుకొని
వీడ్కొలిపిన వారలు నవారిత ప్రమోదంబులు మెఱయు బలదేవుని
శాసనంబున సకలదేవుని భానుమతిని దోడ్కొని పోయి సర్వ-
సన్మానంబులు నడిపించి మెఱసి మందమంద ప్రయాణంబుల
నింద్రప్రస్థ పురంబు చేరం జనునప్పుడు 85

ఉ. కట్టిరి గారుడోపల శుక ప్రకర స్ఫుట తోరణావళుల్
పెట్టిరి సాంద్ర చంద్రరుచి పేశల మౌక్తిక రంగవల్లికల్
చుట్టిరి పైఁడికంబముల శోభిత కాంచన చిత్ర శాటికల్
పట్టణ రాజమార్గముల బౌరజనుల్ వరనాథు పంపునన్. 86

ఉ. ఆసమయంబునం ధవళహర్మ్యకుతేంద్రము మీఁద నెక్కి యము-
ద్ధాపితరాజవీథిఁ బ్రమదంబున వచ్చు నరేంద్రచంద్రికా
హాసలు జూడఁగోరి సముదంచితకాంచన కుంభరాజితా
తాసదనాగ్రసీమల దళంబున జారులు దీరి వేడుకన్. 87

చం. కనిరి నరేంద్రచంద్రుఁ గను కల్వల చెల్వము లుల్లసిల్లఁ జె-
ల్లని శశికాంతమానస తలంబు గరంగి రసోత్కటలక్షితం-
దనరఁగ సిగ్గు వీటఁబడ దంపడు చీఁకటు లాయువుఁ బోఁగా-
ఘనతరమోహితాంబునిధి గాఢ తరంగ కులంబు పొంగఁగన్. 88

గీ. పరిమళము చల్లు చెంగల్వ విరులదండ
కొలుచుడఁ దాల్చు నెఱతేక కేలఁ బూని
వేగఁ బఱతెంచె నొక గంధ నాగగమన
రాజును వరింప వచ్చిన రమణి మెసఁగ 89

ఉ. తారల మోచియున్న మణిధామము మీఁద నటించు చిత్రవి-
స్తార వరధ్వజాంబర వితానము లొకలనుండి యొక్కర్తు పం-
కేరుహగంధి రాజుఁ దిలకించెఁ బయోధరమధ్యవీథిఁ గ్రా-
క్కొరు మెఱుంగు రాజిలిన క్రైవడిఁ జూపఱ కింపు సేయుచున్. 90

గీ. ముత్తియంబులు దోయిట ముంచుకొనుచు
హారములు గూర్చు నెఱతేక యరుగుదెంచెఁ
దరుణి యొక్కర్తె రాజు కందర్పుఁ జూచి
తలఁబ్రాలు నింపంగ వచ్చు కరణి. 91

వ. ఇత్తెఱంగున మెత్తఁబడు చిత్తంబులఁ దత్తఱంబున మాత్రి
కనుంగొను మత్తవేదండగమనల తెలిమొలంబుపాపుల గ్రమ్మ
దెమ్మెన వేయు గన్నులు చెన్నలర నల్లసిల్ల తెల్లమేనుం గుప్పై వెకిఁ
మహామహేంద్రుండన నృపతిచంద్రుండు నిస్తంద్రకాంతిం జెలువు
మిగుల వారకామినీజన నర్తనంబులు చెలంగ నగరు ప్రవేశించు-
టయు ధర్మనందనుం డానందకందళిత హృదయారవిందుండై భీష్మ
ద్రోణ దుర్యోధనాదులఁ దగిన విధంబునం గరిపురంబున కనిచి
సుఖాసీనుండై యుండె ననంతరంబ. 92

సీ. ఘనమైన పలచు చెంగలువ కేదారంబు
వలిపాల నాకవంతు వగఁ జెలంగ
కమలటాకులలోని కత్తపాంచాలికా
నికరంబు చికిలి మేలిమిరాలు మెఱయ
నది గాలకించి మెఱాప నరత్న పంజరాం
తర శారికలు పలుఁ దాళగతుల
కవళికిఁ బురివిచ్చి బవరి ఱాకెఁడు ముద్దు
నెమలి చాందల తారకములఁ గెరలి
గీ. పల్లటీల్లాని కవగాలి మోదపంబు
లారజంబులు పలుఁ గాంచు చవుల
పసిండి చిటాగొన్న మరుసఁ గ్రాంబసీడి తోట
మిసిమి గుమిగూడు ముత్యాలమేడలోన. 93

సీ. ఉపరంజి బంగారు టరజాల వేదుఱి
గ్రాను పచ్చ రవికెల గొనుతుదలఁ
బాంధామరల లోనఁ బాసఁగంగరుభావిన
గుజరాతి రవకెంపు గొలుసుదనరు
బాకదమైన శలాక చెకడంబుల వింత
పగల రాలుంచ లోనవగను దిగువ
ముదురువెన్నెల కాంతు ముత్యాల మొగడాల
మరుపఁగట్టిన నలువంక లమరఁ
గీ. చీనిపని పట్టు పరుపున జికిలి చంద్ర
కాంత తలగడ కుంకుమ పూవు బటువు
లమరి రంజిల మోహనాంబై తనర్చు
పొన్నుమిఁచాదను నృపవతోళి పవ్వళించె 94

సీ. నిగనిగల వెదచల్లు సొగసు చెంగావిపై
జాళువా మొలనూలు జిలుగు కాంతి
గుబ్బ చన్నవలిడఁ గుంకుమరసమంటి
రాశింప ముత్యాల రవికె తొడిగి
తళుకుఁ జెక్కిలి దప్ప దండల చెంత నపరంజి
నిక్కు తళుకుమ మల్లె మొగ్గ వంచి
వీలాల సరము వన్నియ కలుజడ నిండ
పరువంపు విరజాజి సరులు పెనచి
గీ. బుద్ది లోకకాన్ని తెల్పుచు బుజ్జగించి
నలిన గంధులు తమలోన నవ్వు కావుచు.

తరుణీ! చూడవె యతి ప్రభుత్వమునఁ జెన్ని
నాయకుని దండ నిలిపె రాచంద మొదవ. ౯౫

ఉ. కుంభనిభస్తనిం బసిఁడి కోక వెలుంగటు పూని పార్శ్వసం
రంభము మీఱఁ జెంగటికి రాఁబడఁ దియ్యఁగ మల్లెఁ గాచన
స్తంభము మాటు నైకొనుచు సౌరెకు జవ్వని యింపు గుల్కు స
జ్జృంభిత లీల నాడె చను చిత్రపు జంత్రపు బొమ్మ కైవడిన్. ౯౬

ఉ. అత్తఱిఁ జెలువల్లె విభుఁ డల్లన పొన్నను కింత దాఁపుఁ గా,
జిత్రమి సుర్పఁ గ్రాంచెమల చిత్తడి నంట వెఱుంగు గుబ్బ చ
న్గుత్తులపై తిరీశ్వరవికె సూర్పుటియుం గొఁగ రాదు చూడఁగా
మత్తమరాళయాన నిజమానస మల్లు గఱుంగు కైవడిన్. ౯౭

మ. సరసీజాక్షి విభుండు పైట సడలించం జూచ్చెఁ గెంపౌ తెఱన్
వరవక్షోరుహ మర్మముల్ తమిని నానంబూని యొప్పట్టి యా
కరదీపాంకుల పంక్తులుం బతెఁ బయిం గప్పట్టి రాజింపుచున్
సిరు తీను స్వవకంక రాంకిత మణి శ్రేణుల్ విరాజిల్లఁ గన్ ౯౮

సీ. కళలు రంజిలఁ జేసి వెలమిఁ గ్రీడించుచున్
గువలయేశుఁ డటన్న గుఱుతు మెఱయు
మానసంబున కింపుగాను వర్తించుచున్
రాజహంస మటన్న రమణ మెసఁగు
తళుకుఁ గ్రొమ్మించ వంక మెలపించి యలరుచున్
తెలుపు నిధి యటన్న తీరు దనరు

హితవృత్తి తను గంధ లతనంటి పెనఁగుచున్
పుట్టుచాని యటన్న పొంక మలర

తే. రత్నదీపంబు లరుణాంక రంజిలంగ
పరిమళమ్ము చల్లు చెంగల్వపూవు వీఁడ
నెలవేణి ని గాంచె యా నృపతి చంద్రుఁ
డద్భుతానందవార్ధి నాగ్లాండు నప్పుడు. ౯౯.

సీ. కరికుంభ నవ పత్రకోక్తికముల రాలకయున్నె!
రాజసింహ నఖాంకురముల సోక
సుత్పలపత్రంబు లూఁదిపు మీఱఁగ యున్నె!
రాజచంద్రుని కరాగ్రముల పూన
నునుగెంపు బలునాకుల తెనసి రంజిలకున్నె!
రాజకీరము సుధారసము లాన
సంచిత స్వరాదయంబు గులుకక యున్నె!
రహిఁ గూడి రాజమార్తాండుఁ డెనయ

గీ. దాలచూచనన చనుగుబ్బ దోయియందు
ధవళలోచన ఘనకటి స్థలము నందుఁ
బల్లవాధర యధర బింబంబునందు
మోహనాకార ముద్దు నెమ్మోము నందు. ౧౦౦

సీ. క్రీడించు సుజరాతి కెంపురాబవిరటా
కుల సొంపు మించులాఁ గాంత తరవు

రమియించు నిగనిగల గమింపు ముత్యాల దా
కొన్న వెన్నెల పైటc గొంత తడవు.
భాగించు శరము కప్పురము నించిన చంద్ర
కాంతపు దిన్నెలc గొంత తడవు
వర్తించుc బూదేవి వాడక చెంగటు బంతి-
గురివింద పొదరిండ్లc గొంత తడవు
క. కేళి సలుపుచు మదకేర కేకి కోకి-
లాళి లాలిత బాల రసాల సాల
నాగ పున్నాగ నారంగ నారికేళ
కుసుమితారామ వాటులc గొంత తడవు. 101

సీ. నుదురు క్రొన్నెలపైని చెదరు కస్తూరి శేఖ
లలరాc జిట్టిలిన మలయజములు
పెదవులcగల చికురు వడిన పోరంబులు
పంతుగా జారు చేమంతి సరులు
కటుల మాశ్చరిన చెంగావి పావడలు నా
దాండ చొచ్చిన యొట్టు గండపాళి
తమ్మి మొగ్గల చాయc దగు ముద్దు గన్నులc
బాదవిపట్టిన కరాంబురుహములు
గీ. వేడుకలు మీఱ సురతాంత వేళ యందు
నాటిపుగా బువ్వుపాన్పున నాత్తి గిల్ల
నిద్రచెందిరి మలయాద్రి నిలయ పవన
గతుల సూర్పులు విలసిల్ల సతియుc బతియు. 102

కం. అంతట వేళ్లాని కాంతయుc
గాంతుcడు విహితాత్మ భోగ గరిమము మెఱయన్
గాంతురు సతతము లక్ష్మీ
కాంతా కల్యాణ చటుల గీతు గరిమము మెఱయన్. 103

కం. అని వైశంపాయన ముని
ఘనతరముగ భాను కన్య కల్యాణంబున్
వినిపింపcగ విని యుబ్బుచు
జనమేజయుc డలరుచుండె సంతోషమునన్. 104

శా. ఆశారూఢతర ప్రతాప నృపరాజాస్థాన సాహాయ్య పూ
ర్వాశాధీశ్వర భాగ్య గమ్యాధవ తదీయారాధనా కల్ప స
ద్భాగ్యంభద్ఘన కీర్తి కుంభ విలస తార్క్ష్య దాడరామ ప్రతి-
ష్ఠా శాలి ప్రతిభా ధురంధర జయారాటద్య పీనే బంధురా! 105-

కం. అగణిత శమదమ భూషణ
జనదాకార్య ప్రబంధ సర్వంకష వ
స్తగవరి వృద్ధి యుతా ?
ధనధన దేదీప్యమాన దశదిగ్వలయా! 106

స్రగ్విణి.

మానసంభాషణా! మంజు సంభాషణా!
దాన చింతామణీ! ధర్మ శీలాగ్రణీ!
దీన సంరక్షణా! దివ్య సంప్రేక్షణా!
గాన విద్యానిధీ! కంజాత ప్రభానిధీ! (?) 10 6.

గద్య:-

ఇతి శ్రీరామచంద్ర సాంద్ర కృపారస పరిపాకలబ్ధ

. . . . . .